

TOMÁŠ ČERNOHOUS, ZDENĚK KRÍŽ

Konflikty ve skutečné a „nové“ východní Africe

Podklady pro simulační hru

muni
PRESS

Konflikty ve skutečné a „nové“ východní Africe

Podklady pro simulační hru

TOMÁŠ ČERNOHOUS, ZDENĚK KŘÍŽ

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této elektronické knihy nesmí být reprodukována nebo šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu vykonavatele majetkových práv k dílu, kterého je možno kontaktovat na adrese – Nakladatelství Masarykovy univerzity, Žerotínovo náměstí 9, 601 77 Brno.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

MASARYKOVA UNIVERZITA
BRNO

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tato publikace vznikla v rámci projektu OP VK s názvem „Internacionalizace, inovace, praxe: sociálně-vědní vzdělávání pro 21. století“ s registračním číslem CZ.1.07/2.2.00/28.0225. Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky. Více informací k projektu naleznete zde: <http://www.fss.muni.cz/cz/site/struktura/projekty/sova>.

Vědecká redakce Masarykovy univerzity:

prof. PhDr. Ladislav Rabušic, CSc.
Mgr. Iva Zlatušková
Ing. Radmila Droběnová, Ph.D.
Mgr. Michaela Hanousková
doc. Jana Horáková, Ph.D.
doc. JUDr. Josef Kotásek, Ph.D.
Mgr. et Mgr. Oldřich Krpec, Ph.D.
prof. PhDr. Petr Macek, CSc.
PhDr. Alena Mizerová
doc. Ing. Petr Pirožek, Ph.D.
doc. RNDr. Lubomír Popelínský, Ph.D.
Mgr. David Povolný
Mgr. Kateřina Sedláčková, Ph.D.
prof. RNDr. David Trunec, CSc.
prof. MUDr. Anna Vašků, CSc.
prof. PhDr. Marie Vítková, CSc.
doc. Mgr. Martin Zvonař, Ph.D.

© 2014 Tomáš Černošous, Zdeněk Kříž

© 2014 Masarykova univerzita

ISBN 978-80-210-6888-9

OBSAH

Seznam obrázků, tabulek a schémat	6
1. KONFLIKTY VÝCHODNÍ AFRIKY (TOMÁŠ ČERNOHOUS)	7
1.1. Úvod	7
1.2. Občanská válka ve Rwandě (1990–1994)	10
1.3. Občanská válka v Burundi (1993–2008)	12
1.4. První válka v Kongu (Zair) (1996–1997)	14
1.5. Druhá válka v Kongu (DRC) (1998–2002)	16
1.6. Konflikt v provinciích Kivu (2004–současnost)	19
1.7. Konflikt v regionu Ituri (1999–2006)	22
1.8. Občanská válka v Ugandě (1986–současnost)	25
1.9. Občanská válka v Somálsku (1991–současnost)	28
1.10. Občanská válka v Džibutsku (1990–1994)	31
1.11. Konflikt v Etiopii o status SRS (1994–současnost)	34
1.12. Konflikt o status státu Oromia (1991–současnost)	36
1.13. Válka mezi Etiopií a Eritreou (1998–2000)	37
2. AFRICKÁ UNIE A JEJÍ ROLE PŘI ŘEŠENÍ KONFLIKTŮ (TOMÁŠ ČERNOHOUS)	45
2.1. Historický kontext a bezpečnostní profil organizace	46
2.2. Africká mírová a bezpečnostní architektura	48
2.3. Hodnocení efektivity AU	55

3. NOVÁ VÝCHODNÍ AFRIKA – HYPOTETICKÝ REGION JAKO PODKLAD PRO SIMULACI (TOMÁŠ ČERNOHOUS, ZDENĚK KRÍŽ)	62
Bangalla	63
Buranda	65
Murkatesh.	68
Ivory Lana	69
Genosha.	71
Liqueria	73
Seznam použité literatury	76

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A SCHÉMAT

Obrázek č. 1: Mapa regionu východní Afriky	9
Obrázek č. 2: Nová východní Afrika	73
Obrázek č. 3: Lokace hlavních měst.	86
Tabulka č. 1: Rysy a trendy ozbrojených konfliktů východní Afriky.	40
Tabulka č. 2: Složení Afrických pohotovostních sil (ASF)	52
Tabulka č. 3: Scénáře Afrických pohotovostních sil	53
Schéma č. 1: Diagram průběhu a dynamiky zkoumaných konfliktů.	44
Schéma č. 2: Kontinentální úroveň struktury APSA	49

1. KONFLIKTY VÝCHODNÍ AFRIKY

TOMÁŠ ČERNOHOUS

1.1. Úvod

Vymezení regionu východní Afriky může nabírat celé řady podob podle toho, zda se na tento region budeme dívat geografickou, historickou či geopolitickou optikou. V rámci tohoto textu je toto označení používáno pro státy Afrického rohu (Etiopie, Eritrea, Džibutsko, Keňa a Somálsko) a oblasti Velkých jezer (Burundi, Demokratická republika Kongo, Tanzanie, Rwanda a Uganda). Historický kontext ozbrojených konfliktů tohoto regionu je dán především koloniálním a studenoválečným dědictvím uvaleným na státy, ve kterých probíhaly. Doprovodným jevem kolonialismu, který se kromě Etiopie týkal všech zemí regionu, byla transformace tradičních mocenských struktur a lokálních hodnot dle západoevropského stylu a vytvoření autoritativní kultury, ve které evropské mocnosti prosazovaly dle logiky „rozděl a panuj“ některé skupiny společnosti jako nadřazené (nejvhodnějším příkladem je belgický kolonialismus ve Ruandě-Urundi a konstrukce nadřazené identity Tutsiů). Sine qua non v udržování bezpečnosti a stability loutkových koloniálních vlád bylo také ustanovení dobře vyzbrojené armády, která režim chránila proti externím vojenským hrozbám a působila jako odstrašující prostředek proti případnému odporu veřejnosti. Tím byla zmíněná autoritativní kultura úspěšně militarizována. (Young 2009: 19–35) Nejproblematičtějším prvkem kolonialismu bylo zcela určitě vytvoření hranic, které ignorovaly přirozené etnické, kulturní, historické a náboženské teritoriální celky. Dopady tohoto kroku se v mnoha zemích východní Afriky projeví až s oslabením autoritativní kontroly centrálních režimů a zahájením demokratické tranzice po konci studené války v podobě vnitrostátních konfliktů převážně s požadavkem autonomie různých etnických skupin (např. konflikty v Etiopii či územní štěpení Somálska) či teritoriálních mezinárodních konfliktů (např. Etiopie vs. Eritrea či Eritrea vs. Džibutsko).

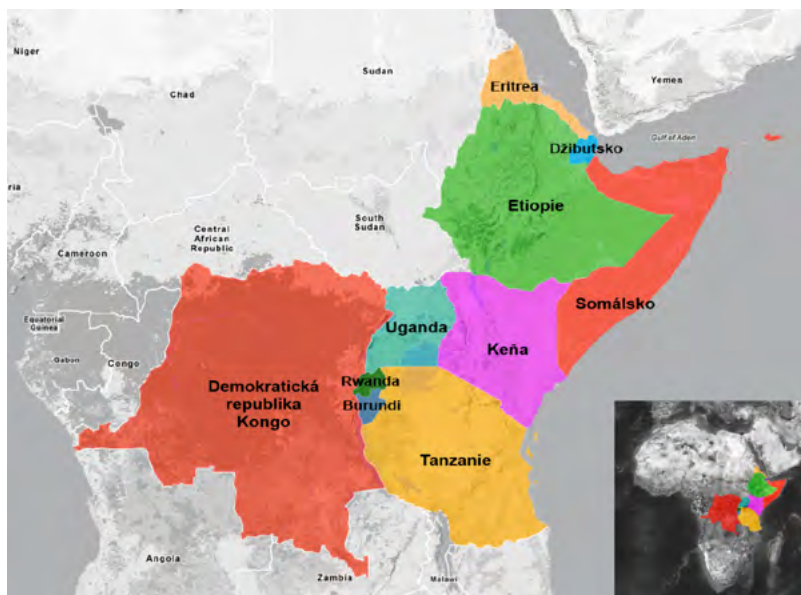
Po dekolonializaci k mnoha změnám nedošlo. I když proběhla v mnoha zemích velmi násilným a rozhodným způsobem (např. násilná rwandská revoluce v roce 1959, na jejímž základě uteklo více než sto tisíc tutsijských uprchlíků do sousedních zemí, či secesionistické konflikty v Kongu v roce 1960), africké elity po zisku nezávislosti v podstatě udržovaly represivní instituce, hodnoty a procesy vytvořené jejich evropskými patrony. Neokoloniální státy se u většiny zkoumaných zemí vyznačovaly parazitickou a kleptokratickou vládnoucí třídou, která využívala stát jako arénu pro soukromou akumulaci kapitálu a byla závislá na násilí jako primární odpovědi na odlišné názory. (Ukaga – Afoaku 2005: 176–178) Soupeření USA a SSSR o globální dominanci nahradilo v této době koloniální překrytí místní bezpečnostní dynamiky. Supervermoci podporovaly ideologicky spřízněné státy a pomáhaly jim potlačovat jejich domácí opozici, což vedlo k polarizaci místních států a rostoucímu tlaku na jejich další militarizaci. Tímto vývojem byl postižen zejména Africký roh díky své geopolitické poloze u Rudého moře jakožto významné dopravní tepny ropných tankerů. Do Ogadenské války v letech 1977–1978 poskytoval SSSR zbraně v hodnotě několika stovek milionů USD Somálsku a poté Etiopii. Svým patronem opuštěné Somálsko se v reakci na to sblížilo s USA, které zemi dále vyzbrojovaly. (Woodward 2003: 136–139) Díky podpoře obou velmocí dokázalo Somálsko vybudovat největší armádu v Africe, jejíž zbraně po pádu Barrého v roce 1991 využily somálské klany k vedení destruktivní občanské války.

S koncem studené války zmizela ekonomická a vojenská podpora velmocí, sílila ekonomická krize mnoha místních států, rostl tlak na jejich liberalizaci a objevovaly se požadavky různých skupin společnosti na sebeurčení. Její skončení sice odstranilo dle terminologie RSC *překrytí* regionu vnějšími supervermocemi a s ním související mocenskou zátěž, ale díky jejich odchodu zmizel také jejich nezpochybnitelný moderační vliv na tento region. V důsledku výše uvedených skutečností se většina autoritativních států východní Afriky začala postupně rozpadat. Někde byl tento trend zahájen ještě krátce před koncem studené války (občanská válka v Ugandě od roku 1986, demokratická tranzice Burundi od roku 1987 končící občanskou válkou v roce 1993, občanská válka ve Rwandě od roku 1990), někde souběžně s jejím koncem (občanská válka v Džibutsku a svržení komunistické vlády v Etiopii v roce 1990 a následné konflikty o secesi vedené OLF a ONLF) a jinde se akumulovalo napětí

několik dalších dlouhých let (vypuknutí první války v Kongu v roce 1996 a svržení diktátora Mobuta Sésé Seka o rok později). Jediné dvě země ve východní Africe, kterých se konec studené války významněji nedotkl, byla Tanzanie, která měla určitou formu demokracie v podstatě od zisku nezávislosti v roce 1961, a Keňa, kde byla demokratická tranzice ukončena při vcelku klidných svobodných volbách v roce 1992.

Po skončení studené války se ve východní Africe uskutečnilo 12 významných ozbrojených konfliktů, které budou představeny v tomto textu: občanská válka ve Rwandě, občanská válka v Burundi, první válka v Kongu (Zair), druhá válka v Kongu (DRC), konflikt v provinciích Kivu, konflikt v regionu Ituri, občanská válka v Ugandě, občanská válka v Somálsku, občanská válka v Džibutsku, konflikt v Etiopii o status SRS, konflikt v Etiopii o status státu Oromia a válka mezi Etiopií a Eritreou.

Obrázek č. 1: Mapa regionu východní Afriky¹

¹ Ilustrace vytvořená autorem. Podkladová mapa z maps.google.com.

1.2. Občanská válka ve Rwandě (1990–1994)

V tomto konfliktu proti sobě stály na jedné straně Rwandská vlastenecká fronta (*Front patriotique rwandais*, FPR), politicko-vojenská organizace zformovaná v Ugandě v prosinci 1987 s cílem dosáhnout návratu tutsijských uprchlíků z období politických perzekucí let 1959 a 1973 zpět do Rwandy, porazit režim prezidenta Habyarimany a zrovnoprávnit postavení Tutsiů ve Rwandě, a na druhé straně hutuský rwandský režim, který usiloval o udržení své moci za každou cenu, později také o vymýcení tutsijského obyvatelstva, a byl reprezentován několika aktéry (především extrémně etnicky pro-hutusky a antitutsijsky orientovanými politickými stranami, jejich milicemi Interahamwe a Impuzamugambi a poměrně malými, ale dobře vybavenými Rwandskými ozbrojenými silami (*Forces Armées Rwandaises*, FAR). (Chrétien 1997: 93–95)

Ke vzniku otevřeného konfliktu došlo invazí FPR do Rwandy 1. října 1990. Moment překvapení vedl k raným úspěchům FPR, nicméně o týden později přechází FAR do protiofenzívy a za pomoci vojáků Zairu a Francie odpor FPR likviduje. (Prunier 1995: 93–96) Rychlý postup FAR vedl k situaci, kdy do konce měsíce již v podstatě neexistovala žádná bojová fronta a konflikt tak přirozeně deeskaloval. FPR se následně stáhla do hor, reorganizovala své jednotky a začala s partyzánskou válkou vyznačující se strategií „hit and run“. V tomto období nabírá na urgenci zejména civilní násilí. Extrémisté rwandského režimu povzbuzují občany k masakrům vůči Tutsiům, případně i umírněným Hutuům. Rwandská armáda také rekrutuje nové vojáky, dodává zbraně milicím a za pomoci Francie mohutně dozbrojuje. V červnu 1992 byl sice zahájen mírový proces, v rámci kterého došlo k podpisu dohody o zastavení palby, ale období vyjednávání je doprovázeno silným odporem hutuských extrémistických stran a pokračujícím civilním násilím. Vyvrcholením byla opětovná eskalace konfliktu ze strany FPR v únoru 1993. Její úspěšný postup byl zastaven zhruba 30 km od Kigali až z důvodu hrozby vystoupení francouzské armády na podporu rwandské armády. (Prunier 1995: 177) Další kolo mírových jednání skončilo v srpnu 1993 podpisem mírové dohody v tanzanijské Aruše. (Mutwol 2009: 184)

Mír byl ale velice křehký a značně komplikovaný vývojem v Burundi, kde byl tutsijskými extrémisty zabit nově zvolený hutuský prezident Melchior Ndadaye. Tato událost přispívala k nenávisti hutuských extrémistů

vůči tutsijskému obyvatelstvu a FPR a společně s jejich zakořeněným odporem vůči mírovému procesu nakonec vedla k rozhodnutí realizovat tzv. finální řešení tutsijské otázky. (Prunier 1995: 200) 6. dubna 1994 bylo nad Kigali sestřeleno letadlo s prezidentem Habyarimanou, který se vracel společně s novým prezidentem Burundi Ntaryamiranou ze setkání s prezidenty regionu z Dar es Salaamu, na kterém čelil silné kritice za neimplementaci mírové dohody. Oba prezidenti v letadle zahynuli. Pachateli útoku byli pravděpodobně nejextrémnější prezidentovi spolupracovníci. Okamžitě po útoku začíná FAR a civilní milice vyvražďovat Tutsie a umírněné Hutuy po celé zemi a začíná tak rwandská genocida (Des Forges 1999: 181–195) FPR zahajuje odvetnou eskalaci 8. dubna. Velmi brzy se dostává do Kigali, kde rozpoutává bitvu o hlavní město trvající tři měsíce. Vládní jednotky jsou postupně zatlačeny, vláda v červnu prchá do Zairu, FPR dobývá zbytek území a konflikt tak končí. (Prunier 1995: 268–299)

Je zřejmé, že k ukončení konfliktu ve Rwandě došlo především díky úplnému vítězství FPR. Je možné se také setkat s argumentací o ukončení konfliktu díky donucovacímu zásahu třetí strany. Vliv mise UNAMIR II s mandátem na vynucení míru pod kapitolou 7 Charty OSN a působící v zemi od roku 1993 byl však dle mého názoru marginální, neboť v podstatě tato mise po celou dobu konfliktu nedisponovala dostatečnými kapacitami (její velikost byla v období těch nejintenzivnějších bojů v dubnu 1994 dokonce snížena o 90 % na zcela nedostatečných 270 osob). Posily byly dopraveny na místo až v srpnu 1994, tedy po faktickém ukončení bojů. (Kuperman 2001: 84) Pozdě byla dopravena i francouzská mise Turquoise autorizovaná RB OSN, která byla zahájena také až po těch nejintenzivnějších masakrech v červnu 1994 s cílem zachránit tolik Tutsiů, kolik jen bude možné.

Konflikt měl devastující dopad na celý stát, který se po skončení konfliktu nacházel v ekonomické, materiální a sociální nouzi. Vedl k 507 890 lidským obětem (UCDP 2012a), zhruba 2,1 milionu uprchlíkům a také více než 1,8 milionu IDPs. (UNHCR 1994) Psychologické dopady na společnost byly enormní. Ta se skládala z traumatizované tutsijské populace, která přišla o příbuzné, majetek či přátele a traumatizované hutuské obyvatele, kteří nedokázali pochopit, k čemu došlo a stávali se často oběťmi násilné msty. Reakce na občanskou válku ve Rwandě a zejména pak na genocidu roku 1994 představovala obrovské selhání mezinárodního spo-

lečenství, a to především díky jeho pasivitě a neschopnosti objektivně odhadnout situaci v konfliktní oblasti. Také USA byly velmi kritizovány za svoji pasivitu a odmítání humanitární intervence na poli OSN, které bylo ovlivněno jejich zkušeností ze Somálska roku 1993. (Rohr 2009: 5–7) Z regionálního hlediska je také nutné dodat, že důsledky konfliktu přispěly k zahájení první války v Kongu, kam utekla celá řada pachatelů rwandské genocidy.

1.3. Občanská válka v Burundi (1993–2008)

Základním předmětem sporu v tomto konfliktu se stala politická moc, která byla v této zemi silně etnicizovaná a patřila od koloniálního období téměř výlučně etniku Tutsiů, které ji často zneužívalo k represím na hutuských obyvatelích. Hutuské politické strany a rebelské skupiny usilovaly o etnické narovnání mocenského systému. Odepření moci v podobě zabití prvního hutuského prezidenta a významných představitelů hutuské strany FROBEDU posílilo jejich pocit nenávisti a křivdy. Mocenská nerovnováha byla ještě podpořena ekonomickou marginalizací tohoto etnika v 70. a 80. letech. Boj byl tedy z tohoto pohledu veden také o bohatství v podobě rovného přístupu k půdě, veřejným zdrojům, mzdám apod.

Latentní konflikt přetrvával v Burundi v podstatě od získání nezávislosti. Rostoucí násilí vytvářelo tlak na prezidenta Pierra Buyoyu, aby zahájil liberalizaci a povolil další politické strany. Demokratická tranzice nakonec byla zahájena, ale skončila vypuknutím občanské války. Na základě nové ústavy proběhly v roce 1992 první svobodné volby, v nichž byl poražen prezidentův svaz UPRONA a vítězem se stala FROBEDU s jejím prezidentským kandidátem Melchiorem Ndadayem, který se stal prvním demokraticky zvoleným a hutuským prezidentem. (Reyntjens 2005: 117)

Konflikt propukl 21. října 1993, kdy byl Ndadaye spolu s dalšími lidry FRODEBU zabit během převratu burundské armády, téměř výlučně tvořené tutsijskými vojáky. Následovala okamžitá odvěta hutuského obyvatelstva a rebelských skupin, která vedla k masakrům Tutsiů a hutuských sympatizantů svazu UPRONA. (Vandeginste 2009: 64) Na to reagovala burundská armáda v rámci obnovování pořádku mj. masakry hutuských obyvatel. Konflikt krátce deeskaloval se zvolením nového hutuského pre-

zidenta Cypriena Ntaryamiry v lednu 1994. Období s menší intenzitou masakrů však bylo velmi krátké. Ntaryamira zemřel spolu s rwandským prezidentem Habyarimanou v dubnu 1994 v letadle, které bylo sestřeleno nad Kigali. Zatímco tato událost značila začátek rwandské genocidy, pro Burundi to bylo jen další zhoršení již tak kritické místní situace. (Hoofnagle – Rothe 2010: 177) Následné eskalaci konfliktu přispěli také tisíce rwandských uprchlíků, kteří zaplavovali zemi ve snaze utéct před rwandskou genocidou. Burundské hutuské rebelské skupiny následně zintenzivnily své aktivity a začaly pro svůj boj využívat také rwandské uprchlíky, z nichž byla celá řada bývalými příslušníky rwandské armády a milic. (Reyntjens 2005: 117) V červenci 1996 proběhl další armádní převrat, při kterém se k moci vrátil opět Buyoya, který následně zakázal politické strany a rozpustil parlament, což vedlo k dalšímu zintenzivnění konfliktu.

Obtížná mírová vyjednávání, zahájená v roce 1998, přinesla mírné zklidnění situace až s podpisem politické dohody v Aruši v červenci 2001, která stanovovala podobu tranzice země a nutnost dopravení afrických mírových sil. Do Bujumbury následně dorazil první jihoafrický kontingent o síle 700 vojáků. (Svensson 2008: 11) Tento vývoj byl však doprovázen eskalací ze strany rebelů, kteří zvýšili svoje útoky především v okolí hlavního města. Následné protiofenzívy burundské armády sice značně oslabily rebelskou aktivitu, nicméně ke skutečné deeskalaci konfliktu došlo až v dubnu 2003, kdy byla do země dopravena Mise Africké unie v Burundi (*African Union Mission to Burundi, AMIB*), která byla první mírovou operací této organizace a jejížž zhruba 3 000 vojáků mělo v zemi nastolit bezpečí. (Svensson 2008: 12) Po váhání Buyoya nakonec dle dohody z Aruše odstoupil a v dubnu 2003 ho na postu prezidenta nahradil Domitien Ndayizeye. To se stalo pro rebely důkazem o politické vůli vlády dotáhnout mírový proces do konce, a proto s ní podepsali v říjnu 2003 v Pretorii Protokol o sdílení politické moci, obraně a bezpečnosti. (Hoofnagle – Rothe 2010: 178–179) V květnu 2004 byla mise AMIB nahrazena Misí OSN v Burundi (*United Nations Mission in Burundi, ONUB*) autorizovanou pod kapitolou 7 Charty OSN, která s větším počtem vojáků dále přispívala k zabezpečování stability země. (Daley 2007: 346) Mírový proces vyvrcholil v létě 2005 volbami, ve kterých se novým prezidentem země stal bývalý rebelský lídr Pierre Nkurunziza. (Daley 2007: 333) Jistá část rebelů z hutuské skupiny FNL (Síly pro ná-

rodní osvobození, *Forces nationales de libération*) však pokračovala dále ve svých ozbrojených aktivitách, které ovšem měly v tuto dobu již pouze omezený lokální charakter. Skutečně účinná dohoda byla s touto skupinou podepsána 5. prosince 2008, čímž konflikt v Burundi definitivně skončil. (ReliefWeb 2008)

Celkově vedl konflikt k 16 842 obětem (UCDP však nemá ve své databázi zcela kompletní data k letům 1993 a 1994, ve kterých byly vedeny zejména velké masakry civilistů) (UCDP 2012a), a zhruba k 400 000 IDPs a 500 000 uprchlíkům. (Fuhlrott 2007: 325) Ekonomická základna země byla válkou zničena a sociální struktura její společnosti vzhledem k etnickému charakteru konfliktu silně poškozena. Co do významu je nutně občanskou válku v Burundi chápat v regionálním kontextu jakožto součást regionu Velkých jezer. Místní válka velmi ovlivňovala a byla ovlivňována děním v sousedních státech. Mnoho burundských uprchlíků participovalo v roce 1994 na genocidě ve Rwandě a po jejím skončení se spolu s bojovníky Interahamwe a ex-FAR vrátilo do Burundi, kde zformovali alianci s burundskými rebelskými skupinami. Kromě toho je patrné prolínání konfliktu s válkami v DRC (viz dále).

1.4. První válka v Kongu (Zair) (1996–1997)

První válka v Kongu se vyznačuje relativně velkým množstvím aktérů. Rwanda poslala své vojáky (Rwandská vlastenecká armáda, *Armée Patriotique Rwandais, APR*) do Zairu s jasným cílem, a to porazit vojenskou hrozbu, kterou představovaly pro nový „postgenocidní“ rwandský režim zbytky bývalého hutuského režimu, které se začaly znovuvybrojovat pod rouškou uprchlických táborů ve východním Zairu. Zájmem jejich sponecké rebelské Aliance demokratických sil za osvobození Konga-Zair (*Alliance des Forces Démocratiques pour la Libération du Congo-Zaire, AFDL*) bylo odstranění zairského režimu prezidenta Mobuta a získání moci nad státem. Uganda a Angola vstoupily do konfliktu především s cílem porazit rebelská hnutí působící na území Zairu a bojující proti vládám těchto zemí, která navíc často získávala přímou Mobutovu podporu. Hlavním zájmem zairského režimu bylo udržet se u moci a přežít. Stejný zájem měli také ex-Far, Interahamwe a rebelská hnutí bojující proti Ugandě a Súdánu, přičemž všichni tito aktéři chtěli navíc přirozeně porazit svého nepřítele a ujmout se moci v daném státě.

První válka v Kongu byla zahájena v září 1996, kdy rwandská vláda přijímá rozhodnutí zaútočit na uprchlické tábory ukrývající *genocidaires* ve východním Zairu. První APR komando překročilo hranici 1. září 1996. Následný zdrcující postup APR, na jejichž stranu se přidali místní Banyamulenge (rwandští tutsijští emigranti žijící zejména ve východní části Zairu) i příslušníci Mayi Mayi, vede k rychlému vítězství. Brzy bylo zřejmé, že se rwandská invaze nezastaví u počátečního cíle, ale bude usilovat o sesazení Mobuta. Krátce poté vzniká v jižním Kivu AFDL, která si tento cíl bere za svůj. (Turner 2007: 78–91)

Válka proběhla rychle a útočící aktéři se nesetkali v podstatě s žádným významnějším odporem. APR se svými spojenci rychle porazila příslušníky ex-Far a Interahamwe a postup AFDL proti Mobutovým silám byl také bezproblémový. Umožnila to podpora APR a ugandské armády, která vstoupila do války kvůli zprávám, že ve všeobecném zmatku s prchajícími uprchlíky začínají pronikat rebelové připravovaní súdánskou tajnou službou do Zairu s cílem opětovných útoků na Ugandu, a neschopnost zairské armády odolávat alianci AFDL, rwandské a ugandské armády.

V průběhu celé války lze identifikovat kromě úvodní eskalace při invazi APR do Zairu dva významné eskalační momenty. První z nich nastal 25. prosince, kdy rebelové AFDL dobyli město Bunia, které bylo bráněno jednotkami UNITA. Bojovníci Mayi Mayi se mezitím obrátili proti AFDL a Banyamulenge, neboť v tomto momentě již bylo zřejmé, že hrozba dominance nepřicházela od Hutuů, ale od Tutsiů. Ke strategické volbě dochází ke konci roku 1996, válka pokračuje s totálním cílem sesazení prezidenta Mobutu a uzmutí moci. (Reyntjens 2009: 114–115) Druhý eskalační moment souvisí s boji vedenými v polovině ledna u řeky Osso. Zde se navíc nacházel velký rwandský uprchlický tábor Tingi-Tingi, ze kterého se ex-FAR snažili zastavit postup APR. V tomto momentě je také nutné upozornit na vstup Angoly do války, když mezi 12. a 25. únorem 1997 poslala dva bataliony do Kigali na podporu bojů proti svazu UNITA. (Prunier 2009: 131–132) Uganda mezitím naplňuje svoji vlastní agendu na severu v boji proti rebelským skupinám podporovaným Súdánem. Na začátku března 1998 již AFDL postupuje velkou rychlostí všemi směry. 17. března odmítá Laurent Désiré Kabila, vůdce AFDL, zastavení palby a na severu mezitím kombinované jednotky AFDL, APR, ugandské armády (*Ugandské lidové obranné síly, Uganda People's Defence Force,*

UPDF) a súdánských rebelů (Súdánská lidová osvobozenecská armáda, *Sudan People's Liberation Army, SPLA*) tlačí poslední pozůstatky zairské armády na súdánskou hranici.

První válka v Kongu byla ukončena díky úplnému vítězství AFDL a jejím spojencům k 17. květnu 1997. Kabila se krátce poté stal prezidentem republiky přejmenované na Demokratickou republiku Kongo. (Prunier 2009: 149) Celkově zemřelo v tomto konfliktu v důsledku bojů 49 722 lidí. (UCDP 2012a) a lze identifikovat zejména tři významné důsledky této války. Za prvé, došlo ke svržení Mobuta a nastolení nového režimu Laurenta Désiré Kabilu, jehož tvrdý autoritarismus přímo přispěl k zahájení druhé války o několik měsíců později. Za druhé, konflikt vedl k velkému množství civilních obětí zejména z řad rwandských uprchlíků. Kisangani uvádí, že v důsledku tohoto konfliktu zemřelo zhruba 233 000 uprchlíků (Kisangani 2000: 179), zatímco Prunier hovoří až o 300 000 mrtvých uprchlících. (Prunier 2009: 148) Za třetí, invazí do Zairu otevřela Rwanda Pandořinu skříňku, jejíž výbušný obsah se plně projevil až při druhé válce. Konflikt tedy předznamenával daleko větší katastrofu, která měla teprve přijít. Masakry s koncem války neskončily, zbývající *genocidaires* byli i s civilisty, kteří jim poskytli přístřeší, masakrováni, a to jak AFDL, tak APR či rebely Mayi Mayi, kteří bojovali i proti AFDL a APR. Stejně tak pokračovalo nepřátelství Ugandy a Angoly vůči jejich nestátním protivníkům.

1.5. Druhá válka v Kongu (DRC) (1998–2002)

Po ukončení první konžské války nastolil prezident Kabila velmi nestabilní režim vyznačující se rivalitou a paralýzou a jeho zvrácený politický styl napomohl zintenzivnit již existující etnické problémy země. Rwanda i Uganda po první konžské válce i nadále bojovaly na území DRC se svými nestátními protivníky, stejně jako Kabilova AFDL bojovala s bojovníky Mayi Mayi a masakrovala civilní obyvatelstvo v provinciích Kivu. Právě v této oblasti se odehrávala většina ozbrojených střetů mezi válkami a situaci v těchto regionech lze označit za katalyzátor druhého konfliktu. Samotný fakt, že první konžská válka nebyla ukončena žádnou mírovou dohodou, nýbrž vítězstvím jedné strany, napovídá, že období do druhé konžské války bylo obdobím latentního konfliktu s občasnou eskalací násilí dle logiky odvety.

Ke vzniku otevřeného konfliktu dochází poté, co Kabila vydal 27. července 1998 komuniké nařizující stažení všech rwandských jednotek z DRC. (ICG 1998: 15) V reakci na to podniká o čtyři dny později APR invazi na podporu rebelů bojujících v provinciích Kivu proti vládě. Okamžitě dochází k eskalaci, při které síly APR a rebelů rychle zabírají všechny klíčové body provincií Kivu. Rebelové se v úvodu konfliktu, období často označovaném jako „blesková válka“, zorganizovali pod rwandskou patronáží jako Shromáždění pro konžskou demokracii (*Rassemblement Congolais pour la Démocratie, RCD*). (Prunier 2009: 184)

K další eskalaci konfliktu dochází v souvislosti se vstupem zahraničních spojenců Kabily do války. Prvních 400 zimbabwských vojáků přistává v Kinshase 19. srpna, další den je z Namibie dovezeno 21 tun zbraní a do země vstupují jednotky Angoly. (Fonseca 2004: 25; Turner 2007: 5–6) Ofenzíva angolské armády vedla v prvních dvou dnech konfrontace ke ztrátě 50 % rwandských expedičních sil, odříznutí rebelských jednotek od zásobování z Rwandy a znemožnění jejich postupu na Kinshasu. (Prunier 2009: 186) Blesková válka končí a začíná vyčerpávající boj s mnoha protagonisty a komplexní sítí zájmů a aliancí.

Po neúspěchu bleskové války následuje zhruba od srpna 1998 patová situace. Konfliktní aktéři spolu bojují na mnoha frontách, připojují se další aktéři, dochází k masakrům civilistů a žádný z aktérů nemá potenciál významným způsobem zvrátit vývoj konfliktu. V tomto období vzniká pod ugandskou patronáží rebelské Hnutí za osvobození Konga (*Mouvement pour la Liberation du Congo, MLC*) usilující o navrácení starých dobrých časů mobutistické dominance na severu země. (Renton – Seddon – Zeilig 2007: 196) Konflikt eskaluje opět v únoru 1999, kdy rebelové zorganizovali jedinou kombinovanou ofenzívu války. Na straně rebelů se jí zúčastnilo přes 60 000 mužů z RCD, MLC, APR a UPDF. (BBC 1999a) Ofenzívou se sice podařilo rozšířit oblast kontroly spojenců, nicméně velmi brzy došly prostředky na její pokračování. Po ofenzívě konflikt částečně deeskaluje díky rozštěpení RCD na pro-rwandskou a pro-ugandskou část v květnu 1999, rostoucí rivalitě mezi Rwandou a Ugandou, podpisem dohody o příměří z 11. července a podpisem mírové Dohody z Lusaky z 31. srpna 1999. (Clark 2002: 156–157; ICG 2000: 8–10) Deeskalační vliv těchto událostí byl však omezený, neboť do dohody o příměří nebyly zahrnuty rebelské skupiny. Brzy byly stranami konfliktu všechny dosažené dohody ignorovány. (Fonseca 2004: 27)

Výše uvedená situace byla předehrou nadcházející fáze konfliktu, ve které se relativně racionální válka rozpadla do myriády soukromých, sociálně a ekonomicky motivovaných konfliktů. Situace v provinciích Kivu sklouzla do anarchie, ve které působilo velké množství vojenských skupin s plovoucími vzorci aliancí a konfrontací. Ve více organizovaných frontách na západě a v centrální části země se poměrně dařilo rebelským silám s podporou Rwandy, jejichž úspěchy na jaře 2000 obnovily naděje na přímé vojenské vítězství. K tomu ovšem již nedošlo vzhledem k rostoucímu tlaku mezinárodního společenství na ukončení konfliktu. Po podepsání Dohody z Lusaky byla ustanovena pozorovatelská Mise OSN v DRC (*Mission de l'Organisation des Nations Unies en République démocratique du Congo, MONUC*), jejíž první pozorovatelé dorazili do DRC v listopadu 1999. Jejich vliv na deeskalaci reálných bojů byl v úvodu této mise marginální. Až s posílením mise o mandát pod Kapitolou VII Charty OSN v únoru 2000 a následné rozmístování jejich jednotek mělo alespoň slabý deeskalační vliv. (Prunier 2009: 247–248)

K důležitému bodu v deeskalaci konfliktu dochází až s atentátem na Kabilu, ke kterému došlo 16. ledna 2001, a na jehož následky zemřel. Na místo svého otce nastoupil Joseph Kabila, který začal režim liberalizovat. V průběhu roku 2001 také většina zahraničních aktérů dochází k závěru, že jejich participace ve válce je kontraproduktivní, a začala se stahovat. Jediným stále přesvědčeným aktérem, který na svém působení v DRC nadále trval, byla Rwanda. Ovšem i její domácí situace se začala zhoršovat a zvyšovat tlak na ukončení konfliktu, který byl ještě podpořen tlakem mezinárodním. (Clark 2002: 69–71) Konflikt byl postupně dekonstruován pomocí diplomacie. Významným momentem s deeskalační vlivem byl podpis Dohody ze Sun City z 19. dubna 2002, která poskytla v rámci interkonžského dialogu rámec pro jednotnou vládu a demokratické volby. Její nedostatky řešila Dohoda z Pretorie ze 17. prosince 2002, která válku formálně ukončila. 30. července 2002 podepsala Rwanda a DRC mírovou dohodu známou jako Pretorijská dohoda a 6. září byl formalizován mír mezi DRC a Ugandou Luandskou dohodou. (Fonseca 2004: 66–75)

Dle UCDP měl konflikt 25 207 obětí přímo spojených s bitvami (UCDP 2012a), obecně je však považovan za nejkrvavější konflikt od konce druhé světové války, neboť jím způsobené nemoci a hladomor vedly k úmrtí mezi 3 500 000 až 5 400 000 lidí. (Ploughshares 2011a)

Mimoto vedla tato válka ke vzniku zhruba 3,4 milionu IDPs a skoro 2 milionům uprchlíků. (IDMC 2012) Konflikt měl přirozeně devastující efekt na ekonomiku Konga a místní sociální instituce a vedl ke ztrátě velkého množství surovin, které v průběhu konfliktu nelegálně těžila zejména ugandská a rwandská armáda. Ty také uvalily na místní obyvatele vysoké daně a zkonfiskovaly téměř veškerý soukromý dobytek a množství potravinových zdrojů v oblastech svého působení, což vedlo k hladomoru obyvatel. (Nibishak 2011: 2–7) Rozšířeným rysem v průběhu a po skončení konfliktu bylo přetrvávání sexuálního zneužívání a znásilňování. Dle zprávy Amnesty International z října 2004 bylo zaznamenáno za předchozích šest let 40 000 případů, přičemž je tento počet považován vzhledem k nedostupnosti informací z řady konfliktních oblastí za podhodnocený. (Amnesty 2004: 13)

1.6. Konflikt v provinciích Kivu (2004–současnost)

Opětovné zažehnutí konfliktu v provinciích Kivu po skončení druhé války v Kongu souvisí s odporem vůči procesu integrace nové jednotné armády DRC. Tato integrace byla realizována pouze jako technický proces postavený na rozdělování velitelských pozic mezi bývalé nepřátele a probíhající bez ohledu na příčiny konfliktu. Důsledkem byla situace, kdy do provincie Jižní Kivu, doposud bašty RCD, byli přiděleni velitelé a posádka z bývalé Kabilovy armády FAC. Z tohoto pohledu byl proces armádní integrace využit politickými spojenci Kabilovy k oslabení pozic RCD v národních institucích. Jmenování ex-FAC velitelů do provincie Jižní Kivu tak přispělo ke zhoršení interkomunitních vztahů v provincii a posílilo touhu bývalých velitelů RCD ukončit pomocí systematické politické provokace a hrozeb předčasně tranzici a obnovit válku. (ICG 2007: 3)

Konflikt propuká v květnu 2004, kdy nespokojení důstojníci a vojáci z RCD seskupení okolo generála Laurenta Nkundy odmítli uzнат autoritu nového prokabilovského generála Prospera Nabyolwa a eskalovali spor do otevřené bitvy v Bukavu, hlavním městě provincie Jižní Kivu. To, co původně vzniklo jako politický spor, nyní propuklo do vojenské konfrontace mezi domorodým (konžským) obyvatelstvem a (rwandskými) „cizinci“. Do konce roku 2004 docházelo k pravidelným střetům mezi Nkundovými rebely a konžskou armádou a do konfliktu vstoupily

také Demokratické síly pro osvobození Rwandy (*Forces Démocratiques de Libération du Rwanda, FDLR*), které se snažily zavděčit konžské vládě a regionálně eskalovat krizi, čemuž učinila přítrž Rwanda, která vedla v listopadu preventivní útok do oblastí Kivu. (ICG 2007: 3)

Významnou eskalací konflikt prochází v srpnu 2006, kdy probíhají střety okolo města Sake, které vrcholí v listopadu ofenzívou jednotek generála Nkundy proti nově sjednoceným Ozbrojeným silám DRC (*Forces armées de la République démocratique du Congo, FARDC*) a dobytím tohoto města, ve kterém dochází i ke střetům s jednotkami MONUC.² FARDC se v prosinci podařilo situaci s asistencí MONUC uklidnit a své pozice v Severním Kivu udržet. Ve stejném období Nkunda zformoval k zastřešení svých rebelů Národní kongres pro obranu lidu (*Congrès national pour la défense du peuple, CNDP*). (Turner 2007: 139)

Na začátku ledna 2007 došlo k setkání zástupců konžské vlády a CNDP a přijetí dohody o příměří popisující také princip integrace rebelů do konžské armády v podobě několika smíšených brigád z bojovníků CNDP a vládních sil pod velením FARDC. Projekt byl ovšem velmi oslaben po ofenzivě smíšených brigád proti FDLR, která se uskutečnila od dubna do května 2007. Jejím výsledkem byla nová vlna IDPs a masakrů proti hutuským civilistům obviněným ze spolupráce s FDLR. Právě v reakci na tyto masakry vznikla koalice několik skupin Mayi Mayi s názvem Koalice konžského vlasteneckého odporu (*Coalition des Patriotes Résistants Congolais, PARECO*), která začala bojovat po boku FDLR proti CNDP, což hrozilo další eskalací konfliktu. (Stearn 2008: 254) Nakonec 5. května Nkunda oznámil ukončení procesu vytváření smíšených brigád, neboť dle jeho názoru neplnila vláda dostatečně dohodu. (ICG 2007: 9–11)

² MONUC původně představovala pozorovací misi malého rozsahu, postupně byla ale transformována do mise s téměř dvacetitisícovým vojenským personálem s mandátem pod kapitolou 7 Charty OSN a byla koncentrována právě v provinciích Kivu. Celosvětově se jedná o nejrozsáhlejší mírovou operaci OSN, která je revoluční v tom, že její mandát dalece překračuje mandáty dřívějších operací. (Reynaert 2011: 8) V březnu 2013 dokonce Rada bezpečnosti posílila svou rezolucí č. 2098 mandát mise natolik, že v jejím rámci bude fungovat zcela první ofenzivní bojová síla, jakási „intervenní brigáda“, jejímž cílem bude vedení cílených operací na neutralizaci a odzbrojení M23, stejně jako dalších konžských rebelů a cizích ozbrojených skupin působících ve východním Kongu. (UN SC 2013)

Konflikt se vrací do starých kolejí koncem srpna s proměnlivými eskalacemi iniciovanými oběma stranami. Teprve v prosinci 2007 Nkunda prohlásil, že je připraven na mírová jednání, která sice konflikt dočasně deeskalovala, ale přijatou mírovou dohodu v lednu 2008 nikdo fakticky nedodržoval. (Carayannis 2009: 5–6) K obnovení bojů došlo koncem srpna 2008 s ofenzívou FARDC za podpory FDLR a milic Mayi Mayi proti CNDP. (ICG 2009: 2) FARDC se však brzy začala pod tlakem odvety rebelské armády stahovat. Po intenzivních bitvách mezi CNDP a kombinovanými silami FARDC a MONUC deklaroval Nkunda 29. října unilaterální zastavení palby. (Feeley – Jensen 2008: 4) V listopadu však rebelové zastavení palby porušili a získali pod svoji kontrolu město Nyanzale, ve kterém sídlila důležitá armádní základna v Severním Kivu. (BBC 2008)

Velmi významný dlouhodobý deeskalační efekt mělo zatčení generála Nkundy 22. ledna 2009 během společné operace FARDC a rwandské armády APR s názvem Umoja Wetu („Naše jednota“). (Dagne 2011a: 8) S ukončením společné ofenzívy DRC a Rwandy proti CNDP a FLDR konflikt v provinciích Kivu pro CNDP oficiálně skončil. Rwandská armáda se z území DRC stáhla dle dohody s Kabilou na konci února a mírová dohoda mezi konžskou vládou a CNDP byla podepsána 23. března 2009. (DRC 2009: 12)

Po ukončení operace Umoja Wetu se FARDC zaměřila na boj s bojovníky Mayi Mayi a především s FLDR. Prostředkem tohoto boje se stalo vedení dalších protipovstaleckých operací, které konflikt zejména v roce 2009 významně eskalovaly, ale dlouhodobě byly jejich dopady deeskalační. Obecně lze říci, že byly tyto operace i díky podpoře MONUC úspěšné a způsobily FLDR velké ztráty, díky kterým postupně přestala představovat vážnou hrozbu.

Po ukončení první masivní operace FARDC proti FDLR v roce 2009 bylo tedy možné vysledovat postupnou deeskalační tendenci konfliktu, která trvala až do dubna 2012, kdy došlo k jeho opětovné eskalaci. Zhruba 700 bývalých vojáků CNDP se tento měsíc vzbouřilo proti konžské vládě, dezertovalo z armády a zformovalo rebelskou skupinu Hnutí 23. března (*Mouvement du 23-Mars, M23*). Po sérii bojů s konžskou armádou a silami MONUSCO³ se M23 podařilo v listopadu 2012

³ V květnu 2010 vstoupila mise MONUC do stabilizační fáze a nyní nese název MONUSCO.

obsadit Gomu. (Hogg 2012; Jones – Smith 2012) Po tvrdé porážce vládní protiofenzívy se rebelové ocitli pod mezinárodním tlakem, aby se stáhli, což nakonec učinili. Dle mnoha rebelů bylo skutečně držení a případná administrace jednoho z nejdůležitějších obchodních uzlů Konga pro M23 zbytečným břemenem, proto souhlasili s vyjednáváním. 24. února 2013 byla podepsána jedenácti hlavami afrických států, včetně Rwandy obviněné OSN z podpory M23, dohoda, jejímž cílem bylo přinést mír do východních regionů DRC. Rebelové M23 se vyjednávání neúčastnili, a právě na základě neshod o podobě reakce na tuto dohodu se M23 totiž v podstatě rozpadla. V současnosti je konflikt v provinciích Kivu deeskalován, avšak k jeho skutečnému ukončení zatím nedošlo.

Celkový počet obětí bojů dosáhl do konce roku 2011 zhruba 6 988 mrtvých, počet všech obětí souvisejících s dopady konfliktu bude pravděpodobně několikanásobně vyšší. (UCDP 2012a) Konflikt představoval závažnou hrozbu pro stabilitu DRC a ještě více erodoval velmi špatnou humanitární situaci v provinciích Kivu. Pro konflikt bylo díky jeho vedení na lokální rovině typické masivní porušování lidských práv. V květnu roku 2011 se v důsledku zkoumaného konfliktu nacházelo v provinciích Kivu více než 1,2 milionu IDPs. (OCHA 2011: 2). Během konfrontace se také tisíce civilistů z provincií Kivu stalo obětmi zabití, aktů mučení, znásilnění a dalších lidskoprávních excesů. Pachatelé těchto zločinů byli často ponecháni bez povšimnutí a jejich oběti zapomenuty. Vzhledem k fyzickým, psychologickým a společenským dopadům takové brutality a omezenému postupu v dosažení spravedlnosti na pachatelích bude trvalé usmíření v provinciích Kivu velmi komplikované.

1.7. Konflikt v regionu Ituri (1999–2006)

Jádro konfliktu mezi komunitami Lendu a Hema tvoří spor o vlastnictví půdy a odstranění mocenské dominance jedné skupiny nad druhou. V období belgického kolonialismu dominoval kmen Hema nad Lendu jak v politické, tak ekonomické oblasti, stejně tak později v době Mobutuova režimu. Zhruba od poloviny 60. let začalo docházet k občasným ozbrojeným střetům obou kmenů, které byly nakonec navázány na vyšší regionální úroveň v rámci druhé války v Kongu. Od té doby je nutné vnímat konflikt mezi pastevci Hema a zemědělci Lendu nejen jako střet

o vlastnictví půdy, ale také ve větším regionálním kontextu ekonomického soupeření a privatizace násilí.

Ke vzniku konfliktu dochází v červnu 1999, kdy si příslušníci kmene Hema začali přivlastňovat půdu kmene Lendu, na což zareagovali Lendu odvetnou eskalací. První vlna násilí trvala až do ledna 2000. (ICG 2003: 4; Pottier 2009: 28) Pokračování konfliktu je neoddělitelně spjato s druhou válkou v Kongu. První, kdo z regionu udělal svou mocenskou základnu, byla RCD-ML – pro-ugandská část RCD odštěpená v květnu 1999 s přívlastkem Osvobozenecké hnutí (*Mouvement de Libération, ML*), která se usídlila několik měsíců před prvními střety kmenů Hema a Lendu v Bunii, hlavním městě regionu Ituri. (Pottier 2009: 27–28) V říjnu 2000 konflikt eskaloval v souvislosti s etnickým mocenským bojem uvnitř RCD-ML právě o kontrolu Bunie. V lednu 2001 se do bojů o kontrolu tohoto města zapojila také MLC. Vítězem se však v listopadu 2011 stala RCD-ML. (ICG 2003: 5)

RCD-ML podporovala milice Lendu. Motivací k podpoře Lendu byly především politické důvody, kdy vedení města Bunia, tvořené příslušníky Hema, jednalo stále více autonomně. Jejich secesionistické aktivity nakonec vedly za podpory Ugandy ke vzniku nového rebelského Svazu konžských vlastenců (*Union des Patriotes Congolais, UPC*) v červenci 2002, který ihned eskaloval konflikt s RCD-ML a i díky podpoře ugandské armády v srpnu dobyl Buniu. (Johnson 2003: 22; Pottier 2009: 28) Se zapojením UPDF nabral souboj mezi Lendu a Hema zcela novou dimenzi. Bohaté rodiny Hema si začaly najímat jednotky UPDF jako soukromou ochranu jejich často nelegálně nabytého majetku, což popudilo nejen Lendu, ale také kmen Nande, který začal od této chvíle vojensky spolupracovat s Lendu. (Vlassenroot – Raeymaekers 2004: 406)

V rámci konsolidace začala UPC udělovat obchodní výhody dalším elitářům kmene Hema a radikalizovat svůj etnický program, ve kterém navrhovala eliminovat příslušníky kmene Lendu a Ngiti. Na tomto pozadí začal region Ituri sklouzávat hlouběji do etnického násilí, které postihlo většinu etnik regionu. K další eskalaci konfliktu dochází v září 2002, kdy UPC zaútočila na město Songolo a povraždila mnoho civilistů kmene Lendu a Ngiti, což vedlo k jejich odvetné eskalaci, při které bylo brutálně povražděno zhruba 1 200 příslušníků Hema a Wabiru ve městě Nyakunde. (ICG 2003: 5; Pottier 2009: 28) Tento útok jasně ilustroval transformaci politického boje mezi rebelskými hnutími na konflikt

monoetnických milic, jejichž cílem se stávali téměř výhradně civilisté nepřátelského etnika.

Po odklonu UPC od Ugandy na konci roku 2002 a jejím přiblížení k Rwandou podporované RCD-G (pro-rwandská část RCD odštěpená v květnu 1999, s přívlasktem Goma – vzhledem k městu, kde měla své centrum) iniciovala Uganda vytvoření dvou dalších rebelských hnutí, Strany pro jednotu a ochranu integrity Konga (*Le Parti pour l'Unité et la Sauvegarde de l'Intégrité du Congo, PUSIC*) a Lidových ozbrojených sil Konga (*Forces Armées du Peuple Congolais, FAPC*), které měly bojovat proti rostoucímu rwandskému vlivu v Ituri. (IRIN 2005) V březnu 2003 vyhnaly síly těchto skupin za ugandské podpory UPC a zhruba 10 000 civilistů kmene Hema z Bunie. (Pottier 2009: 28) O měsíc později se však ugandská armáda pod diplomatickým tlakem MONUC z Bunie stáhla, což vedlo k rapidnímu zhoršení místní bezpečnostní situace. UPC se do Bunie vrátila, nyní navíc i s podporou PUSIC. Konflikt s útokem UPC na milice Lendu a Ngiti v Bunii eskaloval, město bylo vypleněno a rozděleno na severní část okupovanou silami UPC a PUSIC a jižní část pod nadvládou rebelských skupin Lendu, Fronty nacionalistů a integracionalistů (*Front des Nationalistes et Intégrationnistes; FNI*) a Fronty vlasteneckého odporu v Ituri (*Forces de Résistance Patriotique d'Ituri, FRPI*). (Pottier 2009: 29)

V důsledku zhoršování situace v Ituri začalo být mezinárodní společenství aktivnější ve své snaze ovlivnit lokální dění. V sérii rezolucí posílila OSN v roce 2003 mandát misi MONUC a autorizovala misi Evropské unie s názvem Operace Artemis, která úspěšně zabezpečila Buniu a poskytla bezpečnou platformu pro MONUC. (Homan 2007: 151–155) K de-eskalaci konfliktu dochází po několika měsících vyjednávání 14. května 2004, kdy zástupci válčících stran podepsali Kinshasský zavazující akt (*Acte d'Engagement de Kinshasa*) o ukončení bojů a odzbrojení rebelů. Naděje do tohoto dokumentu vložené se nicméně nenaplnily a konflikt o několik měsíců později opět eskaloval. (Pottier 2009: 29) V roce 2005 se PUSIC opět spojila s FNI a jejich bojovníci znovu zaútočili na vesnice Hema. Reakcí byla odvetná eskalace vládních jednotek a MONUC, při které došlo k zatčení několika rebelských vůdců a která nakonec donutila problémové skupiny akceptovat mírový proces. Rebelové, kteří odmítali odzbrojení, však zformovali novou skupinu Konžské revoluční hnutí (*Mouvement Révolutionnaire Congolais, MRC*), které dál útočilo na

civilisty, FARDC a síly MONUC. (Amnesty 2006: 5–6) Intenzita útoků této skupiny však byla velmi nízká. 29. listopadu 2006 byla nakonec podepsána komplexní mírová dohoda mezi vládou a zbývajícími aktivními milicemi FRPI, FNI a MRC a po jejich odzbrojení byl konflikt formálně ukončen.

Celkově vedl konflikt k 11 534 obětem. (UCDP 2012a) Dle jiných odhadů zaznamenávajících i civilní oběti v důsledku dopadů konfliktu zemřelo do listopadu 2006 zhruba 60 000 lidí. (Allen 2006) Kvůli obavám o bezpečnost bylo v Ituri po konci konfliktu k červenci 2007 stále zhruba 150 000 IDPs. (OCHA 2007) Stejně jako konflikt v Kivu vyznačoval se i tento konflikt velkou mírou závažného porušování lidských práv vč. mučení, znásilňování či využívání dětských vojáků. Klid v regionu Ituri po ukončení konfliktu nenastal. Od roku 2008 se objevují zprávy o obnovené aktivitě rebelů, která však zatím díky zadržování FARDC neeskalovala z fáze latentního konfliktu.

1.8. Občanská válka v Ugandě (1986–současnost)

Počátek konfliktu je spojen s nespokojeností kmene Acholi s celkovým mocenským uspořádáním v Ugandě a marginalizací jeho postavení. Úvodní fázi občanské války dominuje střet mezi ugandskou armádou a Hnutím Svatého ducha (*Holy Spirit Movement, HSM*) Alice Aumy, dle jejíhož zjevení se obyvatelé Acholi stali vyvoleným lidem, který bude spasen a bude vládnout Ugandě. (Bøås 2004: 289) Na konci roku 1986 dosáhlo HSM dvou vítězství, která mu zajistila podporu kmene Acholi a s ní i nové rekruty. V srpnu 1987 zahájilo HSM ofenzívu, jejímž cílem bylo dobýt Kampalu. V jejím rámci však rozšířila skupina v listopadu 1987 svoje síly daleko do regionů bez lidové podpory, což ji velmi oslabilo a v prosinci byla finálně rozdracena. Alice Auma poté utekla do Keni a jejím následovníkem se stal její bratranec Joseph Kony, který ze zbytků jejích sil ustanovil v roce 1988 Armádu Božího odporu (*Lord's Resistance Army, LRA*). (Bøås 2004: 285; Feldman 2008: 45)

Do roku 1991 prováděla LRA překvapivé ozbrojené nájezdy na vesnice s cílem zisku zásob. Protipovstalecká strategie vlády byla velmi brutální a zaměřená obecně na zničení civilní podpory rebelům. To přitom jen dále zajišťovalo LRA alespoň pasivní podporu části populace Acholi. Vládní násilí vyvrcholilo v březnu 1991 se zahájením Operace sever

(„Operation North“). (Branch 2007: 179) Částečným úspěchem této operace bylo to, že zbavila LRA civilní podpory, nedošlo ovšem k celkové porážce LRA, poté došlo k deeskalaci konfliktu. V roce 1993 byla zahájena první oficiální jednání mezi zástupci ugandské vlády a LRA, která však v roce 1994 selhala z nedostatku zájmu LRA. (Boås 2004: 289) Následovala léta války a teroru.

V únoru 1994 se objevují zprávy, že LRA překročila hranice do jižního Súdánu, kde si začala za podpory súdánské vlády budovat nové základny. Kony také díky svému přesvědčení o kolaboraci kmene Acholi s vládou začal cílit s daleko větší brutalitou na civilní populaci a unášet děti, které se tak stávaly zároveň oběťmi, a jakožto dětští vojáci i pachateli brutálních aktů.⁴ (Van Acker 2004: 354–355) Další perioda intenzivního násilí nastává v září 1996, kdy vláda přijala politiku nuceného přemístění tisíců Acholi sedláků z vesnic do chráněných táborů. Po jejich založení bylo oznámeno, že lidé mimo tyto tábory budou považováni za rebely a budou zabiti. Tento proces byl doprovázen kampaní poprav, bombardování a pálení celých vesnic, což jen dále prohloubilo antagonistický postoj mnoha Acholi proti vládě. (Branch 2007: 179) V podstatě nejtvrdějším období konfliktu trvalo od roku 1994 do roku 2002, kdy byla místní občanská válka silně ovlivňována regionální dynamikou a stala se tak více letální. Regionální dynamikou je přitom myšlena nejen proxy válka mezi Ugandou a Súdánem, ale také vliv válek v DRC vedených mezi lety 1996 a 2002. (Van Acker 2004: 337–338) V těchto válkách se angažovalo několik tisíc vojáků UPDF, kteří tak nemohli bojovat proti LRA.

Od roku 1997 dochází ke sbližování Súdánu a Ugandy, až bylo nakonec v roce 2002 oznámeno, že se súdánské síly zapojí do společné operace s UPDF proti LRA. Masivní vojenská operace Železná pěst („Iron Fist“) začala 15. března 2002 a účastnilo se jí více než 10 000 vojáků UPDF. I přestože UPDF snížila bojové kapacity LRA, osvobodila několik dětí a zničila základny této skupiny v jižním Súdánu, byla LRA později schopná tyto základny obnovit a založit dokonce nové na území Ugandy. (HURIPPEC 2003: 73)

⁴ Jen mezi lety 1995–1997 mělo být uneseno zhruba 8 000 lidí. To vedlo ke vzniku fenoménu tzv. nočních chodců, kdy před hrozbou únosu utíkali stovky dětí přespat do bezpečných oblastí. Blíže viz Amnesty (2005).

Teprve od roku 2004 se ugandské armádě daří rebelské aktivity významněji potlačovat. V červenci 2005 vydal ICC zatykače na lídry LRA, což vyprovokovalo odvetné rebelské útoky na mezinárodní NGO a západní jedince. (Finnström 2006: 200) Velký vliv na oslabení LRA měl podpis mírové dohody mezi súdánskou vládou a rebelskou Súdánskou lidovou osvobozenou armádou (*Sudan People's Liberation Army/Movement, SPLA*) v lednu 2005, kterým byla ukončena súdánská občanská válka. Konsolidace SPLA v jižním Súdánu velmi ztížila vedení aktivit LRA na tomto území a vedla k jejímu přesouvání do národního parku Garamba v severovýchodním cípu DRC, které bylo urychleno také stupňujícím tlakem UPDF v rámci operace Železná pěst. Do konce roku 2006 byly již všechny Konyho jednotky z jižního Súdánu v DRC. (Dagne 2011b: 9)

V roce 2006 dochází k deeskalaci konfliktu a zahájení mírových vyjednávání v jihosúdánské Jubě. Celý mírový proces měl být završen podpisem mírové dohody v březnu 2008. Po sérii odkladů však Kony z mírového procesu odstoupil. (Afako 2010: 23) V červnu 2008 se tak situace začíná opět zhoršovat a hrozí eskalací konfliktu. Objevily se zprávy o vyzbrojování LRA a rekrutaci nových vojáků. Reakcí byla dohoda Ugandy, SPLA a DRC o společném postupu proti LRA s cílem zničit tuto skupinu jednou provždy. Jednotkám tří armád postupujícím v rámci operace Blesková bouře („Lightning Thunder“) proti pozicím LRA v národní parku Garamba se v prosinci 2008 podařilo zničit dle ugandské vlády hlavní Konyho základnu a 70 % táborů LRA. (ICG 2010a: 5–6) Vcelku úspěšná operace ale vytvořila také živnou půdu pro odvetu LRA, jejímž cílem mělo být obnovení zásob. Ta vyvrcholila tzv. „Vánočními masakry“ od 24. do 27. prosince 2008, při kterých LRA zničila několik vesnic v regionu Haut-Uele v DRC. Svoji účast v ofenzivě Garamba ukončila Uganda 15. března 2009 a začala stahovat své jednotky. Důvodem byla dohoda s DRC, která se zavázala dále pronásledovat rebely LRA na jejím území. (HRW 2009: 29–39)

Od roku 2009 podnikají rebelové LRA sporadické útoky na území DRC, jižního Súdánu a nově také Středoafričské republiky, kam jich řada utekla před zmíněnou ofenzivou. V současné době lze říci, že je LRA roztroušena na malé skupinky, které operují nezávisle na poměrně velkém území tří států. Ugandská občanská válka tak byla s přesunem rebelů LRA do dalších zemí regionu efektivně přetransformována do regionál-

ního konfliktu, který zahrnuje čtyři země: Ugandu, Jižní Súdán, DRC a Středoafričskou republiku. Aktuální cíle LRA nejsou zcela jasné, je ale zřejmé, že nepředstavují hrozbu pro vlády zemí, ve kterých nyní skupina působí, ale spíše pro jejich civilní obyvatelstvo. Samotný konflikt je vzhledem ke své nízké intenzitě již od začátku roku 2010 na mrtvém bodě, nicméně hon na Konyho ukrývajícího se v deštných pralesech Středoafričské republiky a jejich sousedů tiše pokračuje.

Celkově konflikt vedl do konce roku 2011 ke 26 447 obětem. (UCDP 2012a) Nepřímo však způsobil smrt až 500 000 lidí. (Ploughshares 2011b) Smutným specifikem konfliktu jsou únosy dětí, které nemají nikde ve světě obdoby. V jeho průběhu bylo uneseno 35 000 dětí později využívaných jako dětští vojáci či sexuální otrokyně. Tato skutečnost vedla k rozostření rozdílu mezi pachateli a oběťmi konfliktu, což velmi komplikuje přijetí efektivní strategie na jeho ukončení. Podobný efekt má také velká mobilita aktérů, kdy byli do konfliktu v různém čase zapojeni stejní lidé jako civilisté, dětští vojáci, vládní vojáci a rebelové. Kromě velkého počtu obětí vedl konflikt také ke vzniku zhruba 1,8 milionu IDPs a více než milionu uprchlíků. (IDMC 2010: 66, 79)

1.9. Občanská válka v Somálsku (1991–současnost)

Latentní konflikt v Somálsku přetrvával od roku 1986, kdy začaly ozbrojené opoziční skupiny usilovat o svržení režimu Mohameda Siada Barého. Konflikt plně propuká 26. ledna 1991, kdy se koalici opozičních klanových ozbrojených skupin skutečně podařilo diktátora svrhnout. Mocenské vakuum, které v zemi nastalo, vedlo ke konfliktu o moc mezi několika ozbrojenými skupinami a uvrhlo Somálsko do anarchie. Meziklanové násilí vedlo k masakrům, klanovým čistkám a masivnímu exodu tisíců civilistů všemi směry. Zničené somálské zemědělství navíc společně s velkými suchy způsobilo hladomor, který upoutal pozornost mezinárodního společenství. Do země začala proudit potravinová pomoc, která byla často zabavena milicí Mohameda Faraha Hassana Aidida a následně rozdána příznivým klanovým vůdcům či směněna s jinými zeměmi za zbraně a munici. (WB 2005:11)

Na začátku roku 1992 vyvrcholil tlak mezinárodního společenství ustanovením mise UNOSOM I dohlížející na dodržování příměří zneprátených milic a na distribuci potravinové pomoci. Na její podporu

iniciovaly USA v srpnu 1992 Operaci Provide Relief („Poskytnutí pomoci“) a v prosinci Operaci Restore Hope („Obnovená naděje“), které významně přispěly k zastavení hladomoru a zmírnění intenzity občanské války. (Lofland 2002: 57–61) V květnu 1993 došlo k přesunu pravomocí těchto misí na nově posílenou misi UNOSOM II s mandátem pod kapitolou 7 Charty OSN. (UN SC 1993) Ambice mise přestavět somálskou vládu však ohrožovala zájmy přežití mnoha milic, jejichž mocenská základna byla založena na anarchii, která jim zajišťovala uplatnění v oblasti ochrany klanových orgánů. Opětovná eskalace konfliktu se tak stala nevyhnutelnou.

5. června 1993 zaútočila Aididova milice na jednotky OSN a zabila 24 pákistánských vojáků, což se stalo předzvěstí její čtyřměsíční bitvy s jednotkami UNOSOM II. (Hull – Svensson 2008: 16–17) Neúspěšný pokus zatknout Aidida, paralýza OSN ve vytváření centrální vlády a katastrofální ztráty intervenčních sil vyvrcholily v bitvě mezi 3. a 4. říjnem, kdy byly nad Mogadišem sestřeleny americké helikoptéry, zemřelo 19 amerických vojáků, 2 pákistánští, 1 malajský a zhruba 1 500 somálských bojovníků a civilistů. (Menkhaus 2003: 5) USA po tomto fiasku rozhodly o svém stažení do 31. března 1994 a poslední síly UNOSOM II opustily Somálsko v květnu 1995. (Møller 2009a: 12) Mezinárodní společenství zanechalo zemi v přetrvávajícím stavu násilí a anarchie a od dění v Somálsku se distancovalo. Boje mezi místními ozbrojenými skupinami pokračovaly. (Linke-Raleigh 2011: 51–52)

V období mezi lety 1995 a 2005 měl konflikt relativně nízkou intenzitu. Jeho povaha a intenzita se oproti předchozí fázi významně proměnila. Konflikt se nyní stal spíše lokálním s tím, jak směřoval jednotlivé klany ve fragmentovaném prostředí proti sobě. Docházelo také k pokusům oživit centrální vládu a dosáhnout národního usmíření. V roce 2004 začala v zemi působit Přechodná federální vláda (*Transitional Federal Government, TFG*) a postupně se také integrovaly lokální islámské soudy, sílil jejich vliv, až nakonec v roce 2006 vytvořily Svaz islámských soudů (*Islamic Courts Union, ICU*), jehož členy byly jednotlivci jak z umírněného, tak fundamentálního konce islámského spektra. (Williams 2009: 515–516)

V roce 2006 začíná nová fáze občanské války, ve které hrají dominantní roli islamisté. Vše začíná s boji mezi ICU a konkurenční Aliancí pro obnovu míru a boj proti terorismu (*Alliance for the Restoration of*

Peace and Counter-Terrorism, ARPCT) z protiislamistických obchodníků a warlordů o kontrolu hlavního města. ICU z tohoto boje vyšel v červnu vítězně. Poprvé od začátku války tak bylo Mogadišu kontrolováno jednou skupinou. (Linke – Raleigh 2011: 52) Po poražení ARPCT zahájili islamisté kampaň na ovládnutí celého jihu. Jejich vojenské úspěchy vnímala Etiopie jako hrozbu, zvláště v kontextu jejich podpory etiopským secesionistickým skupinám. Etiopie se proto nakonec s podporou USA rozhodla preemptivně intervenovat a v červenci 2006 její jednotky překročily hranice Somálska s cílem zastavit případný postup ICU. (Møller 2009a: 15) Spolupráce s TFG postupně vedla k zisku Mogadiša a finální porážce ICU na jihu země v lednu 2007. Jednalo se nejen o vítězství TFG a etiopských sil nad ICU, ale také vítězství Etiopie nad Eritreou v jejich proxy válce a svým způsobem také vítězství USA v jedné bitvě s Al-Kajdou v jejich válce proti teroru. Poražená ICU se rozpadla do několika frakcí, z nichž nejradikálnější islamisté Al-Shabaab pokračovali v bojích. Mezi lety 2007 a 2008 dosáhli mnoha vojenských vítězství a získali kontrolu důležitých měst. V únoru 2007 byla zahájena Mise Africké unie v Somálsku (*African Union Mission in Somalia, AMISOM*) s mandátem pod kapitolou 7 Charty OSN. (UN SC 2007) Vzhledem k nedostatečným zdrojům však její jednotky stačily pouze na vlastní ochranu a kontrolu několika strategických míst ve válečné zóně. (Hull – Svensson 2008: 19) Od května do června 2008 probíhala jednání mezi TFG a umírněnými islamisty, což vedlo ke snížení tlaku na vládu. S rostoucími ztrátami nakonec v prosinci 2008 Etiopie oznámila své stažení. Situace byla natolik kritická, že 29. prosince 2008 rezignoval prezident TFG Abdullahi Yusuf Ahmed s obviněním mezinárodního společenství z neposkytnutí podpory TFG. (Møller 2009a: 18) Poslední etiopské jednotky ze země odešly 15. ledna 2009 a Al-Shabaab rychle vyplnil vzniklé vakuuum. Umírněný islamista Sharif Sheikh Ahmed byl 31. ledna 2009 zvolen novým prezidentem, což předznamenávalo transformaci cílů TFG (např. zavádění práva šaría). (Møller 2009b: 1–2)

Rok 2009 byl ve znamení bojů o hlavní město. V červenci se radikálům téměř podařilo svrhnout TFG a dobýt Mogadišo. V září dokonce Al-Shabaab bombardoval budovu národního parlamentu, který zrovna zasedal. (AFP 2010) I tentokrát se vojákům AMISOM podařilo útok odrazit. V podobném duchu se konflikt nesl až do roku 2011, kdy v zemi nastala největší humanitární krize za poslední dvě dekády související

s velkými suchy, které zemi postihly a způsobily masivní hladomor. Na začátku roku 2011 byla zahájena velká ofenzíva AMISOM, během které byl zničen velký komplex pevností radikálů v Mogadišu a zabito několik jeho velitelů. (Ba-Hoku 2011) Trh Bakaara, poslední bašta radikálů v Mogadišu, byl dobyt po tříměsíční bitvě v srpnu 2011. Al-Shabaab byl donucen ke stažení do jihosomálského města Baidoa a deklaroval přechod od konvenční taktiky k útokům „hit and run“. (Dagne 2011c: 1) V říjnu 2011 byla zahájena společná operace somálské, etiopské a keňské armády Linda Nchi („Chraňte zemi“) proti pozicím Al-Shabaabu na jihu země, díky které získala vláda kontrolu několika nových měst. (Zimmerman – Khatib 2012)

Začátkem roku 2012 zahájily jednotky TFG a AMISOM, nově posílené rezolucí RB OSN č. 2036 až na maximální velikost 17 731 vojáků (UN SC 2012), novou ofenzívu na rozšíření své kontroly v okolí Mogadiša. (Khalif 2012) Al-Shabaab se jako organizace začala v tuto dobu postupně rozpadat. Na začátku února hnutí oznámilo své sloučení s Al-Kajdou a jeho bojovníci se začali přesouvat do Jemenu. (BBC 2012) Ofenzíva jednotek AMISOM, somálské, etiopské a keňské armády proti hnutí Al-Shabaab a útoky amerických dronů pokračují do současnosti, stejně jako jimi vynucený exodus stovek bojovníků tohoto hnutí z měst jižního Somálska do Jemenu či jejich zběhnutí na stranu nepřítele. V současnosti jsou aktivity této skupiny omezeny na občasné teroristické útoky na různé cíle v Somálsku.

Do konce roku 2011 přišlo o život přímo díky bojům 29 772 lidí a nepřímě mezi 300 000 až 550 000 lidí. (Ploughshares 2011c; UCDP 2012a) Konflikt měl zdrcující dopad především na civilisty. Od vypuknutí války v roce 1991, i přes úspěchy TFG v poslední době, v zemi stále chybí centrální všemi uznávaná vláda, školství, zdravotnictví a sektor služeb. Somálsko je díky konfliktu jednou z nejhudších zemí světa a představuje typický příklad rozvráceného státu, který je navíc destabilizujícím faktorem v celém regionu Afrického rohu.

1.10. Občanská válka v Džibutsku (1990–1994)

Latentní konflikt mezi etnikem Afarů, kteří cítili relativní deprivaci z nemožnosti účastnit se adekvátním způsobem na chodu státu, kterému dominovali Somálci z klanu Issa, a vládním Lidovým svazem pro roz-

voj (*Rassemblement populaire pour le Progrès, RPP*) prezidenta Hassana Gouleda Aptidona přetrvával již od jeho nástupu k moci v roce 1977. Napětí vzrostlo v roce 1991, kdy byli afarští představitelé obviněni vládou z podvrtných aktivit a řada z nich pozatýkána. Represe vůči Afarům působily jako katalyzátor pro jejich dobrovolnou rekrutaci do ozbrojených skupin, která vyvrcholila založením Fronty za obnovu jednoty a demokracie (*Front pour la Restauration de l'Unité et de la Démocratie, FRUD*). (Kadamy 1996: 516) Celou situaci zhoršovaly ekonomické potíže země, na jejichž základě vyšlo mnoho Džibuťanů do ulic volat po ekonomických reformách. Gouled na všechny tyto hlasy týkající se případné liberalizace režimu odpověděl izolacionistickým přístupem vyznačujícím se autoritativní taktikou umlčování oponentů, zatýkáním a mučením. (Yoh 2003: 85)

V říjnu 1991 zahájila vláda ofenzívu proti skupině FRUD na jihozápadě země. Ta se ubránila a během několika následujících měsíců dobyla většinu afarského venkova a zajistila si dostatek nových rekrutů. S jejími úspěchy narůstaly vládní represe vůči civilistům, kteří v reakci na to začali podporovat rebely. Gouled byl překvapen velikostí lidového odporu, ovšem dál prosazoval výsadní pozici své strany. Na požadavky FRUD zareagoval jen dalšími represemi, vyhlášením stavu ohrožení, zatýkáním Afarů, kompletní mobilizací, blokadou afarských oblastí a voláním po francouzské pomoci založené na obranné dohodě z roku 1977. Ve stejné době také FRUD požadovala od Francie humanitární pomoc či případnou mediaci konfliktu. Francie se do konfliktu v této fázi zapojila pouze využitím svého vlivu k zastavení humanitární pomoci směřující k afarským civilistům. (Schraeder 1993: 211–212)

Významným mezníkem války se stal masakr ve čtvrti Arhiba v Džibuti 18. prosince 1991, při kterém bylo armádou zabito nejméně 59 afarských civilistů. (Perlez 1991) Necelý den po masakru oznámil Gouled ochotu zavést systém více stran a ustanovil komisi pro přípravu první ústavy od nezávislosti země. Džibutsko se tak začalo pomalým tempem liberalizovat. Zároveň vedl masakr k vyvolání vlny odporu i v RPP a odchodu několika jejích členů, kteří si začali zakládat vlastní multietnické opoziční strany. (Schraeder 1993: 215)

S ohledem na probíhající liberalizaci režimu a na utrpení afarských civilistů vyhlásila FRUD v únoru 1992 zastavení palby a přislíbila svoji ochotu přistoupit na francouzskou mediaci a rozmístění zhruba 250 francouzských vojáků mezi obě válčící strany. (AP 1992) Gouled propus-

til část zajatců a odstranil blokádu severu země. Obecně vedla francouzská intervence k deeskalaci konfliktu, ale měla i své negativní dopady. Umožnila získat vládě čas na další vyzbrojení a mobilizaci. Počet vojáků džibutské armády se po francouzské intervenci zvýšil zhruba pětkrát. Kromě toho poskytovali Francouzi vládě informace o pozicích FRUD a pomáhali jí plánovat operace. (Schraeder 1993: 214) Postupně bylo zjevné, že liberalizace byla jen zástěrka, která měla umlčet opozici a mezinárodní společenství. V jejím rámci probíhaly jen kosmetické úpravy, zatímco u moci i nadále zůstávali ti stejní lidé.

Na základě francouzsko-džibutské spolupráce a po dozbrojení a mobilizaci nakonec v červenci 1993 zahájila vláda ofenzívu na znovudobytí ztracených měst na severu. FRUD nebyla vybavena pro konvenční válku a nebyla schopná odolávat přesile. Její jednotky se musely stáhnout do hor, stejně jako utíkalo tisíce civilních obyvatel z konfliktní zóny do Somálska a Etiopie. (Yoh 2003: 85) Konflikt se dostal do mrtvého bodu. Vládní jednotky nebyly schopné porazit jednotky FRUD operující v těžkém horském terénu a bojovníci FRUD neměli zase šanci čelit vládní přesile. V roce 1994 v důsledku politického a ekonomického tlaku připustil prezident Gouled, že mrtvý bod bude moci být vyřešen jen mírovým vyjednáváním. Úspěšná červencová ofenzíva vlády, mírná liberalizace a uskutečněné volby měly také vliv na většinovou umírněnou frakci FRUD, která s vládou začala vyjednávat a nakonec s ní 26. prosince 1994 podepsala mírovou dohodu. (Yoh 2003: 85)

Konflikt vedl k celkovému počtu 260 obětí spojených s boji, počet civilních obětí způsobený např. masakry a nepřímými dopady konfliktu byl přirozeně podstatně větší. (UCDP 2012a) Konflikt přispěl k částečné liberalizaci režimu, který byl od roku 1977 ovládán jednou stranou bez možného zapojení politické opozice a obyvatel nepocházejících z klanu Issa. Svým způsobem ho lze považovat za iniciaci liberalizace, která však, jak se zdá z dnešního pohledu, selhala. I přes strukturální změnu politického systému zemi i nadále vládne politická strana RPP. (IPU 2008) Na základě poválečného vývoje je také patrné jisté splnutí bývalých nepřátel FRUD s RPP, kdy hned v prvních poválečných parlamentních volbách v prosinci 1997 kandidovaly obě strany v alianci a ovládly všechna křesla v parlamentu, stejně tak při prezidentských volbách v dubnu 1999 podpořili zástupci FRUD prezidentského kandidáta RPP. (IRBC 1999) Úzké spojení si obě strany udržují dodnes.

1.11. Konflikt v Etiopii o status SRS (1994–současnost)

Hlavním předmětem sporu tohoto konfliktu se stalo teritorium Somálského regionálního státu, které obývají Etiopští Somálci. Po dlouhé období etiopské nadvlády čelili ekonomické i politické marginalizaci. Skupina bojující za jejich práva a usilující o dosažení práva na sebeurčení, získání nezávislosti pro SRS a odstranění mocenské nerovnosti v podobě nadvlády Etiopie, Ogadenská národní osvobozenecká fronta (*Ogaden National Liberation Front, ONLF*), byla založena v roce 1984 a ihned se pustila do boje o svržení vlády komunistické chunty, a to dokonce v kampani vedené společně se skupinami, které později vytvořily současnou etiopskou vládu. Po porážce chunty v roce 1991 se somálský region stal jedním z devíti etnických regionů Etiopie a byla mu delegována autonomie. V regionálních parlamentních volbách v roce 1992 vyhrála ONLF, již přetransformovaná do politické strany, a plně se zapojila do politického procesu. (Hagmann – Khalif 2006: 28) Její požadavek na uplatnění práva na sebeurčení (jinými slovy na secesi od Etiopie) se stal 22. února 1994 příčinou vzniku tohoto konfliktu. Etiopská vláda sebeurčení odmítla násilným odstraněním administrace ONLF a usmrcením několika jejích vůdců. (Dagne 2010: 9) V úvodní fázi konfliktu eskaluje především relativně dobře vybavená etiopská armáda, slabší ONLF se v polovině 90. let zaměřila pouze na bombové útoky a atentáty na politické činitele. Obecně měl konflikt až do roku 2007 velmi nízkou intenzitu. (Khalif – Doornbos 2002: 74)

Významnější eskalace nastala v tomto období pouze v roce 1998, kdy začala Eritrea poskytovat ONLF materiální podporu a výcvik jejích bojovníků. (Healy 2007: 6–7) To ji umožnilo konflikt eskalovat. Situaci jí navíc ulehčuje vypuknutí války mezi Etiopií a Eritreou (1998–2000), které vázalo značné množství etiopských konfliktních zdrojů a pozornosti. Až do roku 2007 nicméně nelze hovořit o skutečném ohrožení zájmů vlády ze strany ONLF. Situace získává novou dynamiku až na přelomu let 2006 a 2007. V prosinci 2006 podnikla Etiopie invazi do Somálska na podporu TFG proti ICU, čímž byla nucena omezit svou vojenskou přítomnost v regionu, čehož povstalci ONLF využili a na počátku roku 2007 podnikli sérii útoků na vojenské základny a města pod kontrolou armády. 24. dubna 2007 ONLF také zaútočila na výzkumné ropné zařízení čínské ropné a chemické společnosti Sinopec Limited

v Obole. Obětmi tohoto útoku se stalo 65 etiopských a 9 čínských pracovníků. (Opalo 2010: 2)

Dubnový útok vedl k odvetě etiopské armády, která zahájila agresivní protipovstaleckou kampaň založenou na strategii kolektivního trestu – přistoupila k vypalování vesnic, zatýkání sympatizantů ONLF, zabránění přístupu ke studnám, konfiskaci dobytka a zadržování nevinných rukojmích, kteří měli zajistit návrat svých příbuzných z ONLF. V květnu 2007 navíc vláda vyhlásila obchodní blokádu regionu, která zdvojnásobila cenu základních potravin. Tento krok byl mnoha pozorovateli označen za uplatnění taktiky vyhladovění. (AC 2007: 6) Na konci srpna 2007 etiopská armáda svoji operaci dočasně pozastavila. Lze konstatovat, že z jejího pohledu nebyla úspěšná – místo relokace do zabezpečených zón utekla většina místních pastevců se svými stády do divočiny, ONLF se po operaci těšila větší podpoře mezi veřejností a objevovaly se zprávy, že somálská skupina Al-Shabaab zvýšila svoji aktivitu a rekrutaci v SRS. (AC 2007: 6) Konflikt získal novou dynamiku až v roce 2009, kdy Etiopie stáhla své vojsko ze Somálska a mohla se tak plně věnovat tomuto konfliktu s ONLF a zintenzivnit proti ní svůj postup. Výsledkem pak byly těžké bitvy mezi oběma konfliktními stranami v první polovině tohoto roku. (BMI 2009: 22)

Na konci roku 2009 intenzita konfliktu opět klesá a rok 2010 je ve znamení mírových jednání. Ta vyvrcholila 13. října 2010 podepsáním mírové smlouvy mezi Etiopií a frakcí ONLF, která by údajně měla reprezentovat 80 % této organizace. (Malone 2010) Dohoda potvrzovala ukončení bojů, vyhlášení amnestie pro zadržené bojovníky a závazek proměny ONLF v politickou stranu. (Fisas 2011: 57) Radikální frakce ONLF vedená Mohamedem Omarem Osmanem mírovou dohodu popřela a deklarovala pokračování bojů proti vládě. Konflikt tak o velmi nízké intenzitě pokračuje i nadále.

I přes relativně malý počet válečných obětí konfliktu (2 336 do roku 2011) ho nelze považovat za nevýznamný. (UCDP 2012a) V tomto počtu totiž nejsou zahrnuti životy civilistů, kteří nebyli usmrceni přímo v boji, ale spíše v důsledku represivních opatření vlády i ONLF, která s konfliktem bezprostředně souvisela. Počet těchto civilních obětí byl a stále je značný. Kromě toho se odhaduje, že zhruba 325 000 lidí zůstává díky tomuto konfliktu vysídleno ze svých domovů. (Birkeland – Jennings 2011: 47) Navzdory existenci mírové dohody je trvalý mír v zemi stále v nedohlednu.

1.12. Konflikt o status státu Oromia (1991–současnost)

Předmět sporu je v tomto případě podobný jako u konfliktu o status provincie Ogaden. Boj je veden o politickou moc nad největším regionálním státem Oromie. Oromští obyvatelé bojují za právo na sebeurčení a nezávislost tohoto regionu, stejně jako za osvobození od etiopské nadvlády, zatímco Etiopie usiluje o udržení teritoriální celistvosti a upevnění své moci v tomto regionu. Oromie je také ekologicky a zemědělsky nejbohatší částí Etiopie a tvoří ekonomickou páteř země, z tohoto úhlu pohledu má konflikt také ekonomický rozměr.

Ke vzniku otevřeného konfliktu mezi etiopským režimem a Oromskou osvobozenou frontou (*Oromo Liberation Front, OLF*) dochází na konci roku 1991 v souvislosti s volební kampaní na nadcházející regionální volby roku 1992. V prosinci 1991 se uskutečnil jeden z nejhorších násilných incidentů úvodní fáze války, když oromští bojovníci zaútočili na amharské osadníky v oblasti Arsi v Oromii, kde pozabíjeli zhruba 145 křesťanských Amharů a vypálili několik vesnic. Dalších 46 jich bylo pozabíjeno v oblasti Arba Guugu. (HRW 1993) Krátce před červnovými volbami se je nakonec OLF rozhodla bojkotovat s tím, že vláda zastrašuje, uvěžňuje a zabíjí mnoho jejích volebních kandidátů a obyvatel Oromie. Elity OLF následně odešly do dobrovolného exilu či do venkovských oblastí Oromie, odkud pokračovaly v ozbrojeném boji. (Habtu 2003: 27; Joireman – Szayna 2000: 213) Důsledkem byla eskalace konfliktu a obnovené kolo útoků vedených v červenci a srpnu 1992. Jasně vojensky dominující vládní režim způsobil OLF značné ztráty a donutil mnoho jejích bojovníků utéct do Keni a Somálska. (UCDP 2012b)

Během následujících let boje přerušované pokračovaly. V letech 1993, 1996 a 1997 dokonce konflikt vzhledem k téměř nulovému počtu obětí ustal. V roce 1994 a 1995 byly útoky krátce obnoveny v reakci na přijetí nové etiopské federální ústavy. Významněji však konflikt eskaloval až v roce 1999. Již v dubnu 1998 si OLF zvolila na svém kongresu v Mogadišu militantnější vedení. (BBC 1999b) V roce 1999 skupina využila situace, kdy byly etiopské ozbrojené síly vázány ve válce se sousední Eritreou, a zaútočila na vládní pozice. Navíc byly posíleny její konfliktní zdroje díky eritrejským dodávkám zbraní a výcviku. (Habtu 2003: 23) Úspěchy však ofenzíva OLF nepřinesla a byla vcelku rychle poražena protiofenzívou etiopské armády. Intenzita konfliktu se poté opět dlouhodobě snížila.

Po volbách na konci roku 2005, kterých se OLF opět odmítla účastnit, byly pouliční protivládní protesty velmi brutálně potlačeny armádou a konflikt tak opět nabral na intenzitě. (UCDP 2012b) V roce 2006 zahájila vláda rozsáhlou ofenzívu na rebelské pozice, ale vzhledem k extrémním suchům tohoto roku byla ofenzíva rychle ukončena. Od té doby konflikt o nízké intenzitě pokračuje. Kvůli nedostatku nestranného pokrytí situace je velmi těžké posoudit rozsah aktuálních bojů. Jisté je, že od roku 2010 spolu v boji proti rebelům začala spolupracovat Etiopie a Keňa prostřednictvím výměny zpravodajských informací, což vedlo ke značným rebelským ztrátám. Úspěchům obou států navíc pomohla pokračující sucha, která vyhnala rebely z jejich úkrytů hledat vodu a potraviny. (UCDP 2012b)

V lednu 2012 se objevilo tiskové prohlášení, podle kterého se OLF měla vzdát ozbrojeného boje za secesi od Etiopie. (Argaw 2012) To však bylo později popřeno jiným tiskovým prohlášením OLF, které to předchází odmítlo jako krok neautorizované odštěpené frakce. (OLF 2012) Tato událost je zjevným důkazem o interním mocenském boji, s kterým se OLF potýká, a který oslabuje její ozbrojené aktivity vůči etiopské vládě.

Celkově vedl konflikt do konce roku 2011 ke 2 073 obětem souvisejícím s bitvami a lze ho v kontextu regionu Afrického rohu považovat vzhledem k jeho malé závažnosti za méně významný. I přesto byl malý počet obětí a malá destruktivnost konfliktu v jeho průběhu občas doprovázen událostmi, které ohrožovaly také sousední státy. Z toho úhlu pohledu byla významná zejména eritrejská podpora OLF v období etiopsko-eritrejské války a aktivita OLF v somálském a keňském pohraničí. Lze říci, že i díky aktivitám OLF (spolu s ONLF) byla Etiopie více ochotná několikrát intervenovat do občanské války v Somálsku, kde OLF pod rouškou místního chaosu a podpory warlordů strádala své plány na útoky v Etiopii.

1.13. Válka mezi Etiopií a Eritreou (1998–2000)

Předmětem sporu obou zemí se stalo vlastnictví sporných území okolo společné hranice. Primárně se tedy jednalo o teritoriální spor. Společné hranice obou státních celků sice byly zakotvené ve třech koloniálních smlouvách mezi Etiopií a Itálií, ale vzhledem k záměru další expanze nebyly nikdy demarkovány. Z toho důvodu vedla Etiopie a Eritrea spor o interpretaci těchto smluv a jejich mezinárodní závaznosti.

6. května 1998 došlo k sérii drobných ozbrojených incidentů v oblasti

města Badme, jejíž kontrolu si nárokovali oba konfliktní aktéři. Po těchto střetech následovala intenzivní diplomatická jednání, po jejichž selhání Eritrea konflikt unilaterálně eskalovala, když její ozbrojené oddíly vstoupily 12. května do oblasti města Badme a několika dalších příhraničních oblastí pod etiopskou správou, úspěšně drtila odpor a rychle postupovala přes planinu Badme směrem k vyšším polohám Etiopie na východě.

Etiopská vláda následně 13. května 1998 vydala rezoluci, ve které odsoudila eritrejskou invazi a požadovala okamžité stažení eritrejských sil ze svého teritoria. Ve stejné době také mobilizovala své síly pro kompletní útok na Eritreu. (Plaut – Gilkes 1999: 4) Po mobilizaci provádí protiútok a následuje krátké období těžkých bojů od 22. května do 11. června. Došlo také k několika vzdušným útokům provedeným oběma stranami, které vedly k velkému množství civilních obětí na obou stranách hranice. V důsledku mezinárodního tlaku bylo následně dosaženo dohody na moratoriu vzdušných útoků, což nakonec vedlo k širšímu zastavení nepřátelství a dočasné deeskalaci konfliktu. (Plaut – Gilkes 1999: 5)

Období mezi červnem 1998 a únorem 1999 bylo relativně klidné a zdálo se, že strany drží neformální příměří. Navzdory poměrně velkému mediačnímu úsilí zahraničních aktérů však obě země pokračovaly ve shromažďování svých sil podél hranice, budování rozsáhlého systému zákopů a naku-pování zbraní. (BBC 2000a; BBC 2000b) S postupem času a vinou selhání různých mírových iniciativ se situace na hranicích stávala velmi napjatou.

Konflikt opět eskaluje v únoru 1999, kdy vedla Etiopie první ze série útoků na frontu u města Badme a eritrejské pozice. Obě strany se začaly obviňovat z obnovení bojů a porušení moratoria na vzdušné útoky. Nakonec zahájila etiopská armáda v únoru masivní ofenzívu s názvem Operace Sunset („Západ slunce“) k znovudobytí města Badme. Během prvních dní ofenzívy prolomili Etiopané i za pomoci útoku lidských vln opevněnou eritrejskou linii, získali město Badme a pronikli 25 kilometrů na eritrejské území. (Gedamu 2008: 50–51)

Vzhledem k velkým ztrátám u města Badme a zdejší neočekávané porážce akceptovala Eritrea o několik dní později mírový návrh Africké unie, který však zůstal nenaplněn, neboť se oba konfliktní aktéři nedokázali shodnout na jeho implementaci. (Lortan 2000: 5) Etiopské jednotky tak dále bojovaly, ovšem nedařilo se jim prolomit centrální frontu, stejně tak bojovaly dále i eritrejské jednotky, kterým se zase nedařilo znovu dobýt ztracené město Badme. Konflikt tak uvázl na mrtvém bodě, který

trval do poloviny roku 2000, kdy v květnu Etiopie zahájila ofenzívu na západní frontě, která po týdnů prolomila eritrejské linie a přerušila hlavní zásobovací trasu pro eritrejské jednotky bojující na této západní frontě. (BBC 2000c; Lortan 2000: 6) Postup etiopské armády byl poté již nezastavitelný. Vzhledem k tomu, že Etiopie v tu dobu již získala všechna sporná území, deklarovala 25. května válku za ukončenou. (Tran 2000) Ke konci května 2000 okupovala zhruba čtvrtinu eritrejského území, čímž vyhnala z domovů statisíce lidí a zničila klíčové části eritrejské infrastruktury. 29. května vydal eritrejský prezident Afewerki rozkaz ke stažení armády ze všech sporných teritorií. Následující den oznámila Etiopie své stažení z některých oblastí Eritreji s tím, že úspěšně dosáhla svých vojenských cílů osvobození okupovaných oblastí. (Gedamu 2008: 51)

Díky mediaci OSN bylo následně v červnu 2000 dosaženo podpisu prozatímní mírové dohody a mj. souhlasu se zavazující arbitráží sporných území a dopravením mezinárodních sil. Komplexní mírová dohoda byla finálně stvrzena podpisem 12. prosince 2000 v Alžíru. (Carbone 2006: 1–2) Konflikt byl bojován moderní technikou, ale za použití zákopové taktiky, což vedlo k velkému množství 98 192 obětí. (UCDP 2012a) Kromě úmrtí vedla válka k masivnímu odlivu civilistů z postižených oblastí. V jejím důsledku tak vzniklo více než milion IDPs. (Gedamu 2008: 51) Průběh války byl doprovázen v obou zemích také štvavou kampaní proti občanům druhého státu. Etiopie v rámci této kampaně vyhostila okolo 75 000 Eritrejců a Etiopanů eritrejského původu, zatímco Eritrea deportovala či přemístila v rámci dobrovolné repatriace 70 000 Etiopanů a Eritrejců etiopského původu. (HRW 2003: 5)

Velmi důležitým aspektem konfliktu byl jeho destabilizující vliv na ostatní státy regionu. Oba státy podporovaly ozbrojené nestátní skupiny bojující proti druhé straně a využívaly k tomu především bezvlády v Somálsku, kde mezi sebou vedla Etiopie a Eritrea v podstatě proxy válku. Eritrea podporovala OLF a ONLF bojující za nezávislost svých vlastních regionů proti Etiopii. Tyto skupiny získávaly také podporu somálských ozbrojených skupin stojících za generálem Aididem, prostřednictvím kterých jim Eritrea dodávala zbraně. Etiopie na tuto podporu odpověděla vlastní přítomností v hraničních regionech Somálska, kde se snažila vytvořit nárazníkovou zónu proti infiltraci ONLF a OLF a podporovala také somálské ozbrojené skupiny bojující proti Aididovi. Aktivity a zbraně obou zemí pomáhaly zhoršovat již tak kritickou situaci v Somálsku (Abbink 2003: 415)

Tabulka č. 1: Rysy a trendy ozbrojených konfliktů východní Afriky

Zažítý název	Umístění	Doba trvání	Typ konfliktu	Předmět sporu	Typy převládajícího jednání	Intervence	Způsob ukončení	Počet obětí (do roku 2011)
Občanská válka ve Rwandě	vnitrostátní konflikt s vnějším vlivem	1. říjen 1990 – 18. července 1994	válka	1) politická moc (vláda) 2) bohatství (půda, veřejné zdroje) 3) zrovnoprávnění etnik	režim a milice: konvenční boj, protipovstalecké operace, zvěrstva, masakry, etnické čistky; FPR; partyzánský boj, zvěrstva	pozorovací mise: GOMN (OAU), UNUROM a UNAMIR I (OSN); mírová mise: UNAMIR II (OSN); samostatně: Francie, Belgie, Zair	úplné vítězství FPR	507 890 (UCDP)
Občanská válka v Burundi	vnitrostátní konflikt s vnějším vlivem	21. října 1993 – 5. prosince 2008	válka: 1993–2003 MOK; 2004–2008	1) politická moc 2) bohatství (půda, veřejné zdroje) 3) zrovnoprávnění etnik	režim; protipovstalecké operace; rebelové: partyzánský boj, dětsí vojáci; + zvěrstva, masakry a etnické čistky u obou	mírové mise: AMIB (AU) a ONUB (OSN); samostatně: JAR; sankce: ekonomické embargo (sousední státy kromě Rwandy)	sdílená kontrola politické moci	16 842 (UCDP)
První válka v Kongu (Zair)	vnitrostátní i mezinárodní konflikt	1. září 1996 – 17. května 1997	válka	u všech aktérů v různé podobě 1) politická moc (vláda) 2) bohatství (půda, suroviny) 3) zrovnoprávnění společnosti	režim; pasivita, omezený konvenční boj; AFDL, Rwanda, Uganda, Angola, UNITA; konvenční boj; rebelové a milice; partyzánská válka, masakry	-	úplné vítězství AFDL a spojenců (mezinárodní rozměr řešení až v rámci druhé války v Kongu)	49 772 (UCDP)

Druhá válka v Kongu (DRC)	vnitrostátní i mezinárodní konflikt	31. července 1998 – 17. prosince 2002	válka	u všech aktérů v různé podobě 1) politická moc (vláda) 2) bohatství (páda, suroviny) 3) zrovnoprávnění společnosti	státy: konvenční boj; nestátní skupiny: partyzánský boj, omezený konvenční boj; + zvěrstva a masakry u obou	mírová mise: MONUC (OSN)	režim vs. rebelové: sdílená kontrola politiké moci; Uganda, Rwanda: nevyřešeno, nadděle aktivní ostatní státy: změna pořadí priorit; upozornění konfliktu	25 207 (UCDP) 3,5–5,4 mil. (Ploughshares)
Konflikt v provinciích Kivu	vnitrostátní konflikt s vnějším vlivem	květen 2004 – současnost	válka: 2009 MOK: 2004–2008, 2010, 2012 latence: 2011	u všech aktérů v různé podobě 1) politická moc (vláda) 2) bohatství (páda, suroviny) 3) zrovnoprávnění společnosti	režim, Rwanda: konvenční boj, protipovstalecké operace, zvěrstva; rebelové a milice: konvenční boj, partyzánský boj, zvěrstva, masakry	mírová mise: MONUC/MONUSCO (OSN) sankce, cestovní a ekonomická omezení na CNDP (OSN)	režim vs. CNDP: sdílená kontrola politiké moci; režim a Rwanda vs. FDLR a Mayi Mayi: neukončeno režim vs. M23: neukončeno	6 988 (UCDP)
Konflikt v regionu Ituri	vnitrostátní konflikt s vnějším vlivem	červen 1999 – 29. listopadu 2006	válka: 1999, 2002, 2003 MOK: 2000, 2001, 2004, 2005 latence: 2006	1) bohatství (páda, suroviny) 2) zrovnoprávnění etnik	rebelové a milice: partyzánský boj, etnické čistky, zvěrstva, masakry; Uganda: vojenská podpora milic; režim: protipovstalecké operace	mírové mise: MONUC (OSN), Operace Artemis (EU)	sdílená kontrola moci v regionu, odzbrojení milic (obnovena akce v ita od 2008)	11 534 (UCDP) cca 60 000 (Allen 2006)

<p>Občanská válka v Ugandě</p>	<p>vnitrostátní konflikt s vnějším vlivem</p>	<p>leden 1986 – současnost</p>	<p>válka: 1986–1989, 1991, 1996–1998, 2002–2005, 2009 MOK: 1990, 1992, 1994, 1995, 1999–2001, 2006–2008, 2010–2012 latence: 1993</p>	<p>1) politická moc (vláda) 2) bohatství (veřejné zdroje) 3) zrovnoprávnění etnik postupná degradace nekompatibility s nejasnými zájmy a cíli rebelů</p>	<p>vláda: konvenční boj, protipovstalecké operace, přemísťování civilistů, zvěrstva; rebelové: partyzánský boj, únosy dětí, dětsí vojáci, zvěrstva, masakry; Sudán – Uganda: proxy válka prostřednictvím LRA a SPLA</p>	<p>100 příslušníků speciálních sil USA</p>	<p>konflikt oficiálně neukončen (reálně ale konflikt v severní Ugandě vyhasl s přesunem LRA do DRC, Středoafrické republiky a Jižního Sudánu)</p>	<p>26 447 (UCDP) cca 500 000 (Ploughshares)</p>
<p>Občanská válka v Somálsku</p>	<p>vnitrostátní konflikt s vnějším vlivem</p>	<p>26. ledna 1991 – současnost</p>	<p>válka: 1991–1992 a 2006–2012 MOK: 1993–2005</p>	<p>1) politická moc (vláda) 2) bohatství (veřejné zdroje) 3) zrovnoprávnění klanů složité síť zájmů vzhledem k mnoha zapojeným nestátním aktérům</p>	<p>TFG: omezený konvenční boj; nestátní skupiny: partyzánský boj, teroristická taktika, sebevražedné útoky, zvěrstva, warlordismus</p>	<p>pozorovací mise: UNOSOM I; mírové mise: UNOSOM II (OSN), AMISOM (AU) a operace UNITAF; samostatně: Etiopie, Keňa; sankce: zbraňové embargo (OSN)</p>	<p>konflikt neukončen</p>	<p>29 722 (UCDP) 300–550 tis. (Ploughshares)</p>

Občanská válka v Džibutsu	vnitrostátní konflikt s vnějším vlivem	10. října 1991 – 26. prosince 1994	MOK	1) politická moc (vláda) 2) bohatství (veřejné zdroje) 3) zrovnoprávnění etnik	režim: konvenční boj, protipovstalecké operace, blokáda, zvěrstva a masakry; FRUD: partyzánský boj	samostatně: Francie	sdílená kontrola politické moci	260 (UCDP)
Konflikt v Etiopii o status SRS	vnitrostátní konflikt s vnějším vlivem	22. února 1994 – současnost	MOK: celou dobu kromě 1995 a 1997 (latence)	1) secese 2) zrovnoprávnění etnik	režim: konvenční boj, protipovstalecké operace, blokáda, kolektivní trest; ONLF: partyzánský boj, terorismus; + zvěrstva, masakry u obou	-	konflikt neukončen	2 336 (UCDP)
Konflikt v Etiopii o status státu Oromia	vnitrostátní konflikt s vnějším vlivem	prosinec 1991 – současnost	MOK: celou dobu kromě 1993, 1996 a 1997 (latence)	1) secese 2) zrovnoprávnění etnik	vláda: konvenční boj, protipovstalecké operace OLF: partyzánský boj, terorismus; + zvěrstva, masakry u obou	-	konflikt neukončen	2 073 (UCDP)
Válka mezi Etiopií a Eritreou	mezinárodní konflikt	12. května 1998 – 12. prosince 2000	válka	1) teritorium (sporná hranice)	Eritrea: konvenční boj, zákopová válka; Etiopie: konvenční boj, útoky lidských vln; + značné využití dělostřelctva u obou	pozorovací mise: UNMEE; sankce: zbraňové embargo (OSN)	arbitráž (i přes přijetí rozhodnutí demarkace hranice neproběhla, napětí přetrvává do současnosti)	98 192 (UCDP)

Schéma č. 1: Diagram průběhu a dynamiky zkoumaných konfliktů⁵

⁵ Ilustrace vytvořená autorem. Počty obětí konfliktů (oběti spojené s bitvami a jednostranného násilí) vychází z kalkulace v tabulce č. 1. Koercivní linie jsou u každého konfliktu pouze orientační. Byly konstruovány dle významu jednotlivých eskalačních a deeskalčních událostí konfliktů a s ohledem na počty jejich obětí. Účelem těchto linií je poskytnout představu o eskalační dynamice konfliktů v čase. Jejich grafické znázornění nemá pevné měřítko a nelze tak porovnávat koercivní linie napříč konfliktů.

2. AFRICKÁ UNIE A JEJÍ ROLE PŘI ŘEŠENÍ KONFLIKTŮ

TOMÁŠ ČERNOHOUS

Regionální dimenze konfliktního managementu zůstávala dlouhou dobu v afrických podmínkách poměrně nerozvinutá. Ke změně začalo docházet až ke konci studené války se vznikem a rozvojem bezpečnostních aktivit různých subkontinentálních organizací (např. IGAD, SADC, ECOWAS apod.) a v kontextu širšího mezinárodního konsensu o větší roli těchto organizací v udržování mezinárodního řádu na začátku 90. let. Podpora rozvoje regionalismu však přicházela i od samotných afrických států, a to i navzdory kontinentální absenci strukturálních podmínek, které obecně podporují rozvoj regionalismu jinde ve světě (např. silný národní stát). Jejím zdrojem byl především soulad s africkými aspiracemi na řešení problémů kontinentu vlastními silami a bez externích zásahů v duchu principu „africká řešení pro africké problémy“. (Healy 2011: 105–106; Wulf – Debiel 2010: 533–534)

Idea, že nejlepším způsobem, jak udržovat mír a bezpečnost v Africe, je, aby sami Afričané vyřešili problémy svého kontinentu, si získala během let podporu z mnoha zdrojů a má svůj původ v antikoloniální boji, přičemž odráží silný antiimperialistický sentiment, víru ve svobodu Afričanů svobodně rozhodovat o své vlastní budoucnosti bez vnějšího diktátu, myšlenky svébytné africké osobnosti a filozofické a ideologické koncepce Négritude. (Williams 2008: 311) Afričtí podporovatelé afrických řešení zdůrazňovali ve své obhajobě tohoto přístupu také Kapitulu VIII Charty OSN, která ve svém Článku 52 povzbuzuje regionální organizace ve vedení mírové rezoluce sporů. (UN 1945: Článek 52) Kromě toho byl tento přístup především během 90. let často prezentován jako nutná odpověď na značný úpadek zájmu mezinárodních aktérů o Afriku (s krátkou výjimkou v Somálsku). V některých případech (např. Burundi či Libérie) OSN explicitně odmítla lokální požadavky na vyslání peacekeepingových operací, nicméně nejmarkantnějším vyjádřením ztráty zájmu bylo stažení z Rwandy během genocidy v roce 1994. Poučením z tohoto stavu pro Afričany bylo, že si nemohou dovolit čekat na západní kavalerii, ale musí začít navrhovat své vlastní akční plány. Vrcholem nastíněného

vývoje bylo založení Africké unie, která otevřeně deklaruje svoji ambici hrát aktivní roli v managementu bezpečnostních záležitostí kontinentu.

2.1. Historický kontext a bezpečnostní profil organizace

Iniciativy Organizace africké jednoty (*Organisation of African Unity, OAU*), založené v roce 1963, dláždily cestu ke zrodu Africké unie již od roku 1999, kdy se její Shromáždění rozhodlo svolat zasedání k urychlení procesu ekonomické a politické integrace kontinentu, která by Afrike umožnila hrát adekvátní roli v globální ekonomice a adresovat její četné problémy. Před založením Africké unie byly aktivity managementu konfliktů na kontinentu vedeny převážně ad hoc způsobem. Když africké státy vedly to, co podle nich byly mírové operace, tak je realizovaly primárně pod zastřešením nějaké relevantní regionální organizace. Centrální částí rámce managementu konfliktů OAU byl Mechanismus pro prevenci, management a řešení konfliktů (*Mechanism for Conflict Prevention, Management and Resolution*), který byl přijat v roce 1993 a jehož primárním cílem bylo předvídaní a prevence konfliktů. Později členské státy přijaly rozhodnutí nezapojovat organizaci do peacekeepingových operací a spíše ji zaměřovat na preventivní diplomacii, která by zredukovala potřebu těchto operací. Tento předpoklad se ve světle masového zabíjení v Burundi a Rwandě v letech 1993 a 1994 bohužel ukázal jako mylný a OAU byla rychle donucena přehodnotit svoje rozhodnutí nezabývat se peacekeepingem. (Williams 2008: 313) I přesto však nic nemohlo zakrýt skutečnost, že OAU nebyla vhodně koncipována na vedení těchto operací. Z toho důvodu africké vlády rozhodly na mimořádném zasedání v libyjské Syrtě 9. září 1999 o formálním rozpuštění organizace a jejím nahrazení posílenou AU. Na summitu v Lomé v červenci 2000 byl schválen Zakládající akt Africké unie a na summitu v Lusace v červenci 2001 byla připravena cestovní mapa pro její implementaci. První unijní summit se nakonec uskutečnil 9. července 2002 v jihoafrickém Durbanu a stal se nejen vyvrcholením procesu transformace OAU, zahájeného na summitu v Syrtě, ale též jedním z projevů širšího úsilí o „africkou renesanci“. (Jelínek 2003: 52)

Základní vizí Africké unie je dosáhnout „*integrované, prosperující a mírové Afriky, řízené jejími vlastními občany a představující dynamickou sílu v globální aréně*“. (AU 2012) Vyplývá z ní posun od podpory osvobo-

zeneckých hnutí v bývalých afrických teritoriích v období kolonialismu a apartheidu v rámci OAU od roku 1963 k organizaci řídicí africký rozvoj a integraci. Je zřejmé, že k dosažení této vize AU potřebuje zajistit především stabilitu a bezpečnost na kontinentu, a proto je její součástí také seznam úkolů spojených s prevencí, managementem a řešením konfliktů. Již v Zakládajícím aktu Africké unie se členské státy zavázaly k tvorbě společné africké bezpečnostní a obranné politiky, obraně své suverenity, teritoriální integrity a nezávislosti, podpoře míru, bezpečnosti a stability v Africe, stejně jako podpoře demokracie, dobrého vládnutí, lidských práv a trvalého rozvoje. (AU 2000)

Do určité míry je v nové bezpečnostní vizi unie patrný element continuity s OAU. Africká unie i nadále udržuje důraz svého předchůdce na suverénní rovnost všech členských států, víru v právní doktrínu *uti possidetis*⁶, silnou kontinentální tradici anti-imperialismu a tak i značnou podporu afrických řešení místních konfliktů, preferuje i nadále neuzítí síly a mírové urovnání sporů a dodržuje obecný závazek k neintervenci do záležitostí členských států. Přesto v nové vizi Africké unie nalezneme dvě významné výjimky k obecné preferenci neintervence, a to 1) netoleranci nekonstitučních změn režimů a 2) novou možnost intervence dle článku 4 (h) Zakládajícího aktu. (Williams 2011: 3; Ycaza 2010: 3)

Od konce 90. let se nelegitimita nekonstitučních změn vlád stala vůdčím principem přístupu Africké unie k managementu konfliktů, což představovalo významnou odchylku od tradice původní organizace, která byla za prvních třicet let své existence zcela lhostejná ke způsobu, jakým se africké režimy dostávaly k moci. Přestože se brutální diktátoři stávali často příčinou kritiky OAU ze strany západních států a organizací, odsoudila tato organizace veřejně poprvé až převrat v Burundi v červenci 1996, kdy označila vojenskou chuntu za nelegitimní a podpořila obnovu konstituční vlády. (ReliefWeb 1996) Od roku 2003 nakonec Africká unie odsuzovala konzistentně každý úspěšný převrat, ke kterému na kontinentu došlo.

Druhá významná odchylka od přístupu OAU k managementu konfliktů je obsažena v Článku 4 Zakládajícího aktu Africké unie, který za-

⁶ Tento princip v tomto kontextu stanovuje, že se koloniální administrativní hranice stanou mezinárodními hranicemi, pokud daná politická jednotka dosáhne nezávislosti.

kovtuje „právo unie intervenovat ve členském státě na základě rozhodnutí Shromáždění s ohledem na závažné okolnosti, jmenovitě: válečné zločiny, genocidu a zločiny proti lidskosti“: (AU 2000: Článek 4 (h)) Zakotvení tohoto principu v konstitučním aktu organizace představuje její významný kulturní posun, ovšem přináší i řadu politických a právních otazníků. Tento článek v podstatě znamená, že Shromáždění AU může autorizovat vojenskou sílu za účelem humanitární ochrany bez souhlasu hostitelského státu a bez autorizující rezoluce RB OSN, což je v možném rozporu se Článkem 53 Charty OSN, dle kterého by regionální uskupení neměla vést žádné vynucovací akce bez autorizace RB OSN, s výjimkou opatření proti nepřátelskému státu. (UN 1945: Článek 53) O této skutečnosti sice panuje stále debata, ale převážná část mezinárodní právní komunity považuje humanitární intervence vedené bez autorizace RB OSN za nelegální.⁷ V důsledku uznání této skutečnosti však Africká unie přijala v roce 2005 Cestovní mapu pro operacionalizaci Afrických pohotovostních sil (*Roadmap for the Operationalization of the African Standby Force*), ve které explicitně stanovila, že bude usilovat o autorizaci svých vynucovacích akcí Radou bezpečnosti OSN. (AU 2005: 5)

Dokumenty konstituující Africkou unii předpokládají vytvoření posílené organizace hrající hlavní roli v řešení afrických ozbrojených konfliktů. Bývalý předseda Shromáždění AU, Alpha Oumar Konare, charakterizoval vznik Africké unie jako posun od staré normy neintervence (*noninterference*) do ozbrojených konfliktů k novému postoji nelhostejnosti (*nonindifference*) k záležitostem členských států. (Konare 2004) Africká unie tak v souladu s výše nastíněnou bezpečnostní vizí začala budovat řadu institucí a nástrojů, které tvoří tzv. Africkou mírovou a bezpečnostní architekturu (*African Peace and Security Architecture, APSA*), která by jí měla umožnit hrát významnější roli v managementu konfliktů.

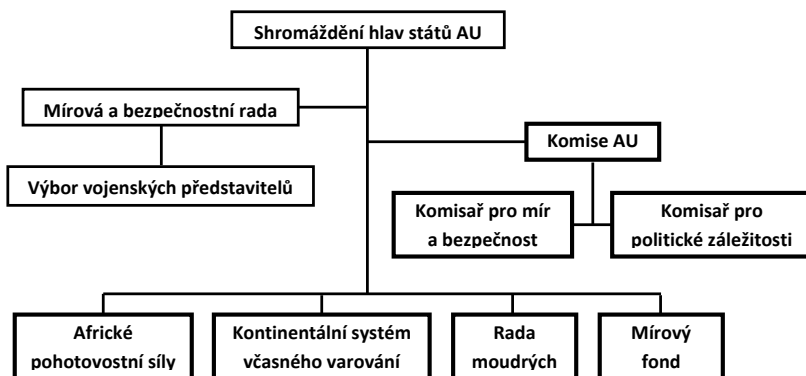
2.2. Africká mírová a bezpečnostní architektura

Africká mírová a bezpečnostní architektura označuje komplexní set vzájemně provázaných institucí a mechanismů, které fungují na kontinentální, regionální a národní úrovni. Národní úroveň je tvořena členskými státy, které disponují většinou kapacit relevantních pro ma-

⁷ Blíže k této problematice viz Brownlie – Apperley (2000) a Roberts (2000).

nagement konfliktů. Do zformování Africké unie byly neaktivnějšími organizacemi na poli bezpečnosti v Africe regionální organizace. Ty nyní tvoří regionální úroveň APSA. Africká unie identifikovala jako své důležité komponenty osm regionálních ekonomických společenství (*regional economic communities, REC*) s mírovým a bezpečnostním mandátem: EAC, IGAD, SADC, ECOWAS, COMESA a dále Svaz arabského Maghrebu, Společenství sahelských a saharských států a Hospodářské společenství států střední Afriky. Regionální část APSA je pak dotvářena dvěma regionálními mechanismy pro prevenci, management a řešení konfliktů: Východoafrickými pohotovostními silami (*East African Standby Force, EASF*) a Severoafrickou regionální kapacitou (*North African Regional Capability, NARC*). (Komise AU 2010: 5) Africká unie koordinuje aktivity REC v oblasti míru a bezpečnosti prostřednictvím styčných úředníků z REC působících v rámci Komise AU v Addis Abebě. (AU 2002b: Článek 13) Na kontinentální úrovni je pak APSA tvořena řadou institucí koordinovaných Mírovou a bezpečnostní radou AU (viz Schéma č. 2).

Schéma č. 2: Kontinentální úroveň struktury APSA ⁸

⁸ Ilustrace vytvořená autorem na základě (Williams 2011: 6–7).

Mírová a bezpečnostní rada (*Peace and Security Council, PSC*), klíčový unijní orgán pro přijímání rozhodnutí v oblasti prevence, managementu a řešení konfliktů, zahájila svoji činnost v květnu 2004 a je tvořena 15 členy (10 volenými na dva roky a 5 na tři roky), kteří se schází několikrát měsíčně. Členství v PSC je založeno na principu rovného regionálního zastoupení a rotace – severní, jižní, západní, východní a centrální regiony Afriky nominují své kandidáty k volbám. Obecně se v rámci APSA předpokládá, že demokratičtější státy budou schopny lépe podporovat mír a bezpečnost kontinentu, nicméně za dobu působení bylo a stále je možné nalézt ve složení PSC zástupce ze zemí, které mají jen malý respekt ke konstitučnímu vládnutí, vládě práva a lidským právům (např. Alžírsko, Libye, Súdán, či Zimbabwe), a některé z nich dokonce procházely v době svého působení ozbrojeným konfliktem (např. Nigérie, Etiopie, Senegal či Burundi). (Vines 2013: 97) Přítomnost autokratických režimů v radě vnáší pochybnosti o hloubce závazku AU k demokratickým principům a zpochybňuje její kontinentální legitimitu v situacích, kdy se má vyjadřovat k záležitostem míru, bezpečnosti a lidských práv. O to významněji pak v kontextu toho, že PSC jedná konsensuálně a autokracie jsou tak plně zapojeny do rozhodování.

V rámci APSA působí Mírová a bezpečnostní rada jako uspořádání kolektivní bezpečnosti a systému včasného varování k umožnění včasné a efektivní odpovědi na konflikty a krize. Jejím cílem je podpora míru, bezpečnosti a stability, předvídání a prevence konfliktů, podpora a implementace peacebuildingových aktivit, koordinace a harmonizace úsilí k prevenci a boji proti mezinárodnímu terorismu, rozvoj společné obranné politiky AU a podpora demokratických principů, dobré vlády, vlády právy, lidských práv a občanských svobod. (AU 2002a: Článek 3) K naplnění této rozsáhlé agendy byla PSC vybavena několika pravomocemi s různou závažností od tvorby politických doporučení, přes uvalování sankcí až po vojenskou intervenci. (AU 2002a: Článek 7) V praxi však PSC věnuje jen relativně malou pozornost prevenci konfliktů či odstranění strukturálních problémů a je zaměstnána především snahou vymýtit stále se objevující krize (typicky ozbrojené konflikty a převraty), a to zejména ad hoc způsobem. Druhým klíčovým orgánem APSA je Komise AU, jejímž cílem je usnadňovat, koordinovat a monitorovat postup unie k vizi míru a bezpečnosti. Aby této vize dosáhla, sleduje dva strate-

gické cíle: 1) zredukovat konflikty a 2) dosáhnout bezpečnosti a stability jako předpokladu pro rozvoj a integraci. Jejím základním problémem je však chronicky malý počet zaměstnanců a nedostatek financí. (Williams 2011: 7–9)

Cílem Kontinentálního systému včasného varování (*Continental Early-Warning System, CEWS*) bylo dodat aktivitám Africké unie prediktivní a preventivní dimenzi. CEWS je zatím stále v procesu budování, ale několik jeho základních institucí již funguje. Jsou jimi ústřední observační a monitorovací centrum (*Situation room*) v Addis Abebě, které analyzuje data, a observační a monitorovací jednotky jednotlivých REC, které data sbírají, zpracovávají a vysílají do centra. CEWS by měl být schopný poskytovat kontinentální pokrytí konfliktní dynamiky v reálném čase a podávat o ní hodnotící zprávy. (Ycaza 2010: 4) Do současnosti však systém plní pouze roli dodavatele informací o politické nestabilitě pro Mírovou a bezpečnostní radu a je v procesu rozvoje indikátorů hrozeb, zranitelností a rizik relevantních pro civilní ochranu. (AU 2011a) Mezi jeho základní problémy patří: 1) nedostatek personálu a kvalita jeho tréninku, 2) interoperabilita s REC, které budují vlastní systémy včasného varování a jsou v tomto procesu na různé úrovni a využívají odlišné metodologie, 3) nedostatek diplomatických a zpravodajských zpráv získávaných v reálném čase (díky nemožnosti získání přístupu k národním zpravodajským informacím je CEWS závislý na otevřených zdrojích informací a na čemkoliv, co se s ním členské státy rozhodnou sdílet), 4) obtížnost analýzy informací a jejich využití v rámci rozhodovacího procesu PSC související se sporem o roli CEWS (pouhý poskytovatel informací vs. určovatel směru tvorby politiky v PSC). (Tiruneh 2010: 9–15; Vines 2013: 104)

Klíčovým nástrojem v odpovědi na ozbrojené konflikty jsou v rámci APSA Africké pohotovostní síly (*African Standby Force, ASF*). ASF zatím nejsou v operačním stádiu, ale základ pro jejich eventuální operace již položen byl. V květnu 2003 vytvořila Africká unie rámec pro ASF založený na pěti regionálních brigádách: Východoafrické pohotovostní síly (*East African Standby Force, EASF*), Pohotovostní síly ECOWAS (*ECOWAS Standby Force, ESF*), Brigáda SADC (*SADC Brigade, SADCBRIG*), Severoafrická pohotovostní brigáda (*North African Standby Brigade, NASBRIG*), Středoafriické mnohonárodní síly (*Force Multinationale de l'Afrique Centrale, FOMAC*). Každá z nich by měla disponovat průměrně

4 300 vojáků a 500 lehkými vozidly.⁹ ASF bude fungovat na třech vzájemně propojených úrovních: 1) kontinentální (plánovací element Komise AU), 2) regionální (pět brigád) a 3) státní (přispívající země). Regionální organizace budou vykonávat důležitou zprostředkovatelskou roli mezi těmito úrovněmi s důrazem na harmonizaci překrývajícího se členství a struktur regionálního rozhodovacího procesu. (AU 2005: 2–5; Cilliers 2008: 10; Ycaza 2010: 3) V úrovních rozvoje jednotlivých regionálních brigád regionálními organizacemi existují značné rozdíly. Zatímco západní a jižní region již dosáhl dostatečné peacekeepingové kapacity, regiony centrální, severní a východní Afriky mají k požadovanému stavu ještě dlouhou cestu před sebou. (Williams 2008: 315)

Tabulka č. 2: Složení Afrických pohotovostních sil (ASF)

Západ (ESF)	Východ (EASF)	Jih (SADCBRIG)	Střed (FOMAC)	Sever (NASBRIG)
Benin	Burundi	Angola		Alžírsko
Burkina Faso	Džibutsko	DRC		Egypt
Gambie	Etiopie	Botswana	Čad	Libye
Ghana	Eritrea	JAR	Gabon	Mauritánie
Guinea	Keňa	Lesotho	Kamerun	Tunisko
Guinea Bissau	Komory	Malawi	Republika Kongo	Západní Sahara
Kapverdy	Rwanda	Mosambik	Rovníková Guinea	
Libérie	Somálsko	Namibie	Svatý Tomáš a Princův ostrov	
Mali	Súdán	Svazijsko	Středoafriká republika	
Niger	Uganda	Zambie		
Nigérie		Zimbabwe		
Pobřeží slonoviny	Tanzanie			
Senegal	Madagaskar			
Sierra Leone	Mauricius			
Togo				

⁹ Blíže k vývoji jednotlivých regionálních brigád viz Batware (2011) či Levine (2008: 17–26).

Africké pohotovostní síly by dle jejich zakládajících dokumentů měly být schopné odpovědět na šest scénářů krizového managementu, od malých pozorovatelských misí až po velké vojenské intervence (viz Tabulka č. 3). Nutno podotknout, že se tyto scénáře zaměřují výhradně na mírové operace a neautorizují pohotovostní síly k řešení takových bezpečnostních záležitostí, jako je boj proti terorismu a pirátství či k managementu katastrof. Původně měly být ASF v plné operační pohotovosti do 30. června 2010, ale zatím se tohoto cíle dosáhnout nepodařilo. Dosud nejsou schopny naplňovat pátý a šestý scénář. Dle současných odhadů budou síly v plné pohotovosti do roku 2015, přičemž plánem je zajistit schopnost doručení okolo 3 000 osob z každé regionální brigády během 14 dní od zajištění mandátu mise a soběstačně je udržet po dobu alespoň 30 dní. (AU 2010: odstavec 8)

Tabulka č. 3: Scénáře Afrických pohotovostních sil¹⁰

Scénář	Popis	Dodání sil od schválení mandátu
1	Vojenské poradenství AU/regionu politické misí	30 dní
2	Pozorovatelská mise AU/regionu doručená společně s misí OSN	30 dní
3	Samostatná pozorovatelská mise AU/regionu	30 dní
4	Peacekeepingové síly AU/regionu pro Kapitulu VI, preventivní mise a peacebuilding	30 dní
5	Peacekeepingové síly AU pro komplexní multidimenzionální peacekeepingové mise včetně těch zahrnujících narušitele (spoilery)	30 dní vojáci a 90 dní zbytek
6	Intervence AU např. v genocidních situacích, ve kterých mezinárodní společenství nejedná vhodně	14 dní s robustní vojenskou silou ¹¹

Na závěr je nutné dodat, že vytváření ASF čelí přirozeně také mnoha problémům. Mezi ty technické se řadí: 1) interoperabilita mnohonárodních sil (nutnost vytvoření společné doktríny, systémů, taktiky a procedur pro velké množství odlišných přispívajících států), 2) absence operační

¹⁰ Tabulka vytvořená autorem na základě AU (2005: B-1).

¹¹ Okolo 2 500 jednotek do 30 dní, přičemž 1 000 bude dodáno do 14 dní a 1 500 později. (Cilliers 2008: 10)

úrovně velení a kontroly (brigády ASF mohou mít adekvátní kapacity velení a kontroly pro taktické operace, nicméně AU zcela jistě postrádá kapacity pro požadavky operačního velení), 3) omezené možnosti transportu sil (v oblasti vzdušného transportu přetrvává závislost na externí asistenci NATO či EU) a 4) jejich udržování v místě operace (problémy plynoucí z nedostatku materiálních a finančních kapacit AU a z často velmi nehostinného prostředí, ve kterém musí mise působit). Mezi politickými problémy jednoznačně dominuje: 1) nedostatečná úroveň mezinárodní kooperace, 2) nedostatek financí (členské státy je buď nemají, nebo je nejsou ochotny poskytnout), 3) míra závazku členských států (hrozba, že nedodají své vojáky, až je unie bude potřebovat). (Cilliers 2008: 6–7; Marshall 2009: 7–19; Williams 2011: 11)

Mezi poslední tři orgány APSA na kontinentální úrovni patří Mírový fond, Rada moudrých a Výbor vojenských představitelů. Cílem Mírového fondu (*Peace Fund*) je zajištění udržitelného a předvídatelného financování aktivit managementu konfliktů. Tuto roli však fond zatím neplní, jelikož je značně podfinancovaný a potýká se s obecnou neochotou států přispívat – přispívá jen omezený počet členských států a externí dárci. (Vines 2013: 99) Rada moudrých (*Panel of the Wise*) byla inaugurována v roce 2007 a je tvořena pěti členy, kteří se významným způsobem zasloužili o mír a stabilitu v Africe. Zvolen je vždy jeden zástupce z jednoho z pěti regionů Afriky, a to na funkční období tří let. V roce 2010 bylo její složení rozšířeno jmenováním pětičlenné skupiny Přátel Rady moudrých (*Friends of the Panel of the Wise, FPW*) na stejném základě. Rada plní agendu v oblasti preventivní diplomacie, mediace, poradenství, volebního násilí, rekondiliace, spravedlnosti a zabývá se také situací dětí a žen v ozbrojených konfliktech. Úspěchy zaznamenala zejména v poradenských aktivitách v oblasti politických krizí (angažovala se např. v krizích v Guinei, Guinei-Bissau, Madagaskaru či Zimbabwe), ale trpí nedostatkem administrativních pracovníků a finančních kapacit. (Ycaza 2010: 3) Posledním orgánem je Výbor vojenských představitelů (*Military Staff Committee*), který je tvořen elitními vojenskými důstojníky států zasedajících v PSC, kteří by měli této radě poskytovat poradenství ve vojenské dimenzi. Výbor je však značně neefektivní, neboť nemá jasně definované pracovní metody, jeho setkávání je nepravidelné a některé členské státy do něj ani nevyslaly své zástupce či vyslaly pouze civilisty. (Escorrega 2011: 18–20)

2.3. Hodnocení efektivity AU

Africká unie je relativně mladou organizací, která se stále vytváří. Stejně tak APSA ještě zdaleka není ve stavu, ve kterém by mohla plně implementovat agendu, pro kterou je určena. Přesto však Africká unie za dobu své existence již plnila v oblasti managementu konfliktů tři role, v rámci kterých lze posuzovat její efektivitu. Sloužila jako 1) politická aréna, 2) peacekeeper a 3) peacemaker.

Jako politická aréna umožňovala unie svým členským státům interakci a poskytovala jim prostor ke střetu jejich idejí, principů a hodnot a k soupeření o jejich dominanci. Tato role byla vykonávána především prostřednictvím PSC, ve které členské státy debatují o bezpečnostních otázkách regionu a o tom, jak nadnárodní a globální normy interagují s lokálními podmínkami v Africe. Lze tak tvrdit, že díky této funkci plnila rada mediační roli mezi unijním přístupem k managementu konfliktů a očekáváním o podobě tohoto přístupu zvenčí (např. ze strany cizích vlád či jiných mezinárodních organizací). (Williams 2011: 14)

Mezi důležité politické faktory, které ovlivňují kapacitu managementu konfliktů AU, se řadí reálné stanovení cílů unie v této oblasti, jednota PSC v jejich podpoře, trvalé politické zapojení zvláštních vyslanců AU, komisí a panelů, stejně jako peacekeeperů v poli a skutečná spolupráce s autoritami hostitelského státu a dalšími členskými státy, která je důležitá především během klíčové plánovací a zahajovací fáze každé operace při generování požadovaných sil. Ve všech těchto bodech má zatím Africká unie co dohánět. Efektivita politické dimenze je navíc omezována byrokratickými deficity unie. K vedení efektivních peacekeepingových a peacemakingových iniciativ AU potřebuje efektivní management a byrokratické struktury. V současnosti jí chybí lidské zdroje (co do počtu i kvality personálu), informační technologie, fyzická infrastruktura a přirozeně finance. Navzdory evidentní potřebě většího počtu administrativních pracovníků se však PSC potýká paradoxně s neochotou členských států schvalovat nové posty, což zpochybňuje míru jejich závazku k této organizaci. (AU 2010: odstavec 78; Mathiasen 2006: 7) Podobný problém musí řešit také Oddělení míru a bezpečnosti Komise AU, což souvisí v tomto případě s neochotou členských států odevzdat jí část své autonomní moci. Zvláště v několika prvních letech jejího fungování se ze strany členských států běžně objevovaly argumenty o tom, že byrokraté

Komise AU získali téměř neomezenou moc a hráli vůdčí roli v nastolování agendy PSC. (Makinda – Okumu 2008: 50–51) To, zda by byrokraté Komise AU měli iniciovat politiku či pouze jednoduše implementovat instrukce od členských států, zůstává vážným bodem sváru mezi těmito skupinami a je pravděpodobně také zdrojem neochoty členských států rozšiřovat administrativní aparát orgánů Africké unie zabývajících se oblastí míru a bezpečnosti.

V souvislosti s mírou závazku členských států vůči Africké unii lze také zmínit otázku jejího financování, která představuje jednu z hlavních výzev efektivitě této organizace. Z celkových 277,1 milionů USD tvořících rozpočet organizace pro rok 2013 přispívají členské státy jen 122,8 milionů (44 % rozpočtu), zatímco nadpoloviční většina 155,3 milionů pochází od externích rozvojových partnerů (56 % rozpočtu). Dvě třetiny té části rozpočtu, kterou dávají členské státy, navíc pochází pouze od tzv. Velké pětky tvořené JAR, Alžírskem, Egyptem, Libyí a Nigérií. Pokud pět z 54 členských zemí přispívá 66 % členského podílu rozpočtu a většina, 48 zemí, pouze 34 % tohoto podílu, pak se nabízí otázka, co se stane, až některá ze zemí Velké pětky přestane platit. Do poloviny roku 2012 přispěly z Velké pětky na unijní rozpočet 2013 pouze dva státy a celkově pak svoji část splatilo pouze 11 afrických států, přičemž 19 afrických států ještě dlužilo za rozpočet roku 2012 a 24 států za rozpočty předchozích let. V tomto kontextu je také zajímavé, že z celkové částky, kterou by měly na rozpočet přispět členské státy, jde jen 5,3 milionů USD na programy Africké unie a zbývajících 96 % na operační náklady. (O'Connor 2013; Omojuwa 2012) To v podstatě znamená, že náklady na realizaci programů a agendy klíčových unijních institucí jsou financovány především externími dárci. Tyto skutečnosti ještě více zvýrazňují závislost Africké unie na externím financování a omezenou míru závazku většiny členských států vůči této organizaci. Pokud lze ochotu utrácet peníze ve prospěch vlastní organizace považovat za indikátor vážnosti, tak většina afrických států Africkou unii příliš vážně nebere.

Druhá role Africké unie byla naplňována v oblasti peacekeepingu prostřednictvím vedení vcelku velkého počtu komplexních mírových operací.¹² Ta vyniká zvláště, pokud její peacekeepingovou aktivitu prov-

¹² Mise AU v Burundi (*AU Mission in Burundi, AMIB*) vedená v letech 2003–2004 (cílem peacebuilding; 3 250 osob převážně z JAR), Vojenská pozorovatelská mise

náme s její předchůdkyní, a v kontextu toho, že musela čelit podobným strukturálním překážkám jako OAU, tedy závislosti na externím financování a nedostatku byrokratů, omezení v mobilitě svých sil a logistických kapacitách.

O peacekeepingové aktivitě Africké unie vyjádřené jejími mírovými operacemi lze udělat čtyři obecné závěry. Prvním z nich je skutečnost, že tyto operace byly značně závislé na omezeném počtu přispívajících afrických států, což značí jednak velmi odlišnou úroveň podpory pro peacekeeping napříč kontinentem, ale reflektuje to také preference členských států o tom, které organizaci přispějí svými vojáky. Navzdory tomu, že Africká unie vyvíjí vlastní peacekeepingové aktivity, zůstává několik afrických států oddanými stoupenci peacekeepingového rámce OSN (např. Rwanda, Etiopie, Ghana, Nigérie, Senegal, JAR, Benin či Egypt). Stejně tak lze říci, že většina mírových operací Africké unie by nikdy nemohla být vedena bez příspěvků malého počtu oddaných afrických zemí, mezi které se řadí především JAR (klíčová pro operaci v Burundi, na Komorách a v Dárfúru), Rwanda, Nigérie a Senegal (tvořící společně vojenskou páteř sil AMIS) a Uganda (stojící osamoceně téměř rok v AMISOM před příchodem burundských jednotek). Etiopie také poskytla značný počet svých vojáků misi UNAMID a podpořila JAR v misi AMIB, nicméně její

AU na Komorách (*AU Military Observer Mission in the Comoros, MIOC*) vedená v roce 2004 (41 osob převážně z JAR), Mise AU v Súdánu (*AU Mission in Sudan, AMIS*) vedená v letech 2004–2007 (cílem peacekeeping a ochrana civilistů; cca 7 700 osob převážně z Nigérie, Rwandy, Ghany, Senegalu a JAR), Speciální úkolové síly v Burundi (*AU Special Task Force, AU STF*) přítomné v letech 2006–2009 (cílem ochrana VIP; 750 osob převážně z JAR), Mise AU na podporu voleb na Komorách (*AU Mission for Support to the Election in Comoros, AMISEC*) vedená v roce 2006 (1 260 osob převážně z JAR), Mise AU v Somálsku (*AU Mission in Somalia, AMISOM*) vedená od roku 2007 do současnosti (cílem podpora režimu; cca 17 000 osob převážně z Ugandy, Keni a Burundi), Volební a bezpečnostní asistenční mise Africké unie na Komorách (*AU Electoral and Security Assistance Mission to the Comoros, MAES*) vedená v letech 2007–2008 (350 osob převážně z JAR), Operace „Demokracie“ (*Operation Democracy*) vedená v roce 2008 (cílem enforcement; 1 350 osob převážně z Tanzanie a Súdánu), Hybridní operace AU a OSN v Dárfúru (*United Nations–African Union Mission in Darfur, UNAMID*) vedená od roku 2008 do současnosti (cílem peacebuilding a civilní ochrana; cca 20 000 osob, přičemž z afrických zemí přispěla nejvíce Nigérie, Rwanda, Etiopie a Egypt). (AMISOM 2013; UNAMID 2013; Williams 2011: 15)

nejvýznamnější dopad na peacekeeping AU přišel prostřednictvím její vlastní vojenské operace v Somálsku, která posloužila jako ospravedlnění ustanovení AMISOM. (Williams 2011: 15–16) Vzhledem k tomu, že celá Africká unie má 54 členů, ponechává výše nastíněná realita přispěvatelů do misí peacekeepingu vcelku značný prostor pro expanzi.

Druhým obecným závěrem je přetrvávající závislost mírových operací Africké unie na externí, tedy neafrické, asistenci. Není bez zajímavosti, že tato závislost podkopává klíčový rétorický princip unijního přístupu k managementu konfliktů, kterým je přednost afrických řešení (v duchu slavné teze „*African solutions first*“). Navzdory značné peacekeepingové aktivitě postrádá unie finance, vojenské a policejní jednotky, vybavení, kapacity leteckého transportu, výcviková zařízení, struktury managementu a kvalifikované zaměstnance k samostatnému udržování byť relativně malých mírových operací. Tato skutečnost je zachycena v interním hodnocení Africké unie jakožto propast mezi mandátem a zdroji k jeho dosažení (*mandate-resource gap*), tedy rozporem mezi „*ochotou PSC autorizovat takové mise a schopností AU je implementovat*“. (AU 2010: odstavec 68; GA OSN 2008: 8)

V oblasti financování peacekeepingových aktivit je AU i nadále závislá na externí dárcovské pomoci, která přichází zejména od OSN, NATO a EU. Ve vojenské dimenzi pak musí stále usilovat o zajištění adekvátního počtu vojáků a techniky k samostatnému vedení komplexních mírových operací. Nejmarkantnější ukázkou její vojenské nepřipravenosti byla situace v úvodní fázi mise AMISOM. Burundské kontingenty postrádaly i to nejzákladnější vojenské vybavení (které nakonec poskytla vláda USA) a dorazily na působiště operace zhruba s ročním zpožděním, neboť nebyla logistická kapacita na jejich přepravu. Se stejným problémem se setkala i Nigérie a Ghana, které této misi nabídly své vojáky, ale neměly zdroje na jejich dopravení do Somálska, takže jejich posily nikdy nedorazily. (Hull – Svensson 2008: 8) Obecně Africká unie postrádá vybavení pro vedení operací ve velmi náročných prostředích, jako je Súdán či Somálsko. Chybí jí helikoptéry, obrněné transportéry, bezpilotní letouny, noktovizory, komunikační, zpravodajské a infrastrukturní (např. bezpečné ubytovací kapacity, nemocnice, logistický řetězec zásobování a obecně služby v týlu) vybavení a, jak ukázala mise AMISOM díky zkušenosti z Mogadišu, také bitevní tanky a sofistikovaný radarový systém pro detekci palby minometů, který by mohl pomoci snížit počet civilních obětí.

Co se týče personálního aspektu, Africká unie trpí nedostatkem zejména vojenských a civilních specialistů, včetně lékařů, policistů, ženistů, zpravodajců a expertů na budování lokálních kapacit v oblastech vlády práva a spravedlnosti. Aby tyto mezery unie vyplnila, je závislá na externích donorech. Ti však svoji asistenci v podobě financí, materiálního vybavení a výcviku poskytují přímo přispívajícím zemím, čímž však vlastně obcházejí a poškozují systém AU. (Williams 2011: 21–22) Největším civilním deficitem unie v managementu konfliktů je její nedostatek mediačních kapacit. Spíše, než aby se unie snažila vytvořit vlastní systematický přístup k mediaci, postupovala v této oblasti výlučně na ad hoc bázi. Místo toho, aby své úsilí zaměřila na zhodnocení uplynulých mediačních aktivit a vytvořila vlastní sofistikovaný systém pro mediaci mezi konfliktními aktéry, tak k jejímu vedení najala v africkém kontextu prestižní a významné osobnosti, které však v mnoha případech postrádaly relevantní výcvik a zkušenosti k plnění této role. (Laurie 2009: 14–15).

Třetím závěrem o peacekeepingové aktivitě AU je evidentní obtížnost dosažení shody členských států na mandátu mírových operací, a to zvláště, pokud má být hostitelským státem člen PSC či pokud má hostitelský stát spojence v radě ochotné podpořit jeho pozici. Souvisí to obecně i s otázkou míry závazku členských států unie k ideji humanitární intervence a konkrétně s Článkem 4 Zakládajícího aktu AU. Do současnosti totiž nebyl tento článek vyvolán k ospravedlnění vojenské akce proti členskému státu, a to ani v případech, ve kterých relevantní mezinárodní komise skutečně identifikovaly páchání zločinů proti lidskosti (např. Dárfúr v letech 2004 a 2005), či kde měla RB OSN podezření, že se tyto zločiny dějí (např. v Libyi a Pobřeží slonoviny v roce 2011). Tuto neochotu či neschopnost Africké unie vyvolat Článek 4 Zakládajícího aktu AU vysvětlují dle Williamse tři faktory: 1) síla případného hostitelského státu, 2) reziduální vliv principu neintervence a antiimperialismu v rámci afrických států a 3) nedostatek praktických vojenských kapacit k vedení humanitárních intervencí (snad s výjimkou těch proti malým a slabým státům). (Williams 2011: 5)

Posledním závěrem, který lze udělat o unijních mírových operacích, je, že byly zatím vždy konstruovány (snad s výjimkou mise na Komorách) jako dočasná opatření počítající s brzkým převzetím peacekeepingové štafety OSN. Tento přístup do jisté míry reprezentuje formu spolupráce

nastolené v Kapitole VIII Charty OSN, která povzbuzuje regionální uskupení, aby podnikly první kroky v mírové rezoluci lokálních sporů. (UN 1945: Kapitola VIII) Schopnost Africké unie reagovat rychle na krize na kontinentu je bezesporu jednou z jejích výhod jakožto peacekeepingové organizace (GA OSN 2008: 10, 21), nicméně její spoléhání na rychlé předání zodpovědnosti OSN ji může povzbuzovat k tomu, aby byla přehnaně ambiciózní a vedla operace v extrémních podmínkách, aniž by dobudovala vlastní relevantní bezpečnostní architekturu a byla schopná se dlouhodobě postarat sama o sebe.

Peacekeepingové mise Africké unie mohou pouze zredukovat nejhorší symptomy probíhajících ozbrojených konfliktů. Skutečným testem funkčnosti nové APSA však je, zda Africká unie dokáže skutečně vyřešit ty nejzákladnější příčiny násilí, které již po několik dekád omezují rozvoj kontinentu. Poslední, třetí role Africké unie tak byla naplňována v oblasti peacemakingu. Přístup unie k této aktivitě reflektuje preferenci členských států pro soukromé konsensuální rozhodování, ať už v rámci Mírové a bezpečnostní rady či při jednáních se znepřátelenými stranami. Po většinu postudenoválečného období dominovalo iniciativám zmírňování konfliktů elitní vyjednávání dohod o sdílení moci. Vzhledem k opakujícím se případům vzpurného chování však PSC adoptovala koercivnější mechanismus k zajištění dodržování stanovených cílů, konkrétně sankční režimy. Africká unie uvalila do současnosti sankce osmkrát v souvislosti s nekonstitučními změnami vlád.¹³

Mezi typické sankce uvalované Africkou unií patří zákaz cestování pro vybrané jednotlivce vzpurných režimů a opatření navržená k zmrazení jejich finančních aktiv. Mohou přitom plnit několik funkcí: signalizovat nespokojenost unie, stigmatizovat cíl, jednat jako náhrada za

¹³ Sankce AU byly uvaleny na Středoafriickou republiku (březen 2003 – červen 2005), Mauritanii (srpen 2005 – duben 2007 a srpen 2008 – červen 2009), Komory (říjen 2007 – březen 2008), Togo (únor – květen 2005), Guineu (prosinec 2008 – prosinec 2010), Madagaskar (březen 2009 – současnost), Niger (srpen 2009 – březen 2011) a Pobřeží slonoviny (prosinec 2010 – duben 2011). (Magliveras 2011: 15–29) V případě Eritreje a její podpory somálského hnutí Al-Shabaab sice AU neuválila sankce samostatně, ale požádala o uvalení těchto sankcí OSN, k čemuž došlo v prosinci 2009 a trvají do současnosti. Na protest proti tomuto kroku pozastavila Eritrea své členství v Africké unii, do které se poté vrátila až v lednu 2011. (ICG 2010b: 16; UN SC 2011)

ozbrojený konflikt a potenciálně i změnit politické chování cílových akterů. (Eriksson 2010: 10) Nicméně vzhledem k tomu, že Africká unie nikdy neuválila a ani nebyla v pozici, aby mohla uvalit, závažnější sankce či bojkoty na důležité komodity, jako je dřevo, minerály či ropa, nelze očekávat, že by sankce samotné změnily chování sankciovaných států. Jsou tak spíše symbolickou zprávou v rámci širší peacemakingové strategie Africké unie.

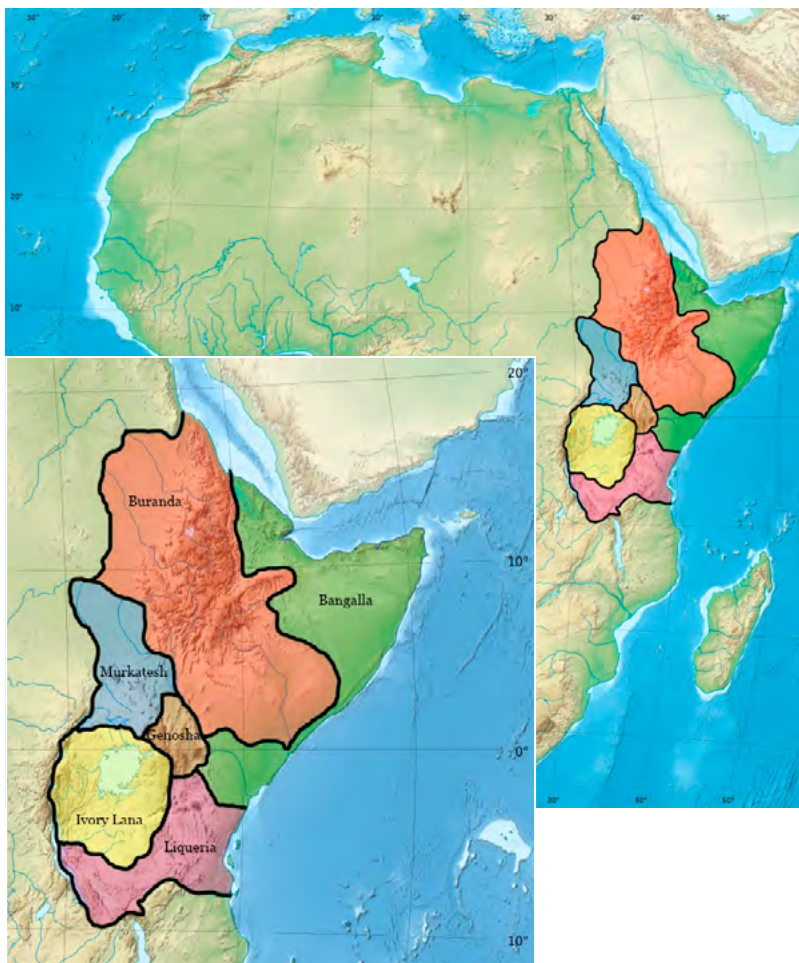
Citlivou záležitostí pro PSC v souvislosti s uvalováním sankcí a odsuzováním každé nekonstituční změny režimu mohou být případy, kdy vojenský převrat může poskytnout příležitost pro demokratizaci odstraněním autoritativního režimu. Africká unie by tak měla zvážit udělení dočasného uznání některým vojenským chuntám, které svrhly autoritativní režim, a to zvláště v situaci, kdy lze v Africe těchto režimů nalézt stále velké množství. (Omorogbe 2011: 154) Nový nekompromisní přístup k nekonstitučním změnám vlád navíc staví Mírovou a bezpečnostní radu do těžké situace, ve které musí řešit otázku, zda uznat nové autority, které svrhly režim lidovým protestem (např. jako v Tunisku a Egyptě), či ozbrojeným povstáním (jako v Libyi). Na druhou stranu by PSC měla také dořešit své reakce v situacích, ve kterých byla daleko méně přímočará, a to když někteří afričtí lídři zrušili limity svých funkčních období či se drželi u moci skrze zmanipulované volby. (Williams 2011: 17–19)

Co se týče závěrečného zhodnocení efektivity Africké unie v oblasti managementu konfliktů, lze říci, že unie po dobu své existence skutečně celou řadu aktivit ve snaze dosáhnout svého cíle „integrované, prosperující a mírové Afriky“, ať už se jednalo o politické aktivity, peackeeping či peacemaking, a to v daleko větší míře, než se to podařilo v tomto textu analyzovaným regionálním organizacím. I Africká unie však trpí podobnými politickými, byrokratickými, civilními, vojenskými a infrastrukturními nedostatky jako regionální organizace, které značně omezují její efektivitu a vytváří onu propast mezi jejím bezpečnostním mandátem a zdroji k jeho dosažení. Aby Africká unie mohla bezezbytku naplnit všechny své vytyčené cíle, bude se muset zabývat primárně odstraněním této propasti.

3. NOVÁ VÝCHODNÍ AFRIKA – HYPOTETICKÝ REGION JAKO PODKLAD PRO SIMULACI

TOMÁŠ ČERNOHOUS, ZDENĚK KRÍŽ

Obr. č. 2: Nová východní Afrika

Bangalla

Oficiální název: Bangallské císařství

Hlavní město: Surabaya

Další významná města země: Solo (historické hlavní město, kulturně významné), Cebes a Cirebon (ekonomicky významná města)

Populace: 11 milionů, 95 % kmen Bangalla (nomádský pastevecký kmen, dále rozdělen na několik desítek klanů), významnější menšiny tvořeny pouze Burandany v severozápadním cípu země (kmen zemědělců vynávající usazený způsob života) a Araby na severu.

Náboženství: 97 % populace vyznává islám (Bangalla a Arabové), zbytek křesťanství (Burandané) a část populace vyznává Bahá'í (etnický roztržení věřících).

Politické uspořádání: v čele země stojí císař Keinan K'naan II., země je dle ústavy parlamentní, konstituční a sociální monarchií, císař si však i nadále uchovává silné pravomoci (jmenuje premiéra a vládu, předsedá zasedáním vlády, může rozpustit parlament a iniciovat změny ústavy, je šéfem armády a vojenského štábu), jednokomorový parlament Gida s 270 členy.

Ekonomika země: země je zatím relativně chudá, ale ekonomicky na vzestupu díky nalezištím cínu, chromu, zinku a dalších surovin v hornatém severozápadním cípu země, důležité je pastevectví dobytka, rozsáhlý rybolov, skromné obdělávání půdy je ohrožováno suchy – nedostatek zdrojů vody, omezená těžba fosfátů na jihu země, hlavní světový vývozcce kadidla a myrhy, významnými ekonomickými centry je hlavní město Surabaya (přístav na východním pobřeží), Cebes (přístav v Rudém moři, odkud se ze země vyváží vytěžené suroviny) a Cirebon (průmyslové srdce země a centrum těžby fosfátů). V současnosti se země snaží nalákat další zahraniční investory. Velmi aktivní v zemi jsou jak západní, tak čínské firmy, které se prozatím zajímají zejména o těžební průmysl. Vláda ale hodlá přilákat do země i kapitál ve zpracovatelském

průmyslu a zahájila programy na využití turistického potenciálu země a to jak v horách, tak na pobřeží Rudého moře.

Armáda: relativně velká armáda disponující letectvem i námořnictvem, která však trpí nedostatkem kvalitního vybavení (většina je zastaralá) a pevné organizační struktury. V nedávné válce s Burandou armáda neodvedla dobrý výkon a probíhá proto její celková přestavba. Důraz je kladen na rozvoj schopností nekonvenčního boje v hornatém a lesnatém terénu. V zemi operují soukromé vojenské společnosti, které se podílejí na výcviku bangalských sil. Spekuluje se, že je tímto způsobem maskována americká vojenská pomoc.

Problémy země: země je etnicky relativně jednotná, k občasným malým násilným ozbrojeným střetům dochází pouze mezi většinovou populací a Burandany žijícími v severozápadním cípu země, kteří jsou diskriminováni, klanové rozdělení nepůsobí významné potíže, typické rozdělení na relativně bohatá města a chudý venkov, ve kterém žije většina obyvatel, častá sucha působí potíže s přístupem k pitné vodě a základním potravinám, země se snaží zajistit potravinovou bezpečnost spoluprací se státy Arabského poloostrova a mezinárodním společenstvím, v zemi je velmi rozšířeno soukromé vlastnictví zbraní, které zemi zaplavily v období, kdy válčila se sousední Burandou, kromě toho má země potíže s pirátskými gangy, které s proměnlivou intenzitou působí u pobřeží tohoto státu a které se stále nepodařilo dostat pod kontrolu.

Sousedství: země má vypjaté vztahy se sousední Burandou, vedla s ní v minulosti několik válek, ve kterých byla nucena většinou čelit agresi, poslední skončila před 5 lety, snahou Burandy bylo dobýt území, které by zemi zajistilo přístup k pobřeží Indického oceánu, téměř se jí to povedlo, nakonec však pod tlakem Bangally a arabských spojenců zasáhlo mezinárodní společenství, které do země poslalo misi OSN, která vynutila uzavření příměří rezolucí RB OSN č. 2038, teritoriálně byl zakonzervován stav při příchodu mise a značná část bangallského území zůstala pod okupační správou Burandy, Bangalle se podařilo zachovat pobřežní pás, který jí umožňuje zůstat ve spojení s jižním cípem země, v tomto pásu především působí mise OSN, diplomatické

vztahy mezi Bangallou a Burandou jsou velmi omezené, hranice je velmi střežena a v poslední době se objevují zprávy o obnovené chuti Burandy po dobytí zbývající části území a dosažení pobřeží Indického oceánu, Bangalla měla také v minulosti vypjaté vztahy s Liqueríí, která v úvodu předchozí války podpořila Burandu výměnou za případný zisk území bohaté na fosfáty na jihu Bangally, které by při úspěchu Burandy zůstalo odděleno od centrálního bangallského území, po značném tlaku mezinárodního společenství však Liqueria svoji podporu Burandě přestala poskytovat, i nadále je ale hranice mezi oběma státy neprostopupná a intenzivně střežena, se sousední Genoshou a Ivory Lana má země vcelku dobré vztahy, s Murkatešem chladné (stál ve válce na straně Burandy). Banagalla se s faktickou okupací části svého teritoria nesmířila a snaží se diplomatickými aktivitami přimět mezinárodní společenství k zahájení kroků, které by vyústily ve stažení burundských jednotek ze země.

Vnější vztahy: země udržuje dobré vztahy se státy arabského poloostrova a snaží se hrát aktivní roli v mezinárodním společenství, v období kolonialismu byla nezávislá. V posledních letech země navazuje ekonomické kontakty s Čínou, která začala investovat do geologického průzkumu a jedná se o účasti čínského kapitálu v bangallském těžebním průmyslu. Země udržuje dobré vztahy i se Západem, který využívá k vyvažování rostoucího čínského vlivu.

Buranda

Oficiální název: Burandské království

Hlavní město: Ares

Další významná města země: Erebos, Chaos, Ambo, Dire Graie

Populace: 23 milionů, 50 % Burandané (pastevci s usazeným způsobem života), 15 % Bangalla (nevysídlená část kočovného kmene pastevců žijící na území, které Buranda zabrala Bangalle), 10 % súdánské kmeny na severozápadě země a zbývajících 15 % tvořeno menšími kmeny.

Náboženství: 60% populace vyznává křesťanství (Burandané a většina menších kmenů), 25% islám (Bangalla a súdánské kmeny), 10% se stále hlásí k tradičním vírám a 5% vyznává Bahá'í.

Politické uspořádání: v čele země stojí již 42 let král Denge Buran I. s absolutní mocí, autokratická forma vlády, zemi řídí kromě krále úzký kruh jeho poradců a vyslanců sídlících na strategicky významných a decentralizovaných místech země (ve městech Erebos, Chaos, Ambo a Dire Graie, ve kterých je spolu s hlavním městem shlukována ekonomická aktivita země).

Ekonomika země: poměrně rychle rostoucí ekonomika založená především na zemědělství a pastevectví, velký vývozce dobytka a největší světový vývozce kávy, nelegálně, avšak s pověřením vládnoucí vrstvy, se ze země vyváží také velké množství khatu (rostlina khata jedlá obsahující alkaloid kation působící na organismus podobně jako amfetamin), země disponuje obrovskými zásobami čerstvé vody, pramení zde několik velkých afrických řek, díky nim a horám mohla země postavit v minulosti několik hydroelektráren, skutečnost, že v horách pramení několik afrických řek ale stát v minulosti využíval a občas stále využívá k nepřímému nátlaku na sousední státy, které nemají dostatek vody a jsou na těchto řekách závislé, v horách se nachází také menší ložiska nerostných surovin. Geologové předpokládají výskyt vzácných hornin, avšak rozsáhlý průzkum ještě nezačal. Zájem o těžbu mají především čínské společnosti, které provádějí geologický průzkum.

Armáda: povinná vojenská služba, velmi početná a poměrně dobře vybavená armáda, v zemi probíhá inovativní program, v rámci kterého se spekuluje o možnosti, že se země snaží vytvořit jadernou zbraň, tyto zvěsti země odmítá. V minulosti byla země ve zbrojní oblasti zákazníkem Sovětského svazu a ostatních socialistických států. Část výzbroje pochází i z EU, zejména z Itálie a Švédska. V současnosti je hlavním dodavatelem zbraní Čína. Armáda v minulé válce s Bangallou předvedla dobrý výkon a faktické vítězství, kdy porážce Bangally zabránila pouze hrozba intervence mezinárodního společenství, a to značně zvýšilo její prestiž. Armáda je ale nadále pod kontrolou Denge Burana I. V současnosti musí armáda pomáhat řešit problém nedostatku pracovní síly na okupovaném

bangallském území. Do země nadále proudí zbraně z Číny a pravděpodobně i z Ruska. Transfer západních systémů po válce klesl téměř na nulu, i když se spekuluje o podílu země na podloutném obchodě s moderními technologiemi duálního určení (např. komunikační systémy). Buranda má představovat významného zákazníka těchto pašeráků.

Problémy země: chudoba obyvatelstva navzdory bohatství vládnoucí vrstvy a elit, možný odpor proti dlouholeté autoritářské formě vlády, snaha vládnoucí vrstvy udržet na uzdě armádu znamená značný tok financí do armádní oblasti, objevuje se možný náboženský a etnický spor populace a spekuluje se o tom, že několik nejbližších spolupracovníků a vyslanců krále sídlících v jiných městech země má zásluku na nejvyšší post, podobné ambice se již delší dobu objevují také v nejvyšších armádních kruzích, země také výrazně porušuje lidská práva svých menšin, především kmene Bangalla na okupovaném území a súdánských kmenů na severozápadě země (dochází k jejich systematické deprivaci). Úspěšná válka s Bangallou pozornost od těchto problémů odvrátila. V posledním roce ale sociální napětí v zemi opět roste, na čemž se podílí i fakt, že nejzajímavější pozemky na území získaném na Bangalle si rozdělila vládnoucí politická elita.

Sousedství: jak již bylo řečeno, země má vypjaté vztahy se sousední Bangallou, jejíž značnou část aktuálně okupuje, vztahy s Murkatešem jsou relativně dobré, s Genoshou spíše chladné (postavila se v době války na stranu Bangally), s Liquerii vstřícné.

Vnější vztahy: některé státy světa řadí Burandu mezi darebácké státy, mezinárodní společenství na ni několikrát uvalilo sankce vzhledem k její agresi vůči Bangalle, v zemi působí čínské zastoupení, které spolupracuje s vládnoucí vrstvou při těžbě místních surovin, rozvoji infrastruktury a modernizaci armády, v období kolonialismu nezávislá.

Murkatesh

Oficiální název: Murkatešská republika

Hlavní město: Pradesh

Další významná města země: Hakuna Pradesh, Matata Pradesh

Populace: 13 milionů, kmeny Mur (25%), Kat (28%), Esh (20%), Prada (19%)

Náboženství: 58% křesťanství, 25% islám, 17% původní šamanistické víry ve zvíře Tonga Tonga (obdoba jednorozce)

Politické uspořádání: prezidentská republika, prezident (aktuálně Undur Jarešh) je volen na 6 let a je zároveň hlavou státu a vlády, parlament je tvořen Národním shromážděním s 333 zástupci, z nichž 100 je jmenováno zájmovými skupinami (např. ženami či armádou), zbývající zástupci jsou voleni na pětileté období ve všeobecných volbách.

Ekonomika země: do velké míry závislá na zemědělství, nicméně hlavním zdrojem příjmů státní pokladny jsou výtěžky z exportu ropy, ta byla na území země objevena před 15 lety, země má největší zásoby této suroviny v regionu, jejím problémem je však závislost na ropovodech, které ji musí dopravit na pobřeží, v současnosti vedou ropovody na sever k Rudému moři přes burandské území, kromě ropy se v zemi těží také železná ruda, měď, chrom, zinek, stříbro a zlato.

Armáda: malá, budovaná na dobrovolném (30 000 vojáků) a miličním principu (až 500 000 v případě mobilizace), ale díky příjmům z ropy modernizovaná armáda vybavená převážně britskou a indickou výzbrojí. V zemi působí mnoho britských a indických vojenských instruktorů. V posledních letech se země snaží zejména zlepšit schopnosti miliční části svých ozbrojených sil, protože podezřívá Burandu z plánů na obsazení na ropu bohatých území.

Problémy země: bylo již řečeno, že ropovod ze země vede na sever přes burandské území, Murskatesh tedy musel při válce mezi Burandou a Bangallou stát na straně Burandy, které z této spolupráce jdou značné finance a která si již v minulosti vzala murkatešskou ekonomiku několikrát jako rukojmí, když ropovody uzavřela v situaci, kdy se jí jednání země nelíbilo. Murkateš se nicméně snaží vyjednat dohodu se sousední Genoshou a Bangallou (ta zemi zazlívá její pasivitu v době války a to, že podpořila jejího nepřítele) a vystavět ropovod k Indickému oceánu, aby se dostala ze spárů Burandy, jednání jdou však pomalu vzhledem k obavám z burandské agrese a kvůli bangallské neochotě odpustit Murkateši jeho podporu Burandy.

Sousedství: poměrně dobré (z velké části pod nátlakem) vztahy s Burandou, dobré vztahy s Genoshou a dobré, přesto konkurenční vztahy s Ivory Lana, ve které se také těží menší množství ropy a především pak nerostné suroviny, s Bangallou a Liqueríí chladné vztahy.

Vnější vztahy: země je zapojena do mezinárodního společenství, je poměrně značně zadlužena, nicméně svůj dluh začíná splácet ze zisků z ropy, v období kolonialismu pod britskou správou, s Velkou Británií i nadále udržuje dobré vztahy, v zemi působí menší množství čínských poradců, kteří jí asistují především v těžebním průmyslu. Nadále nejlivnější je britský kapitál. Poslední dobou do země proniká i kapitál indický.

Ivory Lana

Oficiální název: Republika Ivory Lana (přesný překlad: Republika slovinového jezera)

Hlavní město: Divo

Další významná města země: Ivoryn, Elephantiada, Odienne

Populace: 44 milionů, kmeny Aran (42%), Gir (18%), Západní Menderíni (16%), Lana (11%), Elephantiáni (10%) a 3% ostatní populace (včetně asi 45 000 Francouzů a 30 000 Indů)

Náboženství: velmi heterogenní, křesťanství (35 %), islám (33 %), hinduismus (15 %) a původní africké víry (17 %)

Politické uspořádání: prezidentská reprezentativní demokratická republika, kde prezident je zároveň hlavou státu a hlavou vlády, systém více politických stran, výkonná moc je vykonávána vládou, legislativní je vykonávána jak ve vládě, tak v Národním shromáždění zvaném Navire (francouzský výraz pro loď).

Ekonomika země: velmi významný podíl zemědělství (káva, čaj, banány, fazole, země je také největším světovým vývozcem Pyrethrinu – přírodní organické sloučeniny se silným insekticidním účinkem, která je získávána z Kopretiny starčkolisté), veškerá půda je vlastněna státem, hlavní zdroje příjmů země však plynou jednak z turismu (v zemi se nachází množství sopek, několik přírodních parků, ve velkém se zde nachází především slon africký, který dal zemi jméno, velmi navštěvováno je také Slonovinové jezero – největší jezero v Africe – a západní hornatá část země, kde žije vcelku velká populace goril horských vedených Tarzanem), a pak také především z těžby nerostných surovin (také v západní části země – kobalt, měď, koltan a kasiterit) a menšího množství ropy na jejím severu. Země je známá velmi ambiciózním programem domestikace slona afrického a jeho zapojení do ekonomiky země.

Armáda: vcelku profesionální armáda s dobrou reputací, pravidelně se účastní mírových misí po celém světě, občas se objevují zprávy o porušování lidských práv především při provádění protipovstaleckých operací na západě země.

Problémy země: rozpor mezi ochranou přírody a těžbou surovin v západních horách (těžba ohrožuje především gorily horské), dále problém s povstalci na západě země, především se Západními Menderíny, kteří usilují o samostatnost a vytvoření vlastního státu Západní Menderín (i jejich působení a ukrývání v horách ohrožuje gorilí populaci) – Menderíni si stěžují na porušování svých práv, v minulosti se dokonce spekulovalo o skryté genocidě tohoto kmene (skutečně došlo v dané době ke značnému poklesu populace tohoto kmene a na veřejnost pronikly fotografie, nikdo jim však nevěnoval větší pozornost), na druhou stranu

Menderíni také často útočí na většinové neozbrojené civilní obyvatelstvo, dále problém s některými skupinami kmene Elephantianů, kteří se stále nedokázali vzdát své původní obživy a loví slony, jejichž maso je pro ně vyloženou pochoutkou, ale především prodávají získanou slonovinu (typicky ji pašují do Murkateše, kde je přes čínské prostředníky slonovina předávána dál do asijského centra slonovinového obchodu – Hong Kongu), jinak země trpí i dalšími typicky africkými problémy, které však postihují ve velké míře i některé další státy regionu (korupce, chudoba, špatná zdravotní péče, nekvalitní vzdělávací systém, absence sociálního státu apod.).

Sousedství: dobré, přesto konkurenční vztahy s Murkatešem, dobré vztahy s Genoshou i Bangallou, neutrální s Burandou a napjaté vztahy s Liquerii – hranice mezi oběma státy je neprostupná a intenzivně strážena.

Vnější vztahy: země je zapojena do mezinárodního společenství, v období kolonialismu pod belgickou a později francouzskou správou, v zemi žije velké množství Indů, z nichž velká část zde asistuje při rozvoji těžby surovin, infrastruktury a školství, za což mají přirozeně značné obchodní výhody. Nadále jsou pěstovány nadstandardní vztahy s Francií, které ale již nejsou poslední dobou tak vřelé jako v minulosti.

Genosha

Oficiální název: Stát Genosha

Hlavní město: Yad

Další významná města země: Rúbena, Dana, Neftalín, Ašerim

Populace: 24 milionů, Židé (80%), kmen Lana (10%), další desítka menších původních afrických kmenů (10%)

Náboženství: judaismus (80%), tradiční africké víry (20%)

Politické uspořádání: parlamentní systém, demokratická republika, člen parlamentu s jeho většinou podporou se stává premiérem (většinou předseda nejsilnější strany), parlament zvaný Teyvat (v překladu Archa) má 150 členů, členství v parlamentu je založeno na proporčním zastoupení politických stran s 3% uzavírací klauzulí.

Ekonomika země: export zemědělských produktů (zejména zelený čaj, sisal, cukrová třtina a bavlna) a značné zaměření na těžbu, zpracování a prodej diamantů těžených v místních horách, země má také velmi rozvinutý sektor služeb a obchodu (přezdívá se jí supermarket východní Afriky) a dominuje regionu v oblasti výzkumu a vývoje nových technologií, výrazné příjmy také z turismu (v zemi národní parky s množstvím divoké zvěře a Mount Abraham o výšce 5200 m. n. m.). Vyspělý strojírenský, zbrojní a letecký průmysl. Rychlý rozvoj sektoru informačních technologií a jaderného průmyslu.

Armáda: v míru velmi malá armáda založená na profesionálním jádru, schopná rychlé mobilizace na africké poměry dobře vycvičených vojáků (6 měsíců prezenční služby s pravidelnými cvičeními jednou za čtvrt roku do 42 let věku), dobře vybavená moderními technologiemi vlastní i západní proveniencí. Tradičně spolupracuje ve vojenství s Izraelem. V posledních letech intenzivně spolupracuje ve zbrojní oblasti s Japonskem. Spekuluje se o vlastnictví jaderných zbraní. V regionu jde o jednoznačně nejsilnější vojenskou mocnost.

Problémy země: zemi lze v regionu považovat za nejvyspělejší, kvalita života místních obyvatel je daleko vyšší než v ostatních zemích regionu, země se tak potýká se značným přistěhovalectvím a byla nucena přijmout poměrně striktní imigrační zákony, přistěhovalectví dosáhlo nejvyšší úrovně zejména v období války mezi Burandou a Bangallou, kdy se do země dostalo pod rouškou uprchlíků také několik ozbrojenců, země se tak v dané době potýkala se značným nárůstem kriminality, kterou se však dnes již daří vcelku dobře zvládat, jižní hranice je velmi intenzivně střežena především ze strany Liquerie a je neprostopupná, občas však země musí čelit nájezdu liquerijských paramilitárních jednotek, které jsou však většinou rychle rozdraceny či se typicky spíše sami rychle vzdají.

Sousedství: dobré vztahy s Murkatešem, Ivory Lana a Bangallou, napjaté vztahy s Burandou a chladné vztahy s vládnoucí vrstvou Liquerie, nicméně dobré vztahy s většinou jejich obyvatel díky snaze Genoshi zmírňovat tamější kritickou humanitární situaci dodávkami pomoci, a to navzdory vůli liquerijské vlády (Genosha tak proti její vůli shazuje na území Liquerie humanitární pomoc a informační letáky o situaci ve světě).

Vnější vztahy: země je plně zapojena do mezinárodního společenství, má značný diplomatický potenciál, dobré vztahy udržuje především s USA a samozřejmě také s Izraelem – v regionu vcelku unikátní skladba obyvatelstva země, kterou je téměř možné označit za židovský stát, ji k dobrým vztahům s Izraelem předurčuje, historici spekulují o možnosti, že stát obývají potomci všech deseti ztracených židovských kmenů (vodítkem je nejen skutečnost, že zemi obývají etničtí Židé, ale také to, že významná města země nesou názvy podobné názvům oněch ztracených kmenů), v období kolonialismu byla země britskou kolonií s velkou mírou autonomie. Vztahy s VB jsou sice korektní, avšak nijak vřelé.

Liqueria

Oficiální název: Demokratická lidová republika Liqueria

Hlavní město: Uzurman

Další významná města země: Anak, Kosan, Hamju

Populace: 38 milionů, více než 120 etnických skupin, z nichž Sukuma, Chaga, Hehe, Bena a Godo mají více než 500 000 obyvatel.

Náboženství: země vystupuje striktně agnosticky, veškerá víra je zde zakázána a občané přistižení při modloslužebnictví jsou okamžitě potrestáni dle práva (většinou poslání do pracovních táborů).

Politické uspořádání: země je de facto absolutní monarchií či dědičnou diktaturou, patrný je výrazný kult osobnosti organizovaný okolo prezí-

denta Liq de Ria (dříve okolo jeho otce Luq de Ria), vláda jedné strany (sjednocená fronta vedená Liquerijskou dělnickou stranou) prosazující ideologii soběstačnosti, totalitarismu a stalinismu.

Ekonomika země: jedna z nejhudších zemí světa, industrializovaná, téměř autarkní, vysoce centralizovaná ekonomika, téměř celá je vládou plánovaná a státem řízená, v zemi v podstatě neexistuje soukromé vlastnictví, kvůli politice izolace země je mezinárodní obchod velmi omezen.

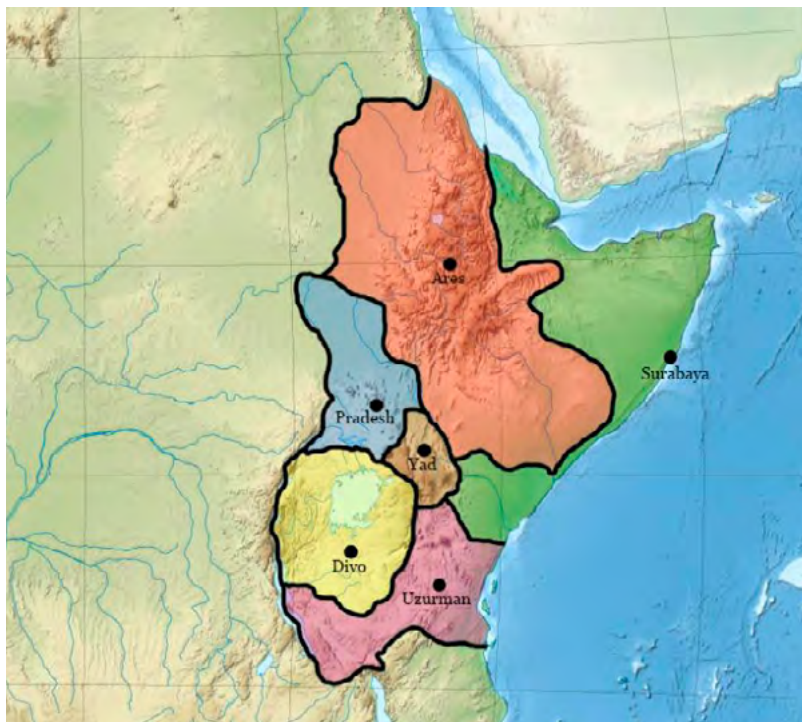
Armáda: jedna z nejvíce militarizovaných zemí světa, mohutná armáda je doplněna o paramilitární jednotky, které jsou cvičeny především k destabilizaci sousedních zemí, ve kterých by měly vyvolat revoluci, objektivně však nelze zjistit, jak kvalitně je armáda vyzbrojena, propagandistická videa vysílaná v zemi a dále do regionu o úspěších místního vývoje moderních armádních technologií lze považovat za velmi zavádějící a často se jedná o podvrhy, zajímavostí je, že na nejvyšší africké hoře Grand Liquer o výšce 5 800 metrů bylo postaveno raketové odpaliště (zatím však mnoho úspěšných startů nezaznamenalo) a významná základna SIGINT místního zpravodajství.

Problémy země: mezinárodní izolace, chudoba místního obyvatelstva, časté hladomory způsobené suchy, porušování lidských práv (dětská práce, dětští vojáci apod.), cenzura a omezení svobodného přístupu k informacím, klientelismus, degradace a znečištění místní unikátní přírody (kácení lesů, využívání nebezpečných hnojiv, zabíjení jinde chráněné divoké zvěře k zajištění přísunu potravin apod.).

Sousedství: špatné vztahy s dalšími státy regionu, značně chráněná a neprostupná hranice, kontakty a vstřícnou politiku vede země v regionu pouze k Burandě.

Vnější vztahy: země je v mezinárodní izolaci, bylo na ni uvaleno několik sankcí, kromě Burandy udržuje kontakty se Severní Koreou a Čínou, o intenzitě těchto kontaktů však není nic známo. Vztahy s Čínou poslední dobou chladnou. Nově se země snaží o navázání kontaktů s Brazílií a Venezuelou.

Obr. č. 3: Lokace hlavních měst

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Primární zdroje

- AC. 2012. *Rwanda looms larger in Kivu*. Africa Confidential, Vol. 53, No. 11, 25 May. (http://www.africa-confidential.com/article-preview/id/4477/Rwanda_looms_larger_in_Kivu)
- AFP 2010. *Somalie: nouvelle attaque shebab à Mogadiscio*. AFP. 23 September. (<http://google.com/hostednews/afp/article/ALeqM5jmjaB7D0AkKWP5F0di4LyQ-tal3Q>)
- AP. 1992. *250 French Troops Sent to Djibouti War Zone*. Associated Press, 25 February.
- AMISOM. 2013. *Mission Profile: Military Component*. (<http://amisom-au.org/mission-profile/military-component/>)
- Amnesty. 2004. *Democratic Republic of Congo Mass rape: Time for Remedies*. Amnesty International, October. (<http://www.amnesty.org/en/library/asset/AFR62/018/2004/en/618e1f2-d57f-11dd-bb24-1fb85fe8fa05/af620182004en.pdf>)
- Amnesty. 2005. *UGANDA: Child "Night Commuters"*. Amnesty International, 18 November. (<http://www.amnesty.org/en/library/asset/AFR59/013/2005/en/ef37fb59-d492-11dd-8a23-d58a49c0d652/af590132005en.pdf>)
- Amnesty. 2006. *Democratic Republic of Congo: Children at War – Creating hope for their future*. Amnesty International, October. (<http://www.amnesty.org/en/library/asset/AFR62/017/2006/en/c51c4605-d3f7-11dd-8743-d305bea2b2c7/af620172006en.pdf>)
- Argaw, Ashine. 2012. *Ethiopian rebels drop call for secession*. Daily Nation, 3 January. (<http://www.nation.co.ke/News/africa/Ethiopian+rebels+drop+call+for+secession+/-/1066/1299780/-/5mkrq3z/-/index.html>)
- AU. 2000. *The Constitutive Act*. African Union, Lomé, Togo, 11 July. (http://www.africa-union.org/root/au/aboutau/constitutive_act_en.htm)
- AU. 2002a. *Protocol Relating to the Establishment of the Peace and Security Council of the African Union*. Adopted by the 1st Ordinary Session of the Assembly of the African Union, Durban, 9 July. (http://www.au.int/en/sites/default/files/Protocol_peace_and_security.pdf)
- AU. 2002b. *Memorandum of Understanding on Cooperation in the Area of Peace and Security Between the African Union, the Regional Economic Communities and the Coordinating Mechanisms of the Regional Standby Brigades of Eastern Africa and Northern Africa*. Algier, June. (<http://www.paxafrica.org/areas-of-work/peace-and-security-architecture/peace-and-security-architecture-documents/mou-in-the-area-of-peace-and-security-between-the-au-and-the-recs>)
- AU. 2005. *Roadmap for the Operationalization of the African Standby Force*. Addis Ababa, 22–23 March. (<http://www.africa-union.org/root/au/auc/departments/psc/asf/doc/ASF%20roadmap.doc>)

- AU. 2010. *Moving Africa Forward: African Peace and Security Architecture 2010 Assessment Study*. AU document. (http://operationspaix.net/IMG/pdf/UA_African_peace_and_security_architecture_2010.pdf)
- AU. 2011a. *Press Statement PSC/PR/BR (CCLXXIX)*. Peace and Security Council 279th Meeting, 18 May, Addis Ababa, Ethiopia.
- AU. 2012. *AU in a Nutshell*. (<http://www.au.int/en/about/nutshell>)
- Ba-Hoku, Barigye. 2011. *AMISOM Smashes Extremist's Urban Trench System*. Garowe Online, 20 February. (http://www.garoweonline.com/artman2/publish/Press_Releases_32/AMISOM_Smashes_Extremist_s_Urban_Trench_System.shtml)
- BBC. 1999a. *Africa Congo rebels launch major offensive*. BBC News, 16 February. (<http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/280278.stm>)
- BBC. 1999b. *The Somali connection*. BBC News, 23 July. (http://news.bbc.co.uk/2/hi/special_report/1999/07/99/battle_in_the_horn/399898.stm)
- BBC. 2000a. *Ethiopia's push north*. BBC News, 20 May. (http://news.bbc.co.uk/2/hi/programmes/from_our_own_correspondent/756845.stm)
- BBC. 2000b. *Will arms ban slow war?* BBC News, 18 May. (<http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/750789.stm>)
- BBC. 2000c. *Ethiopia's war strategy*. BBC News, 19 May. (<http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/749683.stm>)
- BBC. 2008. *Congolese rebels make new gains*. BBC News, 6 November. (<http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/7713758.stm>)
- BBC. 2012. *Somalia's al-Shabab join al-Qaeda*. BBC News, 10 February. (<http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-16979440>)
- BMI. 2009. *Ethiopia: Violence In East Ethiopia To Intensify*. Business Monitor International, Emerging Markets Monitor, Vol. 14, No. 48, p. 22.
- DRC. 2009. *Peace Agreement Between the Government and le Congres National Pour la Defense du Peuple (CNDP)*. Goma, March 23, 2009. (http://www.iccwomen.org/publications/Peace_Agreement_between_the_Government_and_the_CNDP.pdf)
- GA OSN. 2008. *Report of the African Union-United Nations panel on modalities for support to African Union peacekeeping operations*. General Assembly Sixty-third session, S/2008/813, 31 December. (<http://www.effectivepeacekeeping.org/sites/effectivepeacekeeping.org/files/05/Prodi%20Report.%20Joint%20AU-UN%20on%20AU%20Peacekeeping%20Operations.pdf>)
- Hasan, Lama. 2011. *Somalia Drought ,One of the Largest Humanitarian Crises in Decades'*. ABC News, 16 July. (<http://abcnews.go.com/International/somalia-drought-largest-humanitarian-crises-decades/story?id=14088488>)
- Healy, Sally. 2011. „*Seeking peace and security in the Horn of Africa: the contribution of the Inter-Governmental Authority on Development*.” International Affairs, Vol. 87, No. 1, pp. 105–120.
- Hogg, Jony. 2012. *Congo rebels seize eastern city as U.N. forces look on*. Reuters, 20 November. (<http://www.reuters.com/article/2012/11/20/us-congo-democratic-idUSBRE8AI0UO20121120>)

- HRW. 2003. *The Horn of Africa War: Mass Expulsions and the Nationality Issue (June 1998 – April 2002)*. Human Right Watch, Vol. 15, No. 3, January.
- HRW. 2009. *The Christmas Massacres – LRA attacks on Civilians in Northern Congo*. Human Rights Watch, 16 February. (http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/drc0209webwcover_1.pdf)
- HURIPPEC. 2003. *Hidden War: The Forgotten People War in Acholiland and its Ramifications for Peace and Security in Uganda*. Human Rights & Peace Centre, October 30. (http://huripec.mak.ac.ug/Hidden_War.pdf)
- ICG. 1998. *Congo At War: A Briefing on the Internal and External Players in the Central African Conflict*. ICG Congo Report N°2, 17 November. (<http://www.crisisgroup.org/~media/Files/Congo%20At%20War%20A%20Briefing%20of%20the%20Internal%20and%20External%20Players%20in%20the%20Central%20African%20Conflict.pdf>)
- ICG. 2000. *Scramble For The Congo: Anatomy Of An Ugly War*. ICG Africa Report N° 26, 20 December. (<http://www.crisisgroup.org/~media/Files/africa/central-africa/dr-congo/Scramble%20for%20the%20Congo%20Anatomy%20of%20an%20Ugly%20War.pdf>)
- ICG. 2003. *Congo Crisis: Military Intervention In Ituri*. ICG Africa Report N°64, 13 June. (<http://www.grandslacs.net/doc/2758.pdf>)
- ICG. 2007. *Congo: Bringing Peace to North Kivu*. Africa Report N°133, 31 October.
- ICG. 2009. *Congo: Five Priorities For A Peacebuilding Strategy*. Africa Report N°150, 11 May.
- ICG. 2010a. *LRA: A Regional Strategy Beyond Killing Kony*. ICG Africa Report N°157, 28 April. (<http://www.crisisgroup.org/~media/Files/africa/horn-of-africa/uganda/157%20LRA%20-%20A%20Regional%20Strategy%20beyond%20Killing%20Kony.pdf>)
- ICG. 2010b. *Somalia's Divided Islamists*. Africa Briefing N°74, Nairobi/Brussels, 18 May.
- IDMC. 2010. *Uganda: Difficulties continue for returnees and remaining IDPs as development phase begins*. Internal Displacement Monitoring Centre, 28 December. ([http://www.internal-displacement.org/8025708F004BE3B1/\(httpInfoFiles\)/AA7A8CB8B06E752DC12578070057B4C6/\\$file/Uganda+-+December+2010.pdf](http://www.internal-displacement.org/8025708F004BE3B1/(httpInfoFiles)/AA7A8CB8B06E752DC12578070057B4C6/$file/Uganda+-+December+2010.pdf))
- IDMC. 2012. *DRC: IDP figures by year*. Internal Displacement Monitoring Centre. ([http://www.internal-displacement.org/idmc/website/countries.nsf/\(httpEnvelopes\)/96849E3579EE3240C12577FC0044524A?OpenDocument](http://www.internal-displacement.org/idmc/website/countries.nsf/(httpEnvelopes)/96849E3579EE3240C12577FC0044524A?OpenDocument))
- IPU. 2008. *Djibouti: Assemblée nationale (National Assembly)*. IPU Parline Database. (http://www.ipu.org/parline-e/reports/2089_E.htm)
- IRBC. 1999. *Djibouti: Political opposition parties*. Immigration and Refugee Board of Canada, 1 February. (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6aac550.html>)
- IRIN. 2005. *DRC: Who's who in Ituri – militia organisations, leaders*. IRIN humanitarian news and analysis, 20 April. (<http://www.irinnews.org/Report/53981/DRC-Who-s-who-in-Ituri-militia-organisations-leaders>)

- Khalif, Abdulkadir. 2012. *Amisom troops drive Shabaab out of suburbs*. Daily Nation, 20 January. (<http://nation.co.ke/News/africa/Amisom+troops+drive+Shabaab+out+of+suburbs+/-/1066/1311036/-/v1f373z/-/index.html>)
- Komise AU. 2000. *Minimum Integration Programme*. Economic Affairs Department. July. (<http://www.africa-union.org/root/ar/index/MIP%20Big%20Doc%20English%20Version%20Web.pdf>)
- Malone, Barry. 2010. *Ethiopia confirms rebel attack, says repelled*, Reuters, 9 May. (<http://af.reuters.com/article/ethiopiaNews/idAFLDE64110420100519>)
- OCHA. 2007. *Ituri "Civilians still the first victims"*. Doctors Without Borders and Ocha, October. (<http://www.doctorswithoutborders.org/publications/reports/2007/Ituri-Civilians-Still-the-First-Victims.pdf>)
- OCHA. 2011. *DRC: Insecurity and Displacement*. OCHA and IDMC, 14 September. ([http://www.internal-displacement.org/8025708F004BE3B1/\(httpInfoFiles\)/111D01A00B251BE0C125790B002DFC4C/\\$file/DRC-Overview-Sept2011.pdf](http://www.internal-displacement.org/8025708F004BE3B1/(httpInfoFiles)/111D01A00B251BE0C125790B002DFC4C/$file/DRC-Overview-Sept2011.pdf))
- OLF. 2012. *OLF Statement on a Bogus Press Release in the Name of OLF*. 2 February. (http://www.oromoliberationfront.org/News/2011/OLF_Statement_January_2012.pdf)
- Omojuwa, Japheth J. 2012. *African Union: A Stream Cannot Rise Above Its Source*. AfricanLiberty, 24 November. (<http://www.africanliberty.org/content/african-union-stream-cannot-rise-above-its-source>)
- Perlez, Jane. 1991. *Soldiers Fire Into Crowd in Djibouti Tribal Strife*. The New York Times, 20 December. (<http://www.nytimes.com/1991/12/20/world/soldiers-fire-into-crowd-in-djibouti-tribal-strife.html>)
- Ploughshares. 2011a. *Democratic Republic of the Congo (1990-first combat deaths)*. Project Ploughshares, 31 January. (<http://www.ploughshares.ca/content/democratic-republic-congo-1990-first-combat-deaths#Deaths>)
- Ploughshares. 2011b. *Uganda (1987-2010)*. Project Ploughshares, 31 January. (<http://www.ploughshares.ca/content/uganda-1987-2010#Deaths>)
- Ploughshares. 2011c. *Somalia (1988-first combat deaths)*. Project Ploughshares, 31 January. (<http://www.ploughshares.ca/content/somalia-1988-first-combat-deaths#Deaths>)
- ReliefWeb. 1996. *OAU condemns coup, imposes economic sanctions*. 31 July. (<http://reliefweb.int/report/burundi/oau-condems-coup-imposes-economic-sanctions>)
- ReliefWeb. 2008. *Burundi rebels shell capital, hitting Vatican embassy*. Agence France-Presse, 23 April. (<http://reliefweb.int/node/263120>)
- Tran, Mark. 2000. *Ethiopia declares victory over Eritrea*. The Guardian, 25 May. (<http://www.guardian.co.uk/world/2000/may/25/ethiopia>)
- UCDP. 2012a. *Kalkulace obětí konfliktu*. Uppsala Conflict Data Program, April. Zdroj dat: UCDP *Battle-Related Deaths Dataset v.5-2011, 1989-2010*. (http://www.pcr.uu.se/research/ucdp/datasets/ucdp_battle-related_deaths_dataset/)

- UCDP *One-sided Violence Dataset v.1.3-2011, 1989-2010.* (http://www.pcr.uu.se/research/ucdp/datasets/ucdp_one-sided_violence_dataset/)
- UCDP *Conflict Encyclopedia.* (<http://www.ucdp.uu.se/gpdatabase/search.php>)
- UCDP. 2012b. *Ethiopia: The Oromo Liberation Front.* Uppsala Conflict Data Program, UCDP Conflict Encyclopedia, Uppsala University. (http://www.ucdp.uu.se/gpdatabase/gpcountry.php?id=55®ionSelect=1-Northern_Africa#)
- UN. 1945. *Charter of the United Nations.* (<http://www.un.org/en/documents/charter/>)
- UN SC. 1993. *Resolution 814.* United Nations Security Council Resolution. 26 March. (<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N93/226/18/IMG/N9322618.pdf?OpenElement>)
- UN SC. 2007. *Resolution 1744.* United Nations Security Council Resolution. 20 February. (<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N07/245/31/PDF/N0724531.pdf?OpenElement>)
- UN SC. 2011. *Resolution 2023.* United Nations Security Council Resolution. 5 December. (<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N11/622/78/PDF/N1162278.pdf?OpenElement>)
- UN SC. 2012. *Resolution 2036.* United Nations Security Council Resolution. 22 February. ([http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/2036\(2012\)](http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/2036(2012)))
- UN SC. 2013. *Resolution 2098.* United Nations Security Council Resolution. 28 March. ([http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/2098\(2013\)](http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/2098(2013)))
- UNAMID. 2013. *UNAMID Facts and Figures.* African Union/United Nations Hybrid Operation in Darfur, 31 March 2013. (<http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/unamid/facts.shtml>)
- UNHCR. 1994. *Rwanda and Burundi Information Meeting.* Geneva: UNHCR Special Unit for Rwanda and Burundi, 16 November.
- WB. 2005. *Conflict in Somalia: Drivers and Dynamics.* World Bank. January. (<http://siteresources.worldbank.org/INTSOMALIA/Resources/conflictinsomalia.pdf>)

Sekundární zdroje

- Abbink, Jon. 2003. „*Ethiopia-Eritrea: Proxy Wars and Prospects of Peace in the Horn of Africa.*“ *Journal of Contemporary African Studies*, 21, 3, September.
- Afako, Barney. 2010. *Negotiating in the shadow of justice.* Conciliation Resources (CR). (http://www.c-r.org/sites/www.c-r.org/files/11s_9Negotiating%20in%20the%20shadow%20of%20justice_2010_ENG.pdf)
- AC. 2007. „*The Ogaden's trickling sands.*“ *Africa Confidential* Vol. 48, No. 19, pp. 6–8.
- Batware, Billy. 2011. *The African Standby Force: A Solution to African Conflicts?* European Peace University, December. (<http://acuns.org/wp-content/uploads/2012/06/AfricanStandbyForce.pdf>)

- Birkeland, Nina M. – Jennings, Edmund. 2011. *Internal Displacement Global Overview of Trends and Developments in 2010*. Geneva: Internal Displacement Monitoring Centre. (<http://www.internal-displacement.org/publications/global-overview-2010.pdf>)
- Boås, Morten. 2004. „Uganda in the Regional War Zone: Meta-Narratives, Pasts and Presents.“ *Journal of Contemporary African Studies*, Vol. 22, No. 3, September.
- Branch, Adama. 2007. „Uganda’s Civil War and the Politics of ICC Intervention.“ *Ethics & International Affairs*, Vol. 21, No. 2, Summer.
- Brownlie, Ian – Apperley, C. J. 2000. „Kosovo Crisis Inquiry: Memorandum on the International Law Aspects.“ *The International and Comparative Law Quarterly*, Vol. 49, No. 4, pp. 878–905.
- Carayannis, Tatiana. 2009. *The challenge of building sustainable peace in the DRC*. The Background Paper, Centre for Humanitarian Dialogue, Geneva, July. (www.hdcentre.org/files/DRC%20paper.pdf)
- Carbone, Livio. 2006. *The conflict between Ethiopia and Eritrea and the role of the Boundary Commission*. International Conference on Borderscapes: spaces in conflict/symbolic places/networks of peace. University of Trento, Italy, June 11th – 14th. (http://www.unitn.it/archive/events/borderscapes/download/abstract/carbone_paper.pdf)
- Cilliers, Jackie. 2008. *The African Standby Force: An Update on Progress*. ISS Paper No. 160, Institute for Security Studies, March. (<http://dspace.cigilibrary.org/jspui/bitstream/123456789/30855/1/PAPER160.pdf?1>)
- Clark, John Frank. 2002. *The African Stakes of the Congo War*. NY: Palgrave Macmillan.
- Collins, Robert O. 2008. *A History of Modern Sudan*. Cambridge University Press.
- Dagne, Ted. 2010. *Horn of Africa: Current Conditions and U. S. Policy*. Committee on Africa and Global Health, Foreign Affairs Committee of the US Congress, Washington, D.C., 17 June 2010. (<http://foreignaffairs.house.gov/111/dag061710.pdf>)
- Dagne, Ted. 2011a. *The Democratic Republic of Congo: Background and Current Developments*. Congressional Research Service, 29 April. (<http://www.fas.org/sgp/crs/row/R40108.pdf>)
- Dagne, Ted. 2011b. *Uganda: Current Conditions and the Crisis in North Uganda*. Congressional Research Service, 8 June. (<http://www.fas.org/sgp/crs/row/RL33701.pdf>)
- Dagne, Ted. 2011c. *Somalia: Current Conditions and Prospects for a Lasting Peace*. Congressional Research Service. (<http://www.fas.org/sgp/crs/row/RL33911.pdf>)
- Daley, Patricia. 2007. „The Burundi Peace Negotiations: An African Experience of Peace-Making.“ *Review of African Political Economy*, Vol. 34, No. 112, June, pp. 333–352.
- Des Forges, Alison Liebhafsky. 1999. „Leave None to Tell the Story“: *Genocide in Rwanda*. New York: Human Rights Watch.

- Doom, Ruddy – Vlassenroot, Koen. 1999. „*Kony's Message: A New Koine? The Lord's Resistance Army in Northern Uganda.*“ African Affairs, Vol. 98, No. 390, January, pp. 5–36.
- Eriksson, Mikael. 2010. *Supporting democracy in Africa: African Union's use of targeted sanctions to deal with unconstitutional changes of government.* Stockholm: FOI, Division of Defence Analysis.
- Escorrega, Luis Carlos Falcão. 2011. *African Peace and Security Architecture: A Strategic Analysis.* Faculty of the U.S. Army Command and General Staff College, December. (<http://www.hsdl.org/?view&did=700829>)
- Feeley, Rebecca – Jensen, Colin Thomas. 2008. *Beyond Crisis Management in Eastern Congo.* ENOUGH Strategy Paper, December. (http://www.enoughproject.org/files/easterncongo_1208.pdf)
- Feldman, Robert L. 2008. „*Why Uganda Has Failed to Defeat the Lord's Resistance Army.*“ Defense & Security Analysis Vol. 24, No. 1, March. pp. 45–52.
- Finnström, Sverker. 2006. „*Wars of the Past and War in the Present: The Lord's Resistance Movement/Army in Uganda.*“ Africa, Vol. 76, No. 2.
- Fisas, Vicenç. 2011. *2011 Yearbook of Peace Processes*, UAB: Icaria editorial / Escola de Cultura de Pau. (<http://escolapau.uab.cat/img/programas/procesos/11anuarii.pdf>)
- Fonseca, Alroy. 2004. *Four Million Dead: The Second Congolese War, 1998-2004.* (<http://alroyfonseca.ca/documents/CongoWar.pdf>)
- Fuhlrott, Friederike. 2007. „*Burundi after the civil war: demobilising and reintegrating ex-combatants.*“ Africa Spectrum, Vol. 42, No. 2, pp. 323–333.
- Gedamu, Kalewongel Minala. 2008. *Ethiopia and Eritrea: The Quest For Peace and Normalizations.* Centre for Peace Studies, Faculty of Social Sciences, University of Tromsø.
- Habtu, Alem. 2003. *Ethnic Federalism in Ethiopia: Background, Present Conditions and Future Prospects*, EAF Symposium on Contemporary Development Issues in Ethiopia, July. (<http://homepages.wmich.edu/~asefa/Conference%20and%20Seminar/Papers/2003%20papers/Habtu,%20Alem.pdf>)
- Hagmann, Tobias – Khalif, Mohamud Hussein. 2006. „*State and Politics in Ethiopia's Somali Region since 1991.*“ Bildhaan: An International Journal of Somali Studies 6, No. 1, p. 25–49.
- Healy, Sally. 2007. *Conflict in the Ogaden and its Regional Dimension.* Seminar Report of A Horn of Africa Group, Chatham House. (http://www.chathamhouse.org.uk/files/9701_310807ogaden.pdf)
- Homan, Kees. 2007. „*Operation Artemis in the Democratic Republic of Congo.*“ In: European Commission: Faster and more united? The debate about Europe's crisis response capacity, pp. 151–155. (http://www.clingendael.nl/publications/2007/20070531_cscp_chapter_homan.pdf)
- Hoofnagle, Kara – Rothe, Dawn L. 2010. „*Overlooked and Overshadowed: The Case of Burundi.*“ Crit Crim Vol. 18, No. 25, pp. 169–189, February.

- Hull, Cecilia – Svensson, Emma. 2008. *African Union Mission in Somalia (AMISOM): Exemplifying African Union Peacekeeping Challenges*. Swedish Defence Research Agency, October.
- Chrétien, Jean-Pierre. 1997. *Le défi de l'ethnisme*. Paris: Karthala.
- Jelínek, Petr. 2003. „Africká unie – integrace reálná nebo deklarativní?“ Mezinárodní vztahy, Vol. 38, No. 1, pp. 52–67. (<http://www.mezinarodnivztahy.com/article/download/65/62>)
- Johnson, Dominic. 2003. *Shifting Sands: Oil Exploration in the Rift Valley and the Congo Conflict*. Pole Institute Report. (<http://www.pole-institute.org/documents/heritage05.pdf>)
- Joireman, Sandra F. – Szayna, Thomas S. 2000. „The Ethiopian Prospective Case.“ Santa Monica: RAND. (http://rand.org/content/dam/rand/pubs/monograph_reports/MR1188/MR1188.ch5.pdf)
- Kadamy, Mohamed. 1996. „Djibouti: Between War and Peace.“ Review of African Political Economy, Vol. 23, No. 70, pp. 511-521, December. (<http://www.jstor.org/stable/400634>)
- Khalif, Mohamad H. – Doornbos, Martin. 2002. „The Somali Region in Ethiopia: A Neglected Human Rights Tragedy.“ Review of African Political Economy 29, No. 91, pp. 73–94.
- Kisangani, Emizet. 2000. „The Massacre of Refugees in Congo: A Case of UN Peacekeeping Failure and International Law.“ The Journal of Modern African Studies, Vol. 38, No. 2, pp. 163-202. July
- Konare, Alpha Oumar. 2004. „Security is the African Union's priority.“ African Geopolitics, No. 13, Winter.
- Kuperman, Alan J. 2001. *The Limits of Humanitarian Intervention: Genocide in Rwanda*. Washington: The Brookings Institution.
- Laurie, Nathan. 2009. *Plan of Action to build the AU's Mediation Capacity*. Presented at the seminar “Towards enhancing the capacity of the African Union (AU) in mediation”, 15–16 October, AU Commission, Addis Ababa.
- Levine, Daniel. 2008. *African Civilian Police Capacity for International Peacekeeping Operations*. Henry L. Stimson Center, February. (http://www.academia.edu/2595853/African_Civilian_police_Capacity_for_International_Peacekeeping_Operations)
- Linke, Andrew – Raleigh, Clionadh. 2011. „State and Stateless Violence in Somalia.“ African Geographical Review, Vol. 30, No. 1, pp. 47–66.
- Lofland, Valerie J. 2002. *Somalia: U.S. Intervention and Operation Restore Hope*. Naval War College. (<http://www.au.af.mil/au/awc/awcgate/navy/pmi/somalia1.pdf>)
- Lortan, Fiona. 2000. „The Ethiopian and Eritrean Conflict: Fragile Peace.“ African Security Review, Vol. 9, No. 4.
- Magliveras, Konstantinos. 2011. *The Sanctioning System of the African Union: Part Success, Part Failure?* Paper presented at an Expert Roundtable on „The African Union: The First Ten Years“ which was organised by the Institute of Security

- Studies, Addis Ababa, Ethiopia, 11–13 October 2011. (http://www.academia.edu/1103678/the_sanctioning_system_of_the_african_union_part_success_part_failure)
- Makinda, Samuel M. – Okumu, Wafula F. 2008. *The African Union: challenges of globalization, security, and governance*. London: Routledge.
- Marshall, Jeffrey E. 2009. *Building an Effective African Standby Force to Promote African Stability, Conflict Resolution and Prosperity*. Crisis States Discussion Papers No. 16, London School of Economics, April. (http://kms1.isn.ethz.ch/serviceengine/Files/ISN/102724/ipublicationdocument_singledocument/d496e6bc-19df-4f15-8a4d-f63ed38db457/en/dp16.pdf)
- Mathiasen, Flemming. 2006. *The African Union and Conflict Management*. USAWC Strategy Research Project, U.S. Army War College. (<http://www.dtic.mil/cgi-bin/GetTRDoc?AD=ADA449366>)
- Menkhaus, Kenneth. 2003. *Somalia: A Situation Analysis and Trend Assessment*. A Writenet Report, August. (<http://www.unhcr.org/refworld/pdfid/3f7c235f4.pdf>)
- Mesfin, Berouk. 2008. *The Eritrea-Djibouti border dispute*. Situation Report, Institute for Security Studies. 15 September. (http://kms1.isn.ethz.ch/serviceengine/Files/ISN/99982/ipublicationdocument_singledocument/1ad758cc-744c-4b3c-983d-093a053e2d8b/en/SITREP150908%5B1%5D.pdf)
- Møller, Bjørn. 2009a. *The Somali Conflict: The Role of External Actors*. DIIS Report 03. http://diis.dk/graphics/publications/reports2009/diis_report_2009_03_somali_conflict.pdf
- Møller, Bjørn. 2009b. *Somalia after the Ethiopian withdrawal*. DIIS Brief, January. (http://www.diis.dk/graphics/Publications/Briefs2009/bmo_somalia_2.pdf)
- Mutwol, Julius. 2009. *Peace agreements and civil wars in Africa: insurgent motivations, state responses, and third-party peacemaking in Liberia, Rwanda, and Sierra Leone*. New York: Cambria Press.
- Nibishak, Emmanuel. 2011. *Natural Resources And Conflict In The Democratic Republic Of Congo (Drc): The Failure Of Post-Conflict Reconstruction Strategies*. Rosa Luxemburg Stiftung Southern Africa, March. (http://www.rosalux.co.za/wp-content/files_mf/drc3_2011ip.pdf)
- O'Connor, Joseph. 2013. *The African Union: Challenges of a Pan-African Project*. Foreign Report, 14 February. (<http://www.theforeignreport.com/2013/02/14/the-african-union-challenges-of-a-pan-african-project/>)
- Omorogbe, Eki Yemisi. 2011. „A club of incumbents? The African Union and coups d'état.“ *Vanderbilt Journal of Transnational Law*. Vol. 44, No. 1, pp. 123–154.
- Opalo, Ken. 2010. *The Ogaden Region: A Fragile Path to Peace*. Africa Backgrounder, No. 2. (http://www.africaportal.org/sites/default/files/ogaden%20fragile%20path%20to%20peace_1.pdf)
- Plaut, Martin – Gilkes, Patrick. 1999. *Conflict in the Horn: Why Eritrea and Ethiopia are at War*. Briefing Paper New Series No. 1 March. (<http://www.addisvoice.com/wp-content/uploads/2010/03/Why-Eritrea-and-Ethiopia.pdf>)

- Pottier, Johan. 2009. „*Representations of Ethnicity in the Search for Peace: Ituri, Democratic Republic of Congo.*“ African Affairs, Vol. 109, No. 434, pp. 23–50.
- Prunier, Gérard. 1995. *Rwandan Crisis: History of a Genocide*. New York: Columbia University Press.
- Prunier, Gérard. 2009. *Africa's World War: Congo, the Rwandan Genocide, and the Making of a Continental Catastrophe*. New York: Oxford University Press.
- Renton, David – Seddon, David – Zeilig, Leo. 2007. *The Congo: Plunder and Resistance*. London: Zed Books.
- Reynaert, Julie. 2011. *MONUC/MONUSCO and Civilian Protection in the Kivus*. International Peace Information Service, February. (www.ipisresearch.be/download.php?id=327)
- Reyntjens, Filip. 2005. „*Briefing: Burundi: A Peaceful Transition After a Decade of War?*“ African Affairs, Vol. 105, No. 418, pp. 117–135.
- Reyntjens, Filip. 2009. *The Great African War: Congo and Regional Geopolitics, 1996–2006*. New York: Cambridge University Press.
- Roberts, Adam. 2000. „*The So-called 'Right' of Humanitarian Intervention.*“ Yearbook of International Humanitarian Law, Vol. 3 (December), pp. 3–51.
- Rohr, Stephanie. 2009. „*The Response of the International Community to the Rwanda Genocide.*“ Journal of Undergraduate Research XII. (<http://www.uwlaw.edu/urc/IUR-online/PDF/2009/rohr-stephanieHIS.pdf>)
- Schraeder, Peter J. 1993. „*Ethnic Politics in Djibouti: From 'Eye of the Hurricane' to 'Boiling Cauldron.'*“ African Affairs, Vol. 92, No. 367, pp. 203–221, April.
- Stearn, Jason K. 2008. *Laurent Nkunda and the National Congress for the Defence of the People (CNDP)*. L'Afrique des Grands Lacs. Annuaire 2007–2008. April. (<http://www.ua.ac.be/objs/00210767.pdf>)
- Svensson, Emma. 2008. *Lessons Learned from the African Union's first Peace Operation*. FOI (Swedish Defence Research Agency) Report 2561. (http://www.iss.co.za/pubs/Other/CT2_2004%20PG9-15.pdf)
- Tiruneh, Birikit Terefe. 2010. *Establishing an Early Warning System in the African Peace and Security Architecture: Challenges and Prospects*. KAIPTC Occasional Paper No. 29, September. (<http://www.kaiptc.org/Publications/Occasional-Papers/Documents/Occasional-Paper-29-Birikit.aspx>)
- Turner, Thomas. 2007. *The Congo Wars: Conflict, Myth and Reality*. London: Zed Books.
- Ukaga, Okechukwu – Afoaku, Osita George. 2005. *Sustainable Development in Africa: A Multifaceted Challenge*. Asmara: Africa World Press.
- Van Acker, Frank. 2004. „*Uganda and the Lord's Resistance Army: The New Order No One Ordered.*“ African Affairs, Vol. 103, No. 412, pp. 335–357.
- Vandeginste, Stef. 2009. „*Power-Sharing, Conflict and Transition in Burundi: Twenty Years of Trial and Terror.*“ Africa Spectrum, No. 3, pp. 63–86.
- Vines, Alex. 2013. „*A decade of African Peace and Security Architecture.*“ International Affairs, Vol. 89, No. 1., pp. 89–109. (http://www.chathamhouse.org/sites/default/files/public/International%20Affairs/2013/89_1/89_1Vines.pdf)

- Vlassenroot, Koen – Raeymaekers, Timothy. 2004. „*The Politics of Rebellion and Intervention in Ituri: The Emergence of a New Political Complex?*“ African Affairs, Vol. 103, No. 412, pp. 385–412.
- Williams, Paul D. 2008. „*Keeping the Peace in Africa: Why African Solutions Are Not Enough.*“ Ethics & International Affairs, Vol. 22, No. 3, pp 309–329.
- Williams, Paul D. 2009. „*Into the Mogadishu Maelstrom: The African Union Mission in Somalia.*“ International Peacekeeping, Vol. 16, No. 4, pp. 514–530.
- Williams, Paul D. 2011. *The African Union's Conflict Management Capabilities.* New York: Council on Foreign Relations. (http://i.cfr.org/content/publications/attachments/IIGG_WorkingPaper7.pdf)
- Woodward, Peter. 2003. *The Horn of Africa: Politics and International Relations.* NY: Tauris.
- Wulf, Herbert – Debiel, Tobias. 2010. „*Systemic Disconnects: Why regional Organizations Fail to Use Early Warning and Response Mechanism.*“ Global Governance 16, pp. 525–547. (<http://www.wulf-herbert.de/GG.pdf>)
- Ycaza, Carla De. 2010. *African Institutions in a Changing Regional and Global Security Environment.* International Peace Institute, September. (http://www.ipinst.org/media/pdf/publications/ipi_epub_westpointseminar_2010.pdf)
- Yoh, John G Nyuot. 2003. „*Peace Processes and Conflict Resolution in The Horn of Africa.*“ African Security Review, Vol. 12, No. 3, pp. 83–93.
- Young, Crawford. 2009. *The Heritage of Colonialism.* In: Harbeson, John W. – Rothchild, Donald. *Africa in World Politics: Reforming Political Order.* Philadelphia: Westview Press.
- Zimmerman, Katherine – Khatib, Kennan. 2012. *Timeline: Operation Linda Nchi.* Critical Threats, 9 March. (<http://www.criticalthreats.org/somalia/timeline-operation-linda-nchi-october-24-2011>)

Všechny internetové zdroje byly ověřeny k 15. březnu 2014.

Tomáš Černošous, Zdeněk Kříž

KONFLIKTY VE SKUTEČNÉ A „NOVÉ“ VÝCHODNÍ AFRICE

Podklady pro simulační hru

Jazyková korektura Zdeněk Granát

Grafické práce Štěpán Granát

Vydala Masarykova univerzita v roce 2014

Žerotínovo nám. 617/9, 601 77 Brno, www.muni.cz

1. vydání

Neprodejné

www.mves.cz

www.fss.muni.cz/cz/site/struktura/projekty/sova

ISBN 978-80-210-6888-9

Ambicí této publikace je poskytnout čtenáři přehled o bezpečnostní realitě východní Afriky jakožto kontextu pro nastolení reality hypotetického regionu vytvořeného dle východoafrického vzoru za účelem simulace řešení konfliktu. Autoři nejdříve představují dvanáct ozbrojených konfliktů, které se uskutečnily na území východní Afriky od konce studené války, a poté se věnují roli Africké unie v managementu konfliktů. Podrobná analýza efektivity této organizace v oblasti managementu konfliktů poukazuje na existující propast mezi jejím bezpečnostním mandátem a zdroji k jeho naplňování, která bude muset být odstraněna, pokud AU chce dosáhnout svého vytyčeného cíle „integrované, prosperující a mírové Afriky“. Na základě zjištění o východoafrické realitě poskytují autoři detaily o hypotetickém regionu „nové“ východní Afriky, který je primárně určen jakožto podklad pro simulaci řešení konfliktu, nicméně je konstruován dostatečně široce, aby mohl být využit i pro simulace jiného druhu.

Publikace vychází v rámci projektu Internacionalizace, inovace, praxe: sociálně-vědní vzdělávání pro 21. století, CZ.1.07/2.2.00/28.0225.

**muni
PRESS**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ